

POROČILO SLOVENSКИH EKOŠOL

ŠOLSKO LETO 2012/2013

Učenje je živ in živahen proces. Zato me veseli, da so v slovenskih vrtcih in šolah vzgojitelji in učitelji, ravnateljji in drugi sodelavci, ki želijo in zmorejo svoje delo postaviti nad okvir formalno predpisanega pedagoškega procesa. To nikakor ne pomeni, da ne izpolnjujejo učnega načrta, nasprotno, kjer in kadar je mogoče, ga znajo prilagoditi tako, da ga povežejo z dražljaji iz otrokovega okolja ter vsebine umestijo v otrokov vsakdanjik. Tako odprt proces je tudi živ proces.

Hkrati pa imajo vzgojitelji, učitelji, ravnateljji in drugi pedagogi čedalje zahtevnejšo nalogo, kako sploh pritegniti pozornost otrok in mladih, kako jih navdušiti za spoznavanje novega. Dosedanji razvoj programa Ekošola in pregled dela za lansko leto kažeta, da je program Ekošola eden tistih sopotnikov učnega načrta, ki si nedvomno prizadeva, da bi bil pedagoški proces dejansko živahen in dinamičen. Poleg tega pa imajo tovrstne pobude še druge, pogosto posredne pozitivne učinke: pripomorejo k večjemu ugledu učiteljskega poklica, spodbujajo interdisciplinarnost, medgeneracijsko povezovanje, solidarnost in sodelovanje različnih skupin v družbi.

Zato čestitam vsem sodelavcem programa Ekošola za dosedanje delo, še posebno vzgojiteljem in učiteljem, ki so pri vsakdanjem delu z otroki njihove oči in ogledalo hkrati. Želim, da program uspešno nadaljuje svojo pot tudi naprej.

Dr. Jernej Pikalo,
minister za izobraževanje, znanost in šport

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje Republike Slovenije že vrsto let spremlja uspešno delo in aktivnosti programa Ekošola. Sodelovanje ekošol z lokalnim okoljem, starši in drugimi organizacijami daje programu Ekošola posebno pozitivno noto. Teme, kot so ravnanje z odpadki, poraba obnovljivih in neobnovljivih naravnih virov, zaščita naravnih habitatov in sistemov, ohranjanje biotske raznovrstnosti, zmanjševanje emisij toplogrednih plinov ter druge, ki jih v svoje aktivnosti vključuje program Ekošola, so opredeljene tudi med področji in cilji Nacionalnega programa varstva okolja.

Na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje skrbimo za pridelavo varne in kakovostne hrane, hkrati pa tudi za varovanje okolja. Zato skozi kmetijsko politiko podpiramo večnamenskost in trajnostni razvoj kmetijstva, da bi bilo čim bolj ekonomsko učinkovito in konkurenčno, socialno in družbeno odgovorno, hkrati pa tudi okolju prijazno in vzdržno.

Da bi spodbudili zavedanje mladega rodu o pomenu pridelave hrane na trajosten način, na ministrstvu izvajamo različne aktivnosti. Vseslovenski projekt Tradicionalni slovenski zajtrk izvajamo z namenom, da bi izboljšali zavedanje o pomenu doma pridelane hrane. Želimo, da bi se bolj zavedali, kaj pomenijo lokalna samooskrba ter pridelava in predelava kakovostne, sveže, domače hrane. V okviru sistema javnega naročanja želimo spodbuditi naročanje hrane, pridelane v lokalnem okolju. Otroke spodbujamo, da že v zgodnjih letih spoznajo poklic kmeta in čebelarja ter vlogo živilskopredelovalne industrije. Spodbujamo jih k pravilni in zdravi prehrani. Posebno pozornost pa namenjamo pomenu gibanja in ohranjanju čistega okolja. Projekt Tradicionalni slovenski zajtrk je ena ključnih aktivnosti dneva slovenske hrane. Z razglasitvijo dneva slovenske hrane smo želeli dati še večji poudarek zagotavljanju hrane iz lokalnega okolja v vzgojno-izobraževalnih zavodih in tudi v vseh drugih javnih zavodih ter celotni javnosti. Tudi z izvajanjem Sheme šolskega sadja in zelenjave ter Sheme šolskega mleka, ki sta ukrepa Skupne kmetijske politike EU, želimo učence spodbuditi k uživanju kakovostne domače hrane ter jim hkrati prek vzgojno-izobraževalnih dejavnosti približati njihov pomen za zdravje.

Kakovostna sveža hrana, pridelana s posebno pozornostjo in ljubeznijo slovenskega kmeta, omogoča zdrav razvoj mladih ljudi, starejšim pa omogoča živeti življenje v vsej polnosti. Zato smo sodelavci na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje veseli vsakogar, ki kakorkoli pripomore k prepoznavnosti domače hrane in urejenosti okolja, v katerem živimo. S skupnimi prizadevanji lahko naredimo veliko.

Mag. Tanja Strniša, državna sekretarka,
Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

KAZALO

Nagovor nacionalnega koordinatorja – <i>Od radovednosti do znanja</i>	5
Najpomembnejši dogodki in aktivnosti v šolskem letu 2012/2013	7
Mednarodno sodelovanje	11
Ekošola v Sloveniji in globalno	13
Sedem korakov za sistematično in mednarodno primerljivo delo	15
Kakovost dela v ekovrtcih	19
Prednosti in koristi programa Ekošola	21
Organiziranost in sodelavci programa Ekošola	25
Projekti in rezultati dela v šolskem letu 2012/2013	31
Seznam dobitnikov zelenih zastav v šolskem letu 2012/2013	55
Program dela za šolsko leto 2013/2014	59
Sodelovanje s partnerji in podporniki	64

POROČILO SLOVENSКИH EKOŠOL ZA ŠOLSKO LETO 2012/2013

Urednici: Dunja Dolinšek in Lucija Marovt • *Lektoriranje:* Milojka Mansoor • *Oblikovanje:* Gregor Jerič

Fotografije: Arhiv programa Ekošola • *Tisk:* Birografika BORI d.o.o. • *Naklada:* 1.500 izvodov

September 2013

»Ni bistveno, da mladi določene stvari morajo vedeti,
ključno je, da želijo vedeti.«

(Harold Kroto, Nobelov nagrajenec za kemijo 1996)

OD RADOVEDNOSTI DO ZNANJA

Spoštovani,

z veseljem predstavljamo aktivnosti in rezultate dela v programu Ekošola za šolsko leto 2012/2013. To so dejansko rezultati dela in dosežki koordinatorjev in otrok, učencev in dijakov, mentorjev in vseh, ki kakorkoli sodelujejo v programu Ekošola. Zelena zastavo bo prejelo deset ustanov. Obvezne aktivnosti programa smo ponovno dopolnili z 20 projekti, ki smo jih pripravili s sodelovanjem mreže partnerjev, podpornikov programa Ekošola. Razdelili smo za več kot 50.000 evrov finančnih in materialnih nagrad.

Projekte smo razširili tudi na mednarodno raven. Sodelovali smo z ekošolami iz sedmih evropskih držav, nadaljevali sodelovanje z okoljevarstveno organizacijo World Wide Fund For Nature, okoljski pregled pa je zaključila Pedagoška fakulteta v Ljubljani, ki je na dobri poti, da postane prva fakulteta z zeleno zastavo v Sloveniji.

Veseli nas, da se je **metodologija sedmih korakov** uveljavila v praksi: ustanove, ki so v šolskem letu 2011/2012 prvič izvedle okoljski pregled, so v šolskem letu 2012/2013 prvič izvajale aktivnosti po svojem ekoakcijskem načrtu. Vrtci in šole so uspešno prešli na nov način načrtovanja in poročanja o delu prek **spletne Ekoaplifikacije**. Ustanove so prek spletnega vprašalnika vpisale ugotovitve in rezultate okoljskega pregleda, v Ekoaplifikacijo pa vpisale svoje ekoakcijske načrte in poročilo za preteklo šolsko leto. To nam in ustanovam omogoča sistematično spremljanje njihovega dela in napredka po posameznih letih. V preteklem letu so šole in vrtce ponovno obiskovali **regijski koordinatorji** ter pregledali vsebine posameznega okoljskega pregleda in okoljskih aktivnosti. Takšen pristop dela so ustanove podprle, saj se je izkazalo, da so regijski koordinatorji pomemben člen med lokalno in nacionalno ravno delovanja programa Ekošola kot celote.

Izzivi in naloge v šolskem letu 2013/2014

V programu Ekošola si prizadevamo, da vsako leto pripravimo in dopolnjujemo program dela, iz katerega koordinatorji in mentorji črpajo zamisli za konkretno delo. Hkrati razmišljamo, kako mentorjem olajšati delo, povezovati dobre prakse in izkušnje. S tem namenom si bomo tudi v šolskem letu 2013/2014 prizadevali za izboljšave:

- Šolsko leto začnemo s **prenovljeno Ekoaplikacijo**, da bo oddajanje ekoakcijskega načrta bolj prijazno za koordinatorje in mentorje.
- Prenovili bomo **vprašalnik za okoljski pregled**, ki ga bodo ustanove ponovno izvajale v šolskem letu 2014/2015, da bodo lahko primerjale napredek v primerjavi s prvim okoljskim pregledom.
- Razpisali bomo nagradni natečaj za **Primere dobrih praks** v ustanovah in jih objavili na spletnih straneh programa Ekošola.
- K sodelovanju bomo povabili še **druge fakultete**.
- Znova bomo pripravili projekte v sodelovanju s **partnerskimi podjetji**, pri katerih mladi dobijo vpogled v tematiko trajnostnega razvoja iz druge perspektive.
- Nadaljevali bomo vrsto projektov, na katere se otroci in mladi vsako leto odzovejo s številnimi in raznolikimi **ustvarjalnimi izdelki in rešitvami**.
- Še naprej bomo sodelovali z Ministrstvom za kmetijstvo in okolje na področju **zdrave prehrane**.
- Prenovili bomo **spletno mesto** programa Ekošola www.ekosola.si, pri katerem bomo upoštevali smernice krovnega programa Eco-Schools International (www.eco-schools.org).
- Na **Facebook profilu** programa Ekošola, ki smo ga vzpostavili v preteklem šolskem letu, bomo pripravili več aktivnosti in nagradnih iger za vključevanje otrok, mladih in učiteljev.
- Koordinatorji in vodje projektov po posameznih ustanovah se bodo med seboj še naprej povezovali prek **spletnega foruma** programa Ekošola, prek portala **Eco-Schools Connect** pa tudi s sodelavci iz drugih držav.

Učinkovita organiziranost za podporo dela mentorjem

Veliko pozornost v zadnjih letih namenjamo čim bolj učinkoviti organiziranosti v programu Ekošola, da razumemo potrebe in želje koordinatorjev ter olajšamo njihovo delo. Pri načrtovanju in izvajanju aktivnosti programa Ekošola vsakodnevno sodeluje ožja skupina sodelavcev, ki skrbi, da delo teče čim bolj nemoteno, da odgovarjamo na vprašanja mentorjev, jih usmerjamo ter smiselno povežemo. Vsem članicam in članom ožje skupine sodelavcev se iskreno zahvaljujem za njihovo zavzetost in odzivnost, saj tako razvejena mreža ustanov, posameznikov in organizacij brez njihovega dela ne bi delovala in se razvijala iz leta v leto. Ožji skupini sodelavcev se z novim šolskim letom pridružujeta nova koordinatorka za srednje šole mag. Darja Silan in vodja projektov Aleš Ogorevc.

Program Ekošola pa je predvsem program otrok. Ponosni smo na njihovo delo in ustvarjalnost. Vsako leto nas mladi presenetijo z izvirnimi rešitvami, predlogi, izdelki ... A zavedamo se, da ustvarjalnost mladih ni samoumevna – spodbujata jo ustvarjalnost in zavzetost koordinatorjev. Tisti, ki zna zbuditi radovednost, je tudi sam radoveden, spodbuja inovativnost, razmišljanje, iskanje rešitev, s tem pa širi znanje in izkušnje.

Aktivnosti programa Ekošola niso namenjene temu, da bi nekaj morali. Gre za to, da tako želimo. S tem namenom smo letos v letno poročilo vključili tudi mnenja in izkušnje koordinatorjev in ravnateljev, saj želimo, da se v njem prepoznate vsi, ki ga soustvarjate.

Veselim se sodelovanja v novem šolskem letu.

Mag. Gregor Cerar,
nacionalni koordinator programa Ekošola v Sloveniji

NAJPOMEMBNEJŠI DOGODKI IN AKTIVNOSTI V ŠOLSLEM LETU 2012/2013

September 2012

- **Mednarodna konferenca koordinatorjev programa Ekošola Slovenija in podelitev zelenih zastav za šolsko leto 2011/2012, Brdo pri Kranju:**

Na konferenci je bilo 364 udeležencev iz vseh ustanov programa Ekošola ter ugledni gostje iz **Makedonije, Hrvaške in Avstrije**. Poleg tujih gostov sta udeležence pozdravili državna sekretarka na **Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Mojca Škrinjar** in namestnica direktorice Direktorata za kmetijstvo na **Ministrstvu za kmetijstvo in okolje mag. Tanja Strniša**.

Na konferenci so slavnostno podelili zelene zastave, te so prvi nosilci prejeli iz rok **predsednika države dr. Danila Türka**, ki je bil navdušen nad delom mladih in ob zaključku govora dejal: »Vi spreminjate svet in bodite prepričani, da bo v prihodnosti, ko boste odrasli, svet že boljši.«

Oktober 2012

- **Mednarodni projekt Okolje in inovacija:**

podelitev glavne nagrade v mednarodni konkurenci, ki jo je prejela zmagovalna šola iz Slovenije

November 2012

- **Sodelovanje v Evropskem tednu zmanjševanja količine odpadkov (ETZO)**

Februar 2013

- **Šolsko tekmovanje v Ekokvizu za srednje šole**

Marec 2013

- **Šolsko tekmovanje v Ekokvizu za osnovne šole**
- **Sejem Altermed Celje:** predstavitev aktivnosti izbranih ekošol s področja kulinarike, ustvarjanja iz okolju prijaznih materialov, dramaturški nastopi in drugo
- **Zaključni dogodek projekta Eko-paket:**
razglasitev zmagovalcev in podelitev nagrad
- **Svetovni dan vode: srečanje in okrogla miza »Brez vode nas ni«, Žalec:**
Program Ekošola je sodeloval v skupni razpravi, kjer so razpravljavci sklenili, da je za ustrezno urejanje problematike preskrbe z vodo ključno poznavanje specifik in potreb lokalnega okolja. Potrebno pa je tudi sodelovanje vseh državljanov, ki bi se morali organizirati tako, da bi postali enakovredni sogovornik države.
- **Državno tekmovanje v Ekokvizu za srednje šole**

April 2013

- **Srečanje koordinatorjev programa Ekošola za srednje šole, Krško**
- **Regijski srečanja koordinatorjev programa Ekošola v osnovnih šolah v:**
 - Dolenjsko-posavski regiji, Krško,
 - Savinjsko-zasavsko-koroški regiji, Šmarje pri Jelšah

Na regijskih srečanjih sta bila predstavljena analiza ekoakcijskih načrtov ter poročilo v ekoaplikaciji. V drugem, izobraževalno-praktičnem delu srečanj, pa so bile predstavljene vsebine ali primeri dobrih praks s področja ukrepov za učinkovito rabo energije in toplotne izolacije stavb, udeleženci so si ogledali tudi učilnico na prostem.

Maj 2013

- **VII. srečanje koordinatorjev programa Ekošola v vrtcih v Sloveniji, Dobrovnik:**
Srečanja se je udeležilo 150 predstavnikov ekovrtec iz vse Slovenije, s strokovnimi prispevki pa so ga popestrili predstavniki Čebelarke zveze Slovenije, Zavoda RS za varstvo narave in Ekosklada. Drugi del srečanja je bil namenjen usposabljanju in izobraževanju o pripravi ekoakcijskega načrta za ekovrtce v šolskem letu 2013/2014 in didaktičnemu delu na temo »Iz sveta pravljic v svet narave«. Izvedli so ga na terenu, pri Bukovniškem jezeru pri Dobrovniku, kjer so imeli odrasli nalogo, da otroke spodbujajo pri iskanju rešitev s pomočjo različnih virov, tudi iz narave. Kako na terenu opazovati in raziskovati obvodni živalski svet, je bilo prikazano s strokovnim gradivom: »Dvoživke bio-indikator čistega okolja«. Strokovni posvet so zaključili z ogledom Ocean Orchids v Dobrovniku.
- **Regijsko srečanje koordinatorjev programa Ekošola v osnovnih šolah v:**
 - Pomurski regiji, Murska Sobota,
 - Osrednjeslovenski regiji, Vodice,
 - Podravske regiji, Boč
- **Predstavitev projektov na Internautici v Portorožu**
- **Zaključek nagradnega natečaja in podelitev nagrad projekta Mojareka.si**

Junij 2013

• **Srečanje koordinatorjev programa Ekošola v občini Domžale:**

Srečanje je bilo namenjeno poglobljanju poznanstev in predstavitvi primerov dobre okoljske prakse v lokalnem okolju. Koordinatorji so predstavili projekte ekošol, ki so jih izvajali v letošnjem šolskem letu. Učenci OŠ Marije Vere so aprila obiskali OŠ Blaže Koneski v Prilepu v Makedoniji, ki je v program Ekošola vključena tretje leto. Njihov največji dosežek s področja ekologije je racionalizacija porabe pitne in sanitarne vode, ki jo šola uporablja iz vodnjaka v bližini šolske stavbe. V Makedoniji nimajo zakonsko predpisane organizirane prehrane za učence in se jim še ni treba ukvarjati z odpadki, zato je bila zanje predstavitev ločevanja odpadkov s postavitvijo ekoloških otokov po učilnicah in hodnikih ekošole še posebej zanimiva. Predstavljena je bila tudi dobrodelna akcija "Manj svečk za manj grobov", namenjena zmanjševanju porabe nagrobnih sveč ob 1. novembru.

• **Zaključna prireditev in podelitev nagrad projekta Mladi v svetu energije**

• **Udeležba na 4. BIO DNEVU v organizaciji Občine Domžale**

• **Zaključna prireditev projekta Po Kekčevih stopinjah do znanja**

• **Zaključek projekta Evropske vode za čiste vode 2013 in sodelovanje na dogodku BMW ekoregata na Bledu**

• **Zaključen okoljski pregled na Pedagoški fakulteti univerze v Ljubljani:**

Pedagoška fakulteta je prva fakulteta v Sloveniji, ki se je pridružila mreži programa Ekošola. Junija so uspešno končali okoljski pregled, za pridobitev zelene zastave pa bodo za šolsko leto 2013/2014 pripravili in izvedli ekoakcijski načrt.

Dijana Grgurić Vidic, Gimnazija in srednja šola Kočevje

Pri vodenju aktivnosti programa Ekošola sem pridobila veliko izkušenj, uporabnih tudi v vsakdanjem življenju. Pozdravljam odločitve, da so nekateri projekti, ki jih je bilo nekoč treba obvezno opraviti, postali bolj neobvezni oz. tudi sodelavci ugotavljajo, da lahko nekatere dejavnosti programa vključijo v pouk (npr. kot medpredmetno povezavo). Še zlasti lahko pohvalim dejstvo, da imamo s strani nacionalne koordinacije programa Ekošola veliko podporo in da so naše ideje sprejete. Zato lažje načrtujemo dejavnosti na naši šoli (usmerjeni smo v kratkoročne, srednje in dolgoročne cilje) in tako tudi ni čutiti nerivoze med sodelujočimi.

Dijaki, ki pridobijo izkušnje v ekodejavnosti v šoli, te izkušnje z veseljem prenašajo v svoje domove. Zavedajo se, kako pomembno je recikliranje odpadkov, varčevanje z elektriko in vodo, in z veseljem pristopajo k posameznim dejavnostim. Ekodejavnosti so bile vključene tudi v tekmovanje za naj razred (nagrada je bil enodnevni izlet v adrenalinski park). Kot edino pomanjkljivost ocenjujem sodelovanje z lokalno skupnostjo in podjetji v kraju. Ko organiziramo ekodan, sodelujemo s podjetji, ki se ukvarjajo z odpadki, energenti ali izvajajo čistilne akcije. Po ekodnevu pa to sodelovanje nekako ne pride več do izraza, ali pa pozabimo na to sodelovanje, dokler ne pride nov ekodan.

Tudi združevanje šol je v delo naše ekošole vneslo velike spremembe, zato si prizadevamo, da bi pri tem sodelovali vsi. Zelo smo ponosni na svoje projekte na področju energije. V okviru ŠOK (študija okolja) poskušamo nadgraditi to dejavnost. Ponosni smo, da je del tega našega projekta omenjen v priručniku za okoljsko vzgojo. Ponosni smo tudi na to, da nam je uspelo na šoli (kljub nevednosti s požarom na srednji šoli) izvesti Ekokviz za srednje šole.

Angeli Močnik, Vrtec Antona Medveda Kamnik

Program Ekošola se mi zdi od vsega začetka zelo zanimiv, zato sem takoj, ko se je vrtec vključil v program, z veseljem prevzela naloge. Menim, da se z leti naše delo izpopolnjuje in nadgrajuje še zlasti zato, ker pridobimo od Ekošole veliko smernic, kako naprej, in si izmenjamo tudi izkušnje. K temu pripomorejo predvsem srečanja, organizirana v sklopu programa Ekošola. Iz leta v leto je v vrtcu organiziranih več dejavnosti, ki spodbujajo otroke za večje zanimanje za naravoslovje, da opazujejo in preizkušajo. Spremenil se je tudi odnos do okolja. Ekošola spodbuja ustvarjalen in aktiven odnos do okolja. Otrokom ponujamo možnost raziskovanja in srečevanja z različnimi problemskimi situacijami. Tako pri otrocih privzgojimo ekološko občutljivost in čut za naravo. Otroci prek dejavnosti spoznajo, da je treba skrbeti za naravo. Skrb za naravo postane naš vsakodnevni način življenja. Prek projektov smo spoznali bogastvo narave in pridobili znanja za življenjski trajnostni razvoj.

Program Ekošole je v našem vrtcu zaživel, saj so z njim seznanjeni tudi starši, ki sodelujejo pri vseh projektih in nam tudi pomagajo. Prav tako pa zelo dobro sodelujemo tudi z lokalno skupnostjo, ki podpira vsa naša prizadevanja. Naravo spoznavamo, jo doživljamo in tako smo tudi vsi skupaj korak bliže ohranjanju narave in njene raznovrstnosti. Prvi dosežek je bila pridobitev zelene zastave. Sledila so še priznanja in pohvale za naše delovanje na sejmju Altermed v Celju. Vsa priznanja in pohvale so kot povratna informacija za naše delo in so spodbuda tudi za starše in lokalno skupnost. Dajejo nam moč in pogum, da s še večjim veseljem nadaljujemo delo pri projektih, ki omogočijo pridobitev znanja, izkušenj, odgovornosti in pozitivnega odnosa do okolja. Skrb za okolje postaja ena najpomembnejših nalog vsakega posameznika.

V vrtcu ločujemo odpadke, skrbimo za čisto okolje, varčujemo z energijo ter spoznavamo vodne vire in pomen čiste vode za naše življenje. Spoznavamo tudi pomen ptic na našem vrtu in čebel v naravi. Zelo uspešen pa je bil tudi projekt NAŠ VRT – NAŠA HRANA. Ob tem projektu smo spoznali, kakšen pomen ima hrana, ki jo pridelamo na domačem vrtu. Zato tudi v vrtcu uživamo doma pridelano hrano in okoljsko pridelano hrano. Namen našega dela je bilo doživljanje in spoznavanje postopkov sajenja zelišč in vrtnin. Pridobili smo večšine preprostega vrtnarjenja in spoznali pomen zelišč v prehrani za zdravje.

Kar se mi zdi najpomembnejše in kar štejem tudi za največji uspeh, pa je, da smo vzpostavili zaupen odnos in našli ustrezne načine in pristope za aktivno vključevanje in sodelovanje strokovnih delavcev, otrok, staršev, institucij in lokalne skupnosti. Imamo skupno željo po zdravem prehranjevanju in zdravem načinu življenja ter ohranjanju narave.

MEDNARODNO SODELOVANJE

V šolskem letu 2012/2013:

Na mednarodni konferenci koordinatorjev programa Ekošola so sodelovali:

- delegacija programa Ekošola iz Republike Makedonije, ki jo je vodila Vase Ackoska,
- predsednik združenja Lijepa naša iz Hrvaške Ante Kutle,
- predstavnica organizacije WWF – World Wide Fund for Nature (Svetovni sklad za naravo) iz Avstrije Barbara Tauscher.

Nadgradili smo sodelovanje z eno največjih okoljevarstvenih organizacij na svetu World Wide Fund for Nature (WWF) in lanski projekt Ekoregata razširili na sodelovanje ekošol iz drugih držav pod naslovom »Evropske šole raziskujejo čiste vode - vodni ekosistemi«.

Zaradi izjemno uspešno zasnovanih in izvedenih projektov v preteklosti smo bile slovenske ekošole povabljenе k sodelovanju v novem ciklu mednarodnega projekta Okolje in inovacija, ki poteka v šolskih letih 2012/2013 in 2013/2014 na temo trajnostne mobilnosti.

Mag. Polona Mežnar, OŠ Marije Vere Kamnik

Zakaj vztrajamo v programu Ekošola?

Kar nekaj let je od tedaj, ko sva se z ravnateljico OŠ Marije Vere v Kamniku, gospo Violeto Vodlan, pogovarjali o projektu, ki se je uveljavil v slovenskem šolskem prostoru, Mednarodni projekt Ekošola kot način življenja. Kot učiteljica kemije in navdušena naravoslovka sem bila takoj za to, da k projektu pristopimo, in kmalu sem postala tudi koordinatorica za predmetno stopnjo. Tako sva s kolegico Marjeto Kavčič, ki je koordinirala razredno stopnjo, začeli pripravljati načrt dela z dejavnostmi, ki smo jih morali opraviti, da smo pridobili zeleno zastavo. V projekt smo se vključili leta 2001, zeleno zastavo pa smo pridobili dve leti pozneje, leta 2003.

Vsako sodelovanje pri projektu zahteva nekaj administracije, načrtovanje, opise in zadolžitve, razna poročila ob koncu leta. S kolegico se danes, ko sediva ob računalniku in izpolnjujeva zgledno pripravljeno elektronsko ekoaplikacijo, kar nasmejiva, ko se spomniva, kako sva nekoč še »na roke« načrtovali najino delo.

Ko razmišljam, kaj smo kot šola in lokalna skupnost pridobili z vključitvijo v program Ekošola, mi najprej pride na misel beseda MOŽNOSTI. Nato ugotovim, da smo šele z izvajanjem aktivnosti, ki so omogočale pridobitev certifikata, sistematično začeli ozaveščati in delovati na področju ekologije v šoli in v okolici. Pred tem se o tej temi nismo veliko pogovarjali. Res pa je, da sta v zadnjih petnajstih letih ekologija in varstvo narave na splošno postala precej aktualna in moderna tema našega vsakdana. Kljub temu ali prav zaradi tega nam vključenost v program Ekošola omogoča obilico informacij o najrazličnejših projektih, v katere se lahko vključujemo, in dogodkih, ki jih lahko obiskujemo tako učitelji kot učenci in njihovi starši.

Vsakoletno preverjanje zelene zastave nas je spodbujalo, da smo aktivnosti kakovostno izpolnjevali in tako dosegali zastavljene cilje. Urejenost ločevanja odpadkov po šoli, zbiranje odpadnega papirja in baterij, organizacija čistilnih in zbiralnih akcij je postala stalnica tako za naše učence in njihove starše kot tudi za zaposlene na šoli in šolsko okolico. Dobro se spominjam naše prve večje slovesnosti v okviru Ekošole, odprtja Gozdne učne poti na nekdanjem odlagališču odpadkov v bližnji okolici šole, ki je krajanom namenjena kot sprehajalna pot, z učenci pa jo pogosto obiščemo tudi v izobraževalne namene. Pred kratkim je bila na slovenski televiziji ponovitev oddaje Vodni krog – Kamniška Bistrica, v njej smo kot prva ekošola v Kamniku sodelovali tudi mi. V urejeni šolski okolici je kar nekaj dreves, ki smo jih pridobili s sodelovanjem pri projektih, našim najmlajšim pa med igro že dajejo prijetno senco v poletnih mesecih. Predstavitve našega dela na različnih prireditvah in vsakoletna organizacija Ekodneva nam omogočajo promocijo naših najrazličnejših dejavnosti staršem, krajevni skupnosti in širši okolici.

Šolsko leto 2012/2013 mi bo zagotovo ostalo v spominu po mednarodni izmenjavi z OŠ Blaže Koneski v Makedoniji, ki je zadnji dve leti prav tako vključena v program Eco-Schools International. Skupina naših učencev je v aprilu obiskala svoje dopisne prijatelje v Prilepu in prihodnjo pomlad nam bodo obisk vrnili. Druženje in prijateljevanje spremlja tudi izmenjava različnih izkušenj pri projektu. Ponosni smo tudi na Ekošolsko skupnost učencev, ki je iz leta v leto bolj aktivna, za preteklo leto se lahko pohvalijo z organizacijo prvih Ekoiger brez meja, ki so jih izvedli na bližnjem odlagališču odpadkov.

Od vseh možnosti, ki jih daje vključenost naše šole v program Ekošola, bi za konec poudarila možnost kakovostnega preživljanja prostega časa. Sama mlademu človeku večkrat rečem: »Naj čas ti zanimivo mine, nabiraj lepe si spomine ...« Udejstvovanje v programu Ekošola to zagotovo ponuja. Tako otrokom kot odraslim.

EKOŠOLA V SLOVENIJI IN GLOBALNO

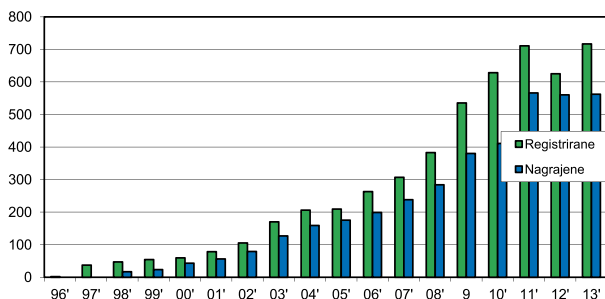
KAJ JE EKOŠOLA?

Mednarodni program Ekošola je največja mednarodna mreža otrok in vzgojiteljev ter učiteljev, ki načela trajnostnega razvoja prenašajo in vključujejo v vsakodnevno delo in učenje. Vanj so vključeni vrtci, osnovne in srednje šole, dijaški domovi, domovi Centra šolskih in občolskih dejavnosti, učitelji, učenci, vodstvo šole, svet šole, svet staršev in predstavniki lokalnih oblasti. Ustanove, ki uspešno izvedejo aktivnosti po metodologiji sedmih korakov in zaključijo aktivnosti po načrtu dela, pridobijo zeleno zastavo.

Program Ekošola spodbuja uvajanje okoljskih vsebin in udejanjanje načel trajnostnega razvoja v vzgojne in izobraževalne ustanove, s katerimi gradimo odgovoren način našega bivanja. Metodologija dela po sedmih korakih omogoča dodelan in mednarodno primerljiv način dela ter medpredmetno povezovanje za pridobivanje novega znanja.

EKOŠOLA V SLOVENIJI

Program Ekošola izvajamo v Sloveniji že 17 let v okviru društva DOVES – FEE Slovenia (Društvo za okoljsko vzgojo Evrope v Sloveniji). Vanj je vključenih več kot 130.000 otrok, učencev in dijakov ter 8500 vzgojiteljev ali učiteljev (ekokoordinatorjev), mentorjev in projektnih vodij, vsako leto pa narašča tudi število sodelujočih ustanov. V šolskem letu 2012/2013 je bilo vključenih že več kot 700 ustanov iz vse Slovenije. Zeleno zastavo je prejelo 562 ustanov.

EKOŠOLA PO SVETU

Programu Ekošola, ki ga v svetovnem merilu vodi Mednarodna fundacija za okoljsko vzgojo FEE International, se vsako leto pridružijo nove države, v že vključenih državah pa se širi mreža ustanov. Podatki zadnjih let kažejo na izrazit skok po številu vključenih ustanov. Pomembno pa je, da ustanove uspešno zaključijo aktivnosti, s katerimi pridobijo zeleno zastavo.

Obdobje	2005/2006	2012/2013
Število vključenih držav	33	55
Število sodelujočih otrok in učencev	4,8 milijona	več kot 13 milijonov
Število vključenih učiteljev	301.203	več kot milijon
Število vključenih ustanov	17.203	44.530

VSEBINE DELA

Prizadevamo si za celovit pristop pri razumevanju okoljskih vsebin in ozaveščanje o odgovornem ravnanju. Za zagotavljanje sistematičnega dela in lažje izvajanje okoljskega pregleda ter priprave ekoakcijskega načrta vsebine delimo v dve skupini tematskih sklopov:

a) osrednji tematski sklopi

(vsaka ustanova mora vključiti projekte in aktivnosti iz vseh treh tematskih sklopov):

- odpadki,
- voda,
- energija;

b) dodatni tematski sklopi

(vsaka ustanova se sama odloči, katere tematske sklope bo še izbrala glede na zanimanje otrok in mladih oziroma glede na morebitno problematiko v lokalnem okolju):

- transport,
- zdravje in dobro počutje,
- okolica šole,
- biotska raznovrstnost,
- ohranjanje našega sveta in
- drugo.

Vojka Viler Krivec, Dijaški dom Ivana Cankarja Ljubljana

S programom Ekošola imamo pozitivne izkušnje. Z vključitvijo v program smo delo na področju ekologije bolj strukturirali in definirali. Iz programa smo dobili dodatne ideje za delo, črpamo ideje za vzgojni program, ki ga izvajamo vzgojitelji skupaj z dijaki. O rezultatih obveščamo tudi starše.

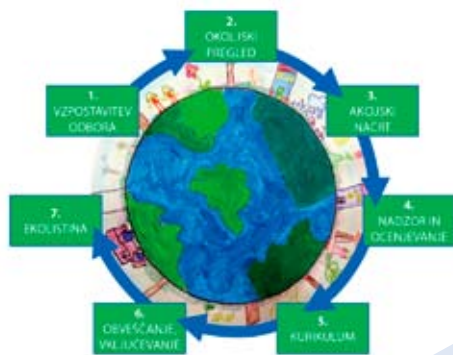
Ponosni smo na uvedbo ekološkega ocenjevanja sob, kjer bivajo dijaki, prek katerega jih spodbujamo k ločevanju odpadkov in varčevanju z energijo. Na hodnikih smo postavili ekološke otoke. Zastavili smo si cilj, da sistem izboljšamo tako, da bodo dijaki še bolj aktivni.

Ponosni smo tudi, ker sistematično urejamo okolico dijaškega doma – ločeno pobiranje odpadkov, skrb za posajene rastline, ureditev zeliščnega vrta.

SEDEM KORAKOV ZA SYSTEMATIČNO IN MEDNARODNO PRIMERLJIVO DELO

Metodologija sedmih korakov je način dela, ki zagotavlja sistematično in mednarodno primerljivo delo, na podlagi katerega ustanova pridobi zeleno zastavo kot znak izpolnjevanja kriterijev mednarodnega programa Ekošola. Metodologija je primerljiva s certifikatom kakovosti ISO 14001.

PRVI KORAK: vzpostavitev ekoodbora

Prvi korak, da ustanova lahko začne delovati po programu Ekošola, je vzpostavitev in delovanje ekoodbora. Naloge ekoodbora so, da razvija, izvaja in nadzoruje okoljsko politiko ustanove, prevzame pobudo pri izvajanju prvih in nadaljnjih okoljskih pregledov ter zagotavlja, da pri odločanju sodelujejo učenci, dijaki ter čim več zaposlenih na šoli.

DRUGI KORAK: okoljski pregled

Okoljski pregled je temeljni korak dela v programu Ekošola in pomeni oceno okoljskega delovanja ustanove, njenih notranjih in zunanjih vplivov, zato je pomembno, da v njem sodeluje čim več otrok oziroma učencev. Okoljski pregled je ključen za prepoznavanje in razumevanje trenutnih okoljskih razmer v ustanovi, ugotovitve okoljskega pregleda pa so osnova za načrtovanje prihodnjih okoljskih aktivnosti za izboljšano delovanje. Le-te ustanova opredeli v ekoakcijskem načrtu za posamezno šolsko leto (tretji korak).

TRETJI KORAK: načrt dela (ekoakcijski načrt)

Ekoakcijski načrt je kompas okoljskega delovanja ustanove, podlaga za njegovo pripravo so rezultati okoljskega pregleda. V njem so izbrani prednostne vsebine dela in tematski sklopi, ki so smiselno povezani z učnim načrtom, povezani pa so lahko tudi z dejavnostmi doma ali v lokalni skupnosti. V ekoakcijskem načrtu so jasno navedeni posamezni koraki in naloge, način spremljanja uspešnosti posamezne aktivnosti (četrti korak), prikazan pa je tudi finančni vidik (stroški, prihranki). V njegovo pripravo so vključeni otroci, učenci oziroma dijaki.

Med preprostejše načine spremljanja napredka spadajo:

- izračun prihranka pri porabi energije,
- spremljanje količin ločeno zbranih frakcij odpadkov,
- spremljanje količin preostanka odpadkov (mešanih komunalnih odpadkov),
- izračun prihranka pri porabi vode,
- uvajanje kompostiranja,
- ureditev zelenjavnega in zeliščnega vrta, šolski sadovnjak itd.

Ustanova z nadzorovanjem pridobi podatke o izvajanju aktivnosti, z ocenjevanjem pa ugotovi, ali so aktivnosti uspešne ali ne. Eden učinkovitih načinov ocenjevanja ciljev je naknadni okoljski pregled.

To je dejansko ponovitev prvega oziroma zadnjega okoljskega pregleda, poteka po enakem postopku in na podlagi istega izhodiščnega dokumenta. S primerjavo prvega in novega okoljskega pregleda je mogoče določiti napredek. Dosežke in napredek pri okoljskem delovanju ustanova predstavlja šolski in lokalni skupnosti ter širše (šesti korak).

Spodbuda za otroke, učence oziroma dijake, mentorje in druge vključene je pohvala za dobro opravljeno delo ali celo manjši dogodek ali slovesnost.

Nekaj navodil za lažjo pripravo ekoakcijskega načrta:

- Zberite rezultate okoljskega pregleda vaše šole. Izberite tematike, s katerimi se nameravate podrobneje ukvarjati, kot so npr. odpadki na območju šole. Določite, s katerim ukrepom ali več postopnimi ukrepi boste odpravili težave.
- Določite, kako boste merili uspešnost doseganja ciljev. Poskrbite, da bo cilj ali ukrep merljiv, npr. če se boste najprej usmerili na področje energije, lahko merite znižanje zneskov na šolskih položnicah za energijo.
- Pri vsakem ukrepu se dogovorite za časovni rok izvajanja, saj je ukrep mogoče doseči kratkoročno, srednjeročno ali dolgoročno.
- Določite, kdo bo skrbel za kateri cilj. Kjer je mogoče, naj to nalogo dobijo učenci, ali pa naj bodo vanjo vsaj vključeni.
- Vključite spremljanje stroškov aktivnosti, kjer in kakor je mogoče.

ČETRTI KORAK: nadzor in ocenjevanje

Nadzor in ocenjevanje dela sta namenjena merjenju napredka okoljskega delovanja, kar je sicer opredeljeno v ekoakcijskem načrtu. Stalen nadzor omogoča, da ustanova realno oceni svoje zmogljivosti in vire ter načrtuje potrebne spremembe. Metode spremljanja in nadzorovanja so odvisne od ciljev, predvidenega načina merjenja, starosti in sposobnosti učencev in drugih, ki so vključeni v izvajanje aktivnosti.

Nekaj primerov, kako lahko okoljske aktivnosti vključite v program dela oziroma učni načrt:

- **jezik:** pogovori o različnih vidikih določenih okoljskih tematik, pisanje poročil in zapisnikov s sestankov, pisanje pism pristojnim izobraževalnim organom, pisanje prispevkov za medije in podobno, zasnovane anket;
- **matematika:** izvajanje anket, zbiranje rezultatov, statistična in vsebinska analiza, predstavitev v obliki grafov, diagramov itd.;
- **naravoslovne vede:** opažanje in zbiranje podatkov o okoljskem problemu, raziskovanje različnih naravnih okolij in prilagoditev rastlin in živali, ki živijo v njih, proučevanje različnih materialov in njihovih načinov uporabe, zanimanje za naravne vire, učinkov človeškega delovanja nanje itd.);
- **računalništvo:** uporaba programov za obdelavo preglednic za organizacijo in predstavitev rezultatov raziskav, uporaba založniških programov za objavo rezultatov, priprava predstavitev v različnih programih itd.);
- **tehnika:** oblikovanje in gradnja točke za ločevanje odpadkov glede na lastnosti različnih sestavnih delov odpadkov, oblikovanje in izdelava stiskalnika odpadkov, izdelovanje uporabnih predmetov, izdelava orodij za izboljšano okoljsko delovanje itd.);
- **umetnost in oblikovanje:** stenske poslikave, izdelava kipov, plakatov, letakov, nalepk, priponek za podporo aktivnosti ali kampanji.

PETI KORAK: delo po učnem načrtu (kurikulum)

Delo v programu Ekošola je zasnovano tako, da so okoljske vsebine čim bolj vključene v obstoječi program dela posamezne ustanove, za kar sta potrebna načrtno delo in medsebojno sodelovanje pedagoških in strokovnih sodelavcev. Z vsebinami in projekti programa Ekošola je mogoče popestriti in obogatiti učni načrt. Stopnja povezanosti posameznega projekta programa Ekošola in posameznega projekta je odvisna od sestave učnega načrta in od pripravljenosti nosilca predmeta, da uvede in spodbudi povezovanje.

ŠESTI KORAK: obveščanje in vključevanje

Cilj programa Ekošola je odgovorno okoljsko delovanje posameznikov in skupnosti, ki temelji na globljem zavedanju in poznavanju učinkov človekovega delovanja na okolje. Doseči ga je mogoče s sodelovanjem in vključevanjem posameznikov na izbrani ustanovi in v širši skupnosti, ki omogoča izmenjavo informacij, pretok znanja in večanje socialnega kapitala.

SEDMI KORAK: izdelava Ekolistine

Ekolistina je izjava o poslanstvu, ki na jasn in domiseln način pokaže predanost in uspešnost ustanove na okoljskem področju. V Ekolistini so naštetih glavni cilji okoljskega delovanja ustanove ter ukrepi, ki jih nameravajo izvesti učenci in zaposleni.

V njeno snovanje so aktivno vključeni otroci, učenci oziroma dijaki.

Predlogi za obveščanje in komuniciranje o okoljskih aktivnostih ustanove:

- pripravite volilno kampanjo za predstavnike učencev v ekoakcijskem odboru,
- pripravite šolsko zborovanje, na katerem lahko predstavniki učencev – kandidati razložijo vsem na šoli, zakaj kandidirajo na volitvah,
- na oglasni deski ali v ekokotičku objavite informacije, ki ste jih zbrali med okoljskim pregledom, s čimer vse na šoli redno obveščate o napredku pri doseganju zastavljenih ciljev,
- izvedite anketo ter zberite informacije o šolskem okolju,
- izdelajte grafe, diagrame, plakate, snemajte fotografije in video,
- objavite jih na oglasnih deskah, v ekokotičku, glasilu, na šolskem radiu, v lokalnih medijih, na šolskih, lokalnih, strokovnih in drugih dogodkih,
- redno izkoristite šolske dogodke za podrobnejšo predstavitev aktivnosti programa Ekošola in poročajte o napredku,
- redno objavljajte informacije o aktivnostih programa na šolski spletni strani,
- pripravite tekmovanje za besedilo in oblikovanje šolske ekolistine,
- organizirajte letno proslavo programa Ekošola, na kateri lahko vsa šola proslavlja uspeh, ki ga je dosegla med letom.

Vključevanje skupnosti:

- zasnujete glasilo, ki redno obvešča starše o aktivnostih programa Ekošola, pošljite ga tudi posameznikom iz lokalne skupnosti, podjetij v vašem okolju, nevladnim organizacijam in drugim,
- pošljite obvestila in pobude lokalnim podjetjem ter prosite za pomoč za njihovo izvedbo,
- povabite strokovnjake iz lokalnega okolja, da pridejo na ustanovo in predavajo ali pomagajo pri določenih nalogah,
- s sporočili za javnost obveščajte prebivalce o rezultatih vašega programa Ekošola,
- povabite ljudi iz lokalne skupnosti, naj se udeležijo dogodkov, ki jih organizirate kot Ekošola.

Dušica Hočvar, JVIZ OŠ Dobropole

V času, v katerem živimo, je zelo pomembno, da ozavestimo stanje in poskušamo na različne načine delovati v dobro odgovornega odnosa do okolja. Učinek delovanja je večji, če imamo možnost sodelovati v programu, ki organizirano, vsebinsko, izobraževalno in aktivno pripomore k spodbujanju in poglobljanju ozaveščenosti do okolja. Z vključitvijo v program Ekošola imamo učitelji in učenci možnost organiziranega delovanja in vključevanja v različne projekte, ki razvijajo odgovoren odnos do okolja, narave, bivanja in krepi učenje znanja za življenje.

Pred vključitvijo v program Ekošola smo si tudi prizadevali za odgovoren odnos z različnimi akcijami, vendar manj prodorno, ker ni bilo čutiti povezanosti, ciljne in vsebinske naravnosti. Ekošola nam to daje in odpira veliko možnosti na različnih področjih za vključevanje ter daje možnost, da znanje uporabimo v vsakdanjem življenju, v šoli in zunaj nje. V program se vključujejo tudi starši in lokalna skupnost. V naši občini skupaj organiziramo dejavnosti, zbiralne in čistilne akcije. Pomagajo nam tudi pri realizaciji projektov.

Naši dosežki, na katere smo še posebej ponosni, so:

- sodelovanje in prejem nagrade na natečaju Kapljice znanosti v organizaciji Inštituta za ohranjanje naravne dediščine, Lutra;
- priprava prispevka za TV.Pika o ekološkem delovanju v šoli in vrtcu;
- sodelovanje na svetovnem prvenstvu v veslanju, na katerem smo prejeli denarno nagrado za najbolj izvirno stojnico na SP in donacijo ter pet dreves ogrožene vrste skorš, ki smo jih posadili v okolici šole;
- sodelovanje na sejmu Altermed in prejem priznanja in nagrade za najbolj izvirno stojnico;
- izbrani prispevki naših učencev za knjižno izdajo Zemlja ima srce;
- prejem priznanj in nagrad za sodelovanje na natečaju »Mladi v svetu energije«.

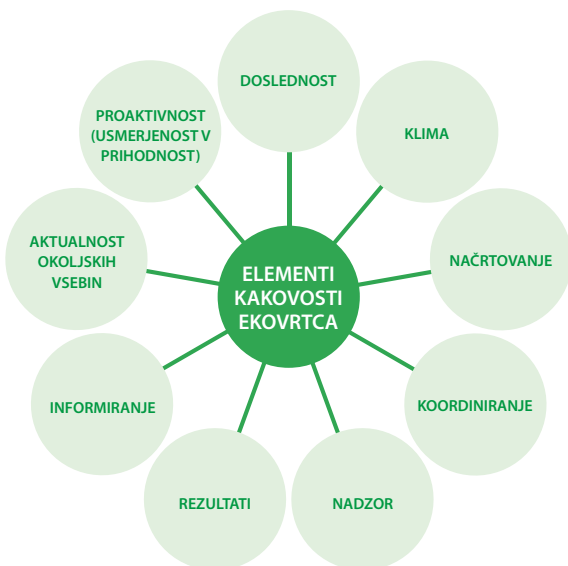

KAKOVOST DELA V EKOVRTCIH

Programske aktivnosti ekovrtcev so po svojem obsegu in vsebinah zelo pestre, vanje so vključeni otroci, kolektiv vzgojno-izobraževalne institucije – zavoda, starši in družbeno okolje, v katerem se nahaja ekovrtec. Vodenje programa ekovrtca zahteva od vodje programa oziroma ekokoordinatorja doslednost, spodbujevalno sodelovanje in razumevanje z vsemi sodelujočimi, skupno načrtovanje aktualnih programskih vsebin, strokovno – kakovostno koordiniranje programskih aktivnosti ter nadzor nad potekom programskih vsebin.

Ena najpomembnejših nalog koordinatorja je doslednost. Njegov odnos do programskih vsebin in njegovo obnašanje sta zgled za druge. Nedoslednost je ovira za kakovost. To načelo velja za vse znotraj vsebin ekoprograma vzgojno-izobraževalne institucije. Doslednost je temelj za uspešno razumevanje in ustvarjanje dobre klime. Brez razumevanja ni aktivnega sodelovanja in brez primernega odnosa ni razumevanja.

Elementi kakovosti ekovrtca

1. **Aktualnost okoljskih vsebin:** Priporočljivo, da so v programske aktivnosti vključene teme in vsebine, ki se po svoji pomembnosti in posledicah nanašajo na okolje, v katerem živimo.
2. **Obveščanje:** Informacije o dogodkih in ekovrtcu morajo biti aktualne, jedrnat in sprotne. Za zbiranje in oblikovanje informacij na ravni enote vrtca skrbi informator enote vrtca.
3. **Rezultati:** Rezultat je merilo dela in aktivnosti, je kazalec dela in hkrati usmerjevalec, kazalec za nadaljnje programske korake (načrtovalne aktivnosti).
4. **Nadzor:** Izvajanje posameznih faz programa in programskih aktivnosti spremljajo koordinator ekovrtca in koordinatorji posameznih enot ekovrtcev in o teh aktivnostih vodijo zapis.
5. **Koordiniranje:** Vloga koordinatorja ekovrtca je usklajevanje aktivnosti v skladu s programom, dogovorom in udeleženci posameznih enot ekovrtca.
6. **Klima:** Udeleženci v programu in programskih aktivnostih morajo biti poenoteni glede skupnih ciljev in interesov z elementi navdiha in medsebojnega spodbujanja ter želje za doseganje zastavljenih ciljev, opredeljenih v programu.
7. **Doslednost:** Izvedba obveznosti in aktivnosti po dogovoru se nanaša na časovno izvedbo programa, rok za posredovanje podatkov in programskih aktivnosti ter druge vsebine in oblike.
8. **Proaktivnost (usmerjenost v prihodnost):** Vsebina programa in aktivnosti ekovrtca morajo obsegati kakovostne vsebine in odnose – življenja in vrednot za trajnostni razvoj.

Renata Štefančič, Center za usposabljanje Elvire Vatovec Strunjan

Ekošola ni le program v osnovni šoli, temveč je tudi način življenja. V letu, ko sem sprejela koordinatorsko vlogo za Ekošolo, sem pridobila veliko izkušenj, še zlasti pri organizaciji raznih dogodkov ter komunikaciji z drugimi institucijami. Spoznala sem osnovne šole in druge vzgojno-izobraževalne ustanove ter širši krog ljudi, ki delujejo v okviru programa in s katerimi ostajam v stiku.

Že v prvem letu delovanja v programu je opazen napredek na več področjih:

- večja ozaveščenost staršev, učencev, predvsem pa tudi vseh zaposlenih na šoli o skrbi za zdravo okolje,
- večja želja po iskanju raznih aktivnosti v programu Ekošola,
- večja motivacija zaposlenih pri dejavnostih,
- bolj urejene zunanje površine (ekovrt).

Ekošola je po mojem mnenju tista organizacija, ki s projekti uresničuje zastavljene cilje, hkrati pa povezuje šole, zunanje institucije, vključuje starše, učence in zaposlene. Šolam omogoči, da bolj sodelujejo na lokalni ravni (pri različnih dogodkih). Ekošola je zares šola za življenje, saj deluje celostno in na širši ravni. Po mojem mnenju je najpomembnejše to, da otroke uči ceniti naravo in jim pomaga, da spet pridobijo tiste vrednote, ki so nekoliko »pozabljene«, npr. spoštovanje, ljubezen do narave, medsebojni odnosi ...

Med dosežke, na katere sem še posebno ponosna, štejem:

- povratno informacijo od drugih: zadovoljstvo vseh – vodstva, učiteljev, učencev, staršev,
- uspešna komunikacija s programom Ekošola in z lokalno skupnostjo,
- učenci so pridobljeno znanje uporabili tudi zunaj šole,
- pozitiven odziv učiteljev in drugih zaposlenih na aktivnosti v okviru programa Ekošola,
- večja motivacija učencev pri dejavnostih na področju varovanja narave ter večja samozavest pri učencih, ki so bili nagradjeni na likovnem natečaju in si želijo nadaljnega sodelovanja.

PREDNOSTI IN KORISTI PROGRAMA EKOŠOLA

V programu Ekošola si prizadevamo, da vsako leto pripravimo vsebinsko raznolik in zanimiv program dela. Sodelujemo z različnimi partnerji – podjetji, podporniki, posameznimi strokovnjaki, da izboljšujemo vsebine dela. Najboljše zamisli in projekti so pogosto nagrajeni s finančnimi ali materialnimi nagradami. Ustanove, koordinatorje, mentorje, otroke in mlade predstavljamo prek medijev in drugih promocijskih aktivnosti.

Sodelovanje v programu Ekošola prinaša vrsto koristi za vse sodelujoče posameznike in ustanove:

Celovit pristop pri obravnavanju vsebin in sistematičen način dela:

- voden in celovit okoljski program ustanove izvajajo po enotni metodologiji sedmih korakov, ki je po vsem svetu enak,
- učenci in dijaki so aktivno vključeni v določanje okoljske politike na ustanovi in izvajajo okoljske aktivnosti s pomočjo koordinatorjev,
- z vključenostjo v ekoodbor otroci, učenci in dijaki pridobivajo vodstvene izkušnje, s sodelovanjem in izvajanjem aktivnosti pa krepijo timsko delo,
- ustanova po izvedbi sedmih korakov pridobi mednarodno uveljavljeni znak zelena zastava.

Stalno izobraževanje in strokovna podpora:

- program Ekošola pomaga pri reševanju okoljske problematike ustanove na splošno (odgovori na vprašanja, usmeritev k strokovnjakom za izbrana področja itd.),
- pripravlja priporočila, kako povezovati okoljske vsebine z učnimi načrti, in spodbuja medpredmetno povezovanje na ustanovi,
- omogoča strokovno svetovanje predstavnikov partnerjev in sponzorjev pri posameznih projektih,
- pripravlja praktične in preproste rešitve za različna okoljska vprašanja in teme, ki omogočajo vidne izboljšave in prihranke (manjša poraba vode, manjše količine končno odloženih odpadkov itd.),
- omogoča brezplačno udeležbo koordinatorjem na:
 - letni konferenci programa Ekošola, kjer jim predstavimo način dela ter večino projektov in partnerjev, kar omogoča mreženje ustanov in koordinatorjev s strokovnjaki iz različnih organizacij,
 - regijskih srečanjih, kjer predstavimo program dela, pripravimo navodila za izvedbo okoljskega pregleda in ekoakcijskega načrta, predstavimo primere dobre prakse in podobno,

- strokovnem izobraževanju po različnih tematskih sklopih, npr: organizirali smo delavnico o vodnih ekosistemih, kjer so sodelovali predavatelji iz mednarodno uveljavljene okoljevarstvene organizacije WWF,
- koordinatorji, mentorji in vodje projektov postavljajo vprašanja na forumu na spletnem mestu programa Ekošola,
- ustanove in koordinatorji z udeležbo na dogodkih in izobraževanju izmenjujejo izkušnje ter gradijo svojo mrežo znotraj programa Ekošola in navzven.

Preprosto komuniciranje in poročanje o delu:

- koordinatorji, mentorji in vodje projektov prejema redna obvestila, navodila in informacije na svoj elektronski naslov glede na vlogo v njihovi ustanovi, vključenost v projekt in tematski sklop,
- zasnovali smo posebno spletno ekoaplikacijo, prek katere mentorji sporočajo svoje načrte, opišejo projekte, navedejo naloge in odgovornosti ter poročajo o rezultatih in učinkih,
- posebej zasnovana in prilagojena spletna aplikacija omogoča ustanovam, da:
 - lažje izvedejo okoljski pregled ustanove,
 - načrtujejo in izvedejo okoljske aktivnosti po ekoakcijskem načrtu,
 - spremljajo svoje okoljsko delovanje skozi daljše obdobje (več let).

Mednarodno sodelovanje in mreženje:

- ekoaplikacija omogoča povezovanje koordinatorjev iz Slovenije, mednarodna spletna ekoaplikacija Eco-Schools Connect omogoča povezovanje z mednarodno mrežo ekošol,
- prek Mednarodne fundacije za okoljsko vzgojo FEE International kot nosilke mednarodnega programa Ekošola se slovenske ustanove udeležujejo mednarodnih natečajev in tekmovanj (Okolje in inovacija, Ekoviz in drugi),
- koordinatorji in mentorji lahko objavijo svoje prispevke v publikacijah programa Ekošola ali predstavijo svoje delo in prispevke na konferenci z mednarodno udeležbo, regionalnih srečanjih in drugih predstavitev.

Sodelovanje s posamezniki in organizacijami z različnih področij delovanja:

- ustanove se vključujejo v projekte, v katerih sodelujejo podjetja podporniki, s čimer dobijo dodatno možnost za pridobivanje podpornikov iz gospodarstva (finančna podpora šolam, vrtcem, materialne nagrade itd.) ter z njimi sodelujejo tudi pri vsebinah (npr. komunalna podjetja, učilnice v naravi),
- koordinatorji in mentorji si v okviru programa Ekošola ogledajo različne ustanove, spoznajo njihovo osnovno dejavnost, vplive na okolje, preverijo ukrepe za izboljšano okoljsko delovanje itd. (npr.: Svet energije, Jedrska elektrarna Krško, učilnice v naravi in druge),
- pri podpisu ekolistine se povezujejo s starši in lokalno skupnostjo.

Možnost napredovanja za mentorje in koordinatorje:

- sodelujoči koordinatorji in mentorji pridobivajo točke za napredovanje v sistemu:
 - za vodenje projektov,
 - za predstavitve projektov na srečanjih,
 - za sodelovanje na dogodkih.

Promocija ustanove in sodelujočih:

- posamezne ustanove imajo v sklopu programa Ekošola možnost brezplačne predstavitve okoljskega delovanja in izdelkov na izbranih dogodkih in sejmih (npr. Sejem Altermed),
- ob zaključkih projektov, podelitvah nagrad ter drugih večjih dosežkih si prizadevamo za medijsko podporo na lokalni in nacionalni ravni, pa tudi v strokovnih medijih,
- medijska podpora zagotavlja promocijo ustanove in kraja,
- ustanovam svetujemo, kdaj in kako naj o svojem delovanju in dosežkih obveščajo lokalno skupnost, starše in podjetja v lokalnem okolju.

Nagrade za najboljše projekte:

- vsako leto pripravimo vsaj 10 različnih projektov, ki jih podpirajo partnerji podporniki in za katere so predvidena dodatna sredstva za najuspešnejše,
- najboljši primeri prejmejo finančno nagrado in praktične nagrade, primeri projektov z nagradami:
 - Po Kekčevih stopinjah do znanja (5900 evrov za brezplačne taborne, drevesa, semena),
 - Šolska vrtilnica (vse sodelujoče ustanove dobijo praktične nagrade: semena, gnojila),
 - Ekokviz (6000 evrov za zmagovalce)
 - Okolje in inovacija (20.000 evrov za najboljše slovenske projekte),
 - bogate praktične nagrade (Mojareka.si, Eko-paket in drugi).

Mateja Trampuš, OŠ Zadobrova, koordinatorica za Osrednjeslovensko regijo:

»Prednosti programa Ekošola so predvsem v prepoznavnosti šole navzven, v sodelovanju pri različnih projektih, v možnostih vključevanja v natečaje in za pridobivanje sredstev za svoje delo, povezovanju med šolami v Sloveniji in v tujini ter izmenjavi učencev z učenci iz tujine.

Koordinatorji programa po ustanovah so bili veseli obiska, še zlasti tisti, ki so v program vstopili prvo leto. V ustanovah so ponosni na svoje delo in delo svojih kolegov, učencev, ki sodelujejo pri programu Ekošola. Poudarili so dosežene cilje, npr. uspeh na humanitarnem področju, vključevanje vseh delavcev in učencev v življenje in delo ekošole, podporo staršev, sodelovanje na ekodnevu, ureditev prometa v okolici šole, ekovrtilnico in številne druge.«

Nuša Stankovič, Vrtec Mojca, koordinatorica za Osrednjeslovensko regijo:

»Na vseh obiskih in pregledu dela ustanove sem bila lepo sprejeta, morebitno začetno negotovost smo hitro odpravili, saj smo vzpostavili prijetno komunikacijo, v sproščenem pogovoru pa skupaj prišli do marsikatero boljše rešitve. V vrtcih sem dobila občutek, da je obisk predstavnika programa Ekošola priložnost za neposredno izmenjavo mnenj, postavljanje vprašanj, izražanje in odpravljanje negotovosti ter morebitnih težav. Ustanove z obiskom regijskega koordinatorja dobijo potrditev, da je njihovo sodelovanje posebno, da njihovo mnenje nekaj šteje in da sta delo in trud vidna. Osebnostno se mi zdi najpomembnejše prav to: pozitiven pristop, da opazim in poudarim vse dobre in ustvarjalne rešitve, ki jih brez težav najdem v vsakem vrtcu.«

Vrtci v programu Ekošola po eni strani cenijo predvsem **dodelan program**, ki ga je treba upoštevati, po drugi strani pa **prilagodljivost programa Ekošola**, ki omogoča, spodbuja in celo pričakuje veliko svobode, samostojnega odločanja, ustvarjalnosti, iskanja inovativnih pristopov. Nekateri vrtci se izjemno uspešno povezujejo z lokalno skupnostjo, društvi in organizacijami. Ponosni so na manjše korake, ki morda veljajo za samoumevne in so manj opazni, a z njimi gradijo svoje delo. Program Ekošola je za vrtce ena izmed platform oziroma prostor, ki ponuja množico notranjih idej in projektov, ki jih izberejo za izvajanje, za svoje delo pa so opaženi in pohvaljeni, kar zagotovo ni zanemarljivo in je zame osebno zelo pomembno.«

Margareta Kutnjak, Kranjski vrtci, koordinatorka za Gorenjsko, Goriško in Obalno-kraško regijo:

»Izkušnje mojih obiskov in ogledov so izrazito pozitivne. Vsi obiskani vrtci so resno pristopili k izvajanju programa, pri tem so pokazali veliko mero poznavanja problematike ter inovativnosti pri iskanju rešitev. V vseh primerih sem opazila zelo veliko naklonjenost vodstva ustanove do tega programa in odlično sodelovanje ravnateljev s koordinatorki. Zelo se trudijo pridobiti oziroma ohranjati zeleno zastavo. Obisk regijskega koordinatorka jim pomeni veliko spodbudo, želijo si novih idej in potrditev, da dobro delajo. Predlagali so, da bi po obisku regijskega koordinatorka tedaj, ko že imajo zeleno zastavo in jo z aktivnostmi v prihodnjih letih obdržijo, prejeli dokument ali priznanje – kar bi lahko navedli na vidnem mestu.«

Koordinatorji so poudarili naslednje prednosti in koristi programa Ekošola: urejeno okolje, zanimanje otrok in staršev za lepše okolje, iskanje rešitev za čim bolj kakovostno prehrano, tesnejše sodelovanje z lokalno skupnostjo, ozaveščanje in širjenje navdušenja nad vsebinami v lokalnem okolju, uporaba pridelkov lokalnih pridelovalcev, več gibanja na svežem zraku, iskanje načinov za varčevanje z vodo in energijo in druge. Poudarili so, da so aktivnosti programa Ekošola nadvse primerna tema za skupna srečanja s starši.

Nataša Anderlič, OŠ Lava, koordinatorka za Savinjsko, Zasavsko in Koroško regijo:

»Koordinatorji po šolah so bili zelo veseli mojega obiska, nekateri so čez nekaj mesecev ponovno vabili na ogled razstav in predstavitev dejavnosti in podobno. Sodelovanje z regijskim koordinatorkom pozdravljajo, saj menijo, da je to vez z nacionalnim koordinatorkom. Kot prednosti vključevanja v program Ekošola pa so poudarili predvsem povezanost ustanov v Sloveniji, povezovanje v mednarodno mrežo in možnost sodelovanja pri veliko različnih projektih.«

Melita Ficko, OŠ Puconci, koordinatorka za Prekmursko regijo:

»Izkušnje dela in obiskov po ustanovah v regiji so dobre. Koordinatorji potrebujejo dodatno podporo in usmeritve tudi med letom.«

Lili Vavžik, OŠ Grm Novo mesto, koordinatorka za Dolenjsko in Posavsko regijo:

Odziv ustanov med obiski me je izjemno razveselil. Tako rekoč vse šole so pohvalile sistematičen in odprt način dela v programu Ekošola v zadnjih letih. Veselilo me je tudi, ker nikjer niso razumeli obiska kot strog nadzor, temveč bolj kot pomoč, krajšo pot do informacij, boljšo povezanost z načrtovalci in oblikovalci programa na krovnih ravni.

Ustanove vidijo prednosti predvsem v sodelovanju med šolami, tudi s tujimi, ter možnosti sodelovanja pri dodatnih projektih. Na nekaj šolah so izjavili, da bi okoljske aktivnosti lahko izvajali tudi zunaj programa Ekošola, še zlasti na tistih šolah, kjer ni kontinuitete in sodelovanja med mentorji. Večina pa je vključena v program, ker se zaveda priložnosti in možnosti, mnogi med mentorji menijo, da vsakoletna konferenca koordinatorkov omogoča povezovanje, nabor idej in podobno.

Mentorji so ponosni na vse opravljene aktivnosti, prav tako pa tudi na znak zelena zastava, ki dokazuje, da so projekte uspešno opravili. Na nekaterih šolah so že zaznali izboljšanje rezultatov, pa tudi konkretne koristi, kot je pridobivanje sredstev iz zbiralnih akcij papirja. Vse pa so navedle, da je bila pozitivna izkušnja, ki sem jim jo posredovala. Pomembno se jim zdi tudi zbiranje zamaškov, njihovo recikliranje in sredstva, ki jih na tak način dobijo pomoči potrebni.

ORGANIZIRANOST IN SODELAVCI PROGRAMA EKOŠOLA

Vodenje in organiziranost programa Ekošola sta zasnovana mrežno.

Pred leti smo določili koordinatorje za posamezne vrste ustanov:

- vrtce,
- osnovne šole in CŠOD,
- srednje šole in dijaške domove.

Koordinatorji po vrstah ustanov in tematskih sklopih skrbijo za nemoteno delo pri projektih, sodelujejo s koordinatorji po posameznih ustanovah, odgovarjajo na njihova vprašanja, jih usmerjajo pri vsebinah in projektih ter skrbijo za pretok informacij in znanja v okviru ustanove ali tematskega sklopa.

Mag. Gregor Cerar, nacionalni koordinator

»Pot do napredka ni hitra in ni lahka. Pomembno je, da na njej vztrajamo.«

Gregor Cerar je diplomiral na Biotehniški fakulteti, magistriral pa na Ekonomski fakulteti v Ljubljani na temo uvajanja okoljskih standardov v podjetjih. Njegova poklicna pot je že 15 let prepletena z okoljskimi temami. Deset let je deloval kot vodja na področju okoljskih in komunikacijskih aktivnosti v mednarodnih družbah Tetra Pak in Coca-Cola Hellenic, bil je član nadzornega sveta družbe Slopak (družbe za ravnanje z odpadno embalažo) ter presojevalec za sisteme ravnanja z okoljem ISO 14001 pri Slovenskem inštitutu za kakovost in meroslovje. Leta 2007 je opravil pedagoško-andragoške izpite na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Kot predavatelj je sodeloval na različnih konferencah in delavnicah o trajnostnem razvoju, okoljskih izzivih in ravnanju z embalažo in odpadno embalažo.

Novembra 2010 je postal nacionalni koordinator programa Ekošola v Sloveniji. Na razvoj programa v zadnjih letih je izjemno ponosen, saj so skupek ambicioznega in zavzetega dela ožje skupine sodelavcev ter predvsem vsakega koordinatorja, mentorja in sodelavca v mreži ustanov. V prostem času kolesari, igra badminton in uživa v sprehodih v naravi.

Dunja Dolinšek, sekretarka programa Ekošola

»Ne naredi nekemu nekaj, česar ne maraš, da bi drugi naredili tebi.«

Dunja Dolinšek je svojo bogato 30-letno poklicno pot začela v časopisni hiši Delo in jo nadaljevala na Gospodarskem vestniku, kjer je med letoma 1999 in 2004 sodelovala pri organizaciji različnih okoljskih projektov in z njimi povezanih dogodkov, med drugim: energetska učinkovito podjetje, okoljski izdelek leta, okolju prijazno podjetje, okolju prijazen postopek, evropska okoljska nagrada, odpadki kot umetniški izziv itd. Zatem je delala pri časnikih Finance in Žurnal24 ter na Mestni občini Ljubljana, na Oddelku predšolske vzgoje in športa. Leta 2005, ob praznovanju 10-letnice programa Ekošola, se je vključila v program kot prostovoljna sodelavka in v tem obdobju podrobneje spoznala način dela v ustanovah, načrtovanje projektov in koordiniranja. Oktobra 2008 se je zaposlila kot sekretarka programa Ekošola. Njeno delo obsega koordinacijo programa, skrbi za številne projekte in razpise, organizira dogodke, skrbi za redno komunikacijo s koordinatorji ter objavlja novice in novice na spletnem mestu Ekošole. Njen delovnik se pogosto konča tudi v večernih urah, ker meni, da dela, ki ga lahko opravimo danes, ne odlagajmo na jutri.

Dane Katalinič, koordinator za vrte

»Aktivno povezovanje z naravnim okoljem ima izjemen pomen za otroke, saj je velik miselni izziv ter neusahljiv vir ustvarjalnosti, raziskovanja, izražanja in motivacije za nova spoznanja in izkušnje.«

Dane Katalinič je republiški nagrajenec za posebno uspešno vzgojno-izobraževalno inovacijsko in organizacijsko delo v predšolski vzgoji. Kot profesor biologije in kemije vseskozi neguje odgovoren odnos do narave in okolja, svoje strokovno znanje pa je prilagodil razumevanju in dejavnostim, primernim za predšolske otroke. Kot strokovni sodelavec že vrsto let sodeluje s Pedagoško fakulteto v Mariboru, sicer pa je upokojeni ravnatelj. Je avtor in soavtor številnih didaktičnih priročnikov, strokovnih in znanstvenih člankov ter predavanj. V programu Ekošola je zasnoval koncept projekta »Zgodnje naravoslovje« za vrte, ki ga tudi vodi. Pridobljena znanja svoje stroke uspešno prenaša v prakso in spodbuja širitev dobre pedagoške prakse v predšolski vzgoji. Spodbuja didaktične procese, ki dejavno vplivajo na vzgojo in izobraževanje ter trajnostni razvoj ter postavljajo temelje človekovega ravnanja in odnosa do okolja in ljudi.

Tomaž Pajnič, koordinator za osnovne šole

»Zanimajo me preproste, inovativne in kreativne stvari, ki jih lahko pogosto izdelamo iz odpadnega materiala in odsluženih izdelkov. Za to ne potrebujemo veliko sredstev, temveč predvsem idejo in znanje.«

Tomaž Pajnič je diplomiral na fakulteti za šport v Ljubljani. Športno vzgojo je poučeval na OŠ Komenda Moste, OŠ Šmartno pri Litiji in od leta 2002 na OŠ Preserje pri Radomljah, kjer je tudi ekokoordinator. Društvu DOVES se je pridružil leta 2008, leto pozneje je postal član upravnega odbora tega društva. V šolskem letu 2010/2011 je postal koordinator za osnovne šole v programu Ekošola. Odgovoren je za razvoj Ekoaplikacije, vodi pa tudi projekte iz tematskega sklopa Odpadki. S športom je prepleteno tudi njegovo zasebno življenje. Kot športni pedagog in trener najmlajših selekcij deluje v ženskem in moškem nogometnem klubu v Radomljah. Tudi v prostem času je aktiven športnik. Že 25 let rekreativno igra badminton, zadnjih pet let pa pleše v hi-hop skupini Išijas boys. Poleg teh dveh športov ga zanimajo še tek, kolesarjenje in planinarjenje.

Mag. Darja Silan, koordinatorica za srednje šole

»Vse, kar nas obdaja, je podarjeno, zato moramo skrbno ravnati z živim in neživim svetom, kar se mora odražati predvsem v odnosih. Dobri odnosi med nami so temelj dobrega odnosa do našega okolja. Kljub krizam vseh vrst so naši najbližji sogovorniki mladi ljudje, še vedno altruistični, zagnani, z upanjem ..., v njihovih pogledih še odsevajo zvezde ... Zato sta zame pomembni dve osnovni drži učitelja: korektno, poglobljeno in odprto posredovanje znanja ter osebno vzgajanje mladega človeka z lastnim zgledom.«

Darja Silan je po poklicu biologinja, magisterij je opravila iz ekologije. Več kot 20-letno poklicno pot je vseskozi namenjala delu z mladimi. Najprej je poučevala na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, na oddelku za biologijo, nato pa na različnih srednjih šolah. Pridobila je strokovni naziv svetnice. V redno poučevanje vseskozi vključuje raziskovalno delo, zato vsa leta sodeluje pri različnih projektih v Sloveniji in drugod. Bila je tudi vodja mednarodnega naravoslovnega projekta iz evropske akcije Comenius.

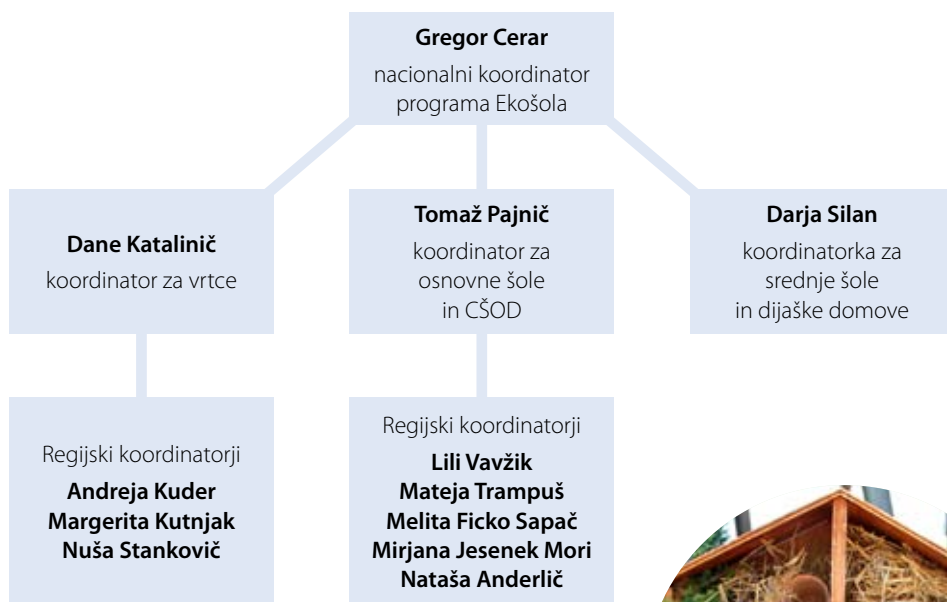
Aleš Ogorevc, vodja projektov

»Kreativnost, predanost, odgovornost, zanesljivost. Lastnosti, s katerimi gradim(o) uspehe.«

Diplomiral je iz geografije na Fakulteti za humanistične študije v Kopru, njegova strast je filmska industrija. V Javnem zavodu Kinodvor je vodil Kavarno Kinodvor, zatem je sodeloval pri organizaciji korporativnih dogodkov v agenciji Pristop. Mednarodne izkušnje je pridobil v hotelu Phoenicia na Malti, kjer je bil pooblaščen za upravljanje družbenih omrežij in spletne strani ter pomoč pri organizaciji dogodkov. Vključen je bil v operacijo Podjetno v svet podjetništva 2013 pri Regionalni razvojni agenciji Gorenjske. Svojega dela v programu Ekošola se nadvse veseli, ker verjame, da lahko z izkušnjami in lastnostmi pripomore k učinkovitemu delu.

VLOGA IN DELO REGIJSKIH KOORDINATORJEV

Z uvajanjem sistematičnega dela po metodologiji sedmih korakov in poročanja o delu pa smo v lanskem šolskem letu oblikovali tudi mrežo **regijskih koordinatorjev**. Njihova naloga je, da ustanovo obiščejo enkrat na leto, preverijo vsebine okoljskega pregleda, spodbujajo aktivnosti na posamezni ustanovi, svetujejo pri pripravi ekoakcijskega načrta, skrbijo za individualen odnos, seznanjajo nacionalno koordinacijo s problematiko v lokalnem okolju ali v posamezni ustanovi, prepoznavajo primere dobre prakse, jih promovirajo znotraj programa Ekošola in navzven.

Mrežna organiziranost in sodelovanje v okviru programa Ekošola zagotavlja prednosti:

- prepoznavanje okoljskega delovanja posamezne ustanove in pomoč pri določanju prednostnih ciljev in nalog,
- boljše poznavanje najaktivnejših otrok, učencev in dijakov ter koordinatorjev,
- spodbujanje dobrih odnosov in sodelovanja med ustanovo in drugimi organizacijami v lokalnem okolju,
- preverjanje vsebin in ugotovitev okoljskega pregleda,
- svetovanje pri pripravi ekoakcijskega načrta in prilagajanje aktivnosti glede na delovanje,
- izboljšano interno komuniciranje,
- spremljanje vsebinskega dela,
- delovanje po regionalnem in lokalnem pristopu.

OŠ Šturje Ajdoviščina - Ava Curk, ravnateljica

Izkušnje s programom Ekošola so pozitivne, šola se v času od vključitve veliko več ukvarja z naravovarstveno tematiko, učenci so bolj motivirani pri delu na tem področju, saj lahko sodelujejo pri različnih projektih, ki so zanimivo zastavljeni. Pogosto so nagrajeni še z darilci, nagradami. Vsi na šoli smo bolj pozorni na čistočo, ločevanje odpadkov, spoštljivo ravnanje do hrane. Trudimo se za dobre medsebojne odnose ter pozitiven odnos do živali in rastlin v naši bližini. Prav tako smo zmanjšali porabo papirja, papirnatih brisač, embalaže pri šolski malici, bolj smo pozorni na ugašanje luči in pravilno prezračevanje v zimskem času.

Z vključevanjem v različne projekte imajo učitelji možnost pridobivanja novih znanj, tudi osebne rasti, s pomočjo vseh nasvetov vodij projektov pa lažje motivirajo učence pri poučevanju naravoslovnih in naravovarstvenih vsebin. Učitelji so za svoje delo nagrajeni tudi s točkami, ki jih uporabijo pri napredovanju. Največjo korist imajo zagotovo učenci, saj so prav v zgodnjih letih najbolj dojemljivi za vse nasvete, zglede. S sodelovanjem pri različnih projektih Ekošole pridobivajo veliko dodatnega znanja, ki ga v okviru učnega načrta ne bi dobili. Starši prek svojih otrok prav tako širijo svoje ekološko znanje in se zaradi zglede bolj trudijo pri ločevanju odpadkov, skrbi za zdravo življenje ... S članki, ki jih objavljamo v medijih, pa seznanjamo tudi lokalno skupnost s problemi in mogočimi rešitvami. Večkrat tudi različne službe in organizacije zaprosimo za pomoč pri naših raziskavah.

Ponosni smo na številne dosežke. Dvakrat smo bili državni prvaki v ekokvizu, v letih 2011 in 2012, v lanskem šolskem letu smo zasedli drugo mesto. Uvrstili smo se na tretje mesto na tekmovanju v okviru natečaja Moja reka si v šolskem letu 2011/2012. Ponosni smo na urejeno ločevanje odpadkov na šoli, zmanjševanje odpadkov in porabe energije ter ekokoše v vsaki učilnici.

Vrtec Miškolin – Branka Mak, ravnateljica

Ko smo se pred petimi leti odločili o vključitvi v program Ekošola (ekovrtec), nas je vodilo zavedanje njenega osnovnega načela delovanja, da moramo otroke že v vrtcu ozavestiti, kajti prav oni bodo v prihodnosti s svojim znanjem in izkušnjami skrbeli in sprejemali pomembne odločitve o našem naravnem okolju in sobivanju z njim. Človeštvo že od nekdaj spreminja svoje okolje, a ne vedno v dobro sebi ali v dobro okolja.

V teh letih, odkar imamo ekovrtec v programu Ekošola, smo izpeljali zahtevane in izbrane naloge, pridobili zeleno zastavo, podpisali Ekolistino, se vsako leto predstavili na sejmu Altermed, se vključevali v organizirane akcije in skrbeli za čisto okolje, zdravo življenje in naše dobro počutje. Predvsem pa nas veseli, da smo okoljske naloge in skrb zanj ponotranjili.

Rezultati in dosežki naše vključenosti v delovanje Ekovrtca Miškolin so vidni, opažamo jih pri otrocih, starih in zaposlenih v kakovostnem napredku tako v razmišljanju, vedenju in odločitvah, da živimo EKO, kar nam ni v breme.

Povezovanje prek programa Ekošola nas v vrtcu bogati, utrjuje vezi med otroki in odraslimi in naravo. Učimo se spoštovati drugačnost, si pomagati med seboj in ceniti zdravje. Daje nam priložnost, da usvojena znanja uporabljamo v vsakdanjem življenju v vrtcu in doma. Otroci skupaj s strokovnimi delavkami v vrtcu opravljajo okoljske preglede: kako skrbimo za varčevanje z vodo, energijo, kako ločujemo odpadke. Skupaj opazujemo in sadimo nova drevesa, zelišča, ki jih tudi sušimo, da lahko pozimi pijemo odlične domače čaje, že zdaj skrbimo in želimo, da bi lahko čim več hrane v vrtcu pripravili iz živil domačega izvora, ki so kakovostna. Otroci vsakodnevno ob prebiranju zgodbic z ekovsebine razvijajo jezikovne spretnosti ter ob tem spoznavajo nove ideje in širijo pogled na probleme iz našega neposrednega okolja. Strokovna delavka vrtca je v tem času izdala že tretji priročnik z ekovsebine.

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica – Ivana Leskovar, ravnateljica

Z vstopom v program smo želeli nadaljevati svoja prizadevanja in ravnanja ter se pridružiti vsem vzgojno-varstvenim ustanovam, ki jim ni vseeno za ohranjanje našega okolja. Po podpisu Ekolistine leta 2005 in vse do danes so cilji, ki poudarjajo naše zavedanje in ravnanje o pomenu varstva okolja, zapisani v našem eko letnem delovnem načrtu, kakor tudi v Letnem delovnem načrtu vrtca.

V programu Ekošola cenimo izmenjavo izkušenj med vrtci in šolami iz vse Slovenije:

Sodelovali smo v vrsti akcij, organiziranih v okviru nacionalne koordinacije, kot tudi v okviru naših štirih občin, krajev in vrtca (zbiranje odpadnega papirja, kartuš, zamaškov, akcije očistimo Slovenijo, očistimo svoj kraj pasjih iztrebkov ipd.).

- Organiziramo dodatne in obogatitvene dejavnosti z ekološkimi vsebinami (cici vrtnar, cici zeliščar, spretni prstki, cici naravoslovec).
- Od samega začetka se predstavljamo na sejmju Altermed.
- V različnih enotah našega vrtca poudarjamo pomen samooskrbe z vrtovi, permakulturnimi in zeliščnimi gredami.
- Sodelovali smo pri pripravi zbornikov, ki jih je izdala nacionalna koordinacija Ekošole. Naši prispevki poudarjajo pomen ekološkega ravnanja.
- Na igriščih vrtca sadimo stare vrste sadnih dreves in grmovnic, ki za svoj obstoj ne zahtevajo ekološko oporečnih škropiv. Posadili smo tudi drevesa, ki smo jih prejeli od nacionalne koordinacije.
- Aktivno sodelujemo z lokalnimi čebelarji, ki promovirajo sajenje medovitih rastlin.

Kupili smo koše za ločeno zbiranje odpadkov že v igralnicah in drugih prostorih vrtca, da imajo otroci možnost neposrednega učenja in pravičnega ravnanja z odpadki.

Kupili smo vrsto igrač, knjig in slikanic za otroke, ki poudarjajo okoljevarstveno problematiko. Veliko igrač in didaktičnega gradiva za delo z otroki izdelajo strokovne delavke same in jih interno razstavimo.

- Usmerjeni smo k rabi čistil in čistilnih pripomočkov, ki so okolju prijazna.

Kupujemo ekološko pridelano hrano in si prizadevamo za uporabo lokalno pridelanega sadja in zelenjave.

Strokovni delavci vrtca pridobivajo na veljavi, s ponujenimi priložnostmi predstaviti svoje uspehe širši skupnosti, hkrati dobijo ideje, ki jih lahko nekoliko modificirane prenesejo v naša okolja.

Vrtec je pogosto tisti, ki pomembno prispeva k ekološkemu ravnanju družin. Predšolski otroci ponotranjijo odnos do okolja in s tem vplivajo na svoje družine. Nemalokrat so prav najmlajši tisti, ki v družino vnašajo spremembe. Tudi lokalna skupnost čedalje bolj odkriva vlogo vrtca pri okoljskih prizadevanjih. Čedalje bolj se zavedajo, da imajo možnost vplivati na odrasle prav prek najmlajših. Tako smo skupaj organizirali kar nekaj odmevnih akcij z vidnimi rezultati (opozarjanje na problem pasjih iztrebkov, očistimo svoj kraj, ureditev vrtov, zeliščnih gred na igriščih vrtca, gradnja krušne peči, gradnja vodnega kotička itd).

Prek ekoloških vsebin smo v preteklih letih iz sredstev Leader in Lasa dobili dodatna sredstva za vsebine in dejavnosti, ki jih sicer ne bi bilo mogoče uresničiti.

Najpomembnejše pa je zagotovo dejstvo, da v letih našega okoljsko odgovornega delovanja zagotovo vidimo spremembe v obnašanju otrok in delavcev vrtca. Zavedamo se, da so predšolski otroci tisti, ki imajo največji vpliv na starše in njihovo ravnanje.

Če želimo vzgajati za jutri, moramo začeti danes oziroma že v predšolskem obdobju. Pravila, ki jih postavimo danes, bodo spremenila naš jutrišnji dan in našo prihodnost. Razviti moramo vrednote, ki bodo naše gibalno pripremo ekoloških problemov. Če bo skrb za okolje del našega življenja, potem bo zagotovljena tudi kakovost bivanja.

Začeli smo s kratkimi in majhnimi koraki, vendar se zavedamo, da so za prihodnost veliki.

PROJEKTI IN REZULTATI DELA V ŠOLSLEM LETU 2012/2013

V šolskem letu smo 2012/2013 smo uspešno izvedli naslednje projekte:

- Altermed
- Evropske šole za čiste vode - Ekoregata
- Eko-paket
- Ekobranje za ekoživljenje
- Ekokviz za osnovne šole
- Ekokviz za srednje šole
- Evropski teden zmanjševanja odpadkov
- Kdor varčuje, zmaguje
- Likovni natečaj »Prednovoletni čas«
- Mladi poročevalci
- Mladi v svetu energije
- Moja reka si
- Okolje in inovacija
- Po Kekčevih stopinjah do znanja
- Šolska VRTilnica
- URE in OVE
- Vodni agent
- Zbiranje odpadne električne in elektronske opreme in odpadnih baterij
- Zbiranje odpadnih tonerjev, kartuš in trakov
- Zeliščarski vrtnarski dnevnik
- Zgodnje naravoslovje

V nadaljevanju predstavljamo nekatere projekte, ki jih v programu Ekošola izvajamo več let, ali pa so rezultati dela v ustanovah posebej uspešni ali izvirni. Projekti so bili razdeljeni v naslednje tematske sklope:

- odpadki
- voda
- energija
- biotska raznovrstnost
- trajnostna mobilnost
- zdravje in dobro počutje
- okolica šole
- ohranjanje našega sveta in
- splošno.

• Odpadki

EKO-PAKET

Projekt Eko-paket je namenjen spodbujanju ločenega zbiranja odpadne kartonske embalaže za mleko in sokove (KEMS), ki smo ga v sodelovanju z družbo Tetra Pak v šolskem letu 2012/2013 organizirali sedmo leto zapored. Cilj projekta je povečati ozaveščenost med otroki, mladino in širšo javnostjo o pravilnem ravnanju in odlaganju odpadne KEMS ter s tem doseči večje količine ločeno zbrane in odložene KEMS. Ozaveščanje in izobraževanje otrok in mentorjev v projektu dosegamo tudi s kreativnim ustvarjanjem.

Projekt je razdeljen na tri dele:

- 1. ločeno zbiranje odpadne KEMS**, ki spada med odpadno embalažo, po ustanovah pa jih ločeno zbirajo posebej v rumenih vrečah ali namestijo posebne zabojnike,
- 2. nagradni natečaj iz kreativnega ustvarjanja iz KEMS**, za štiri starostne skupine otrok in mladih,
- 3. nagradni natečaj »Kako s KEMS ravnamo pri nas doma? Dopoldan učenec, popoldan učitelj!«**, namenjen spodbujanju otrok, da so v vrtcu ali šoli pridobljeno znanje prenašali na starše, svoje aktivnosti pa predstavili v obliki literarnih in vizualnih del.

Nagradni natečaj Kreativno ustvarjanje iz kartonske embalaže za mleko in sokove (KEMS) je bil razpisan v naslednjih starostnih skupinah, za katere so bile določene teme in tehnike ustvarjanja:

- 1. in 2. starostna skupina:** otroci in učenci prve triade OŠ so izdelovali uporabne okrasne izdelke in pripomočke in pri tem uporabljali tehniko nitice in pletenice,
- 3. in 4. starostna skupina:** učenci druge triade ter tretje triade OŠ in dijaki so pripravljali ozaveščevalne akcije in raziskovalne naloge na temo »Odpadna KEMS kot surovina za nove izdelke za lokalno skupnost in družine«.

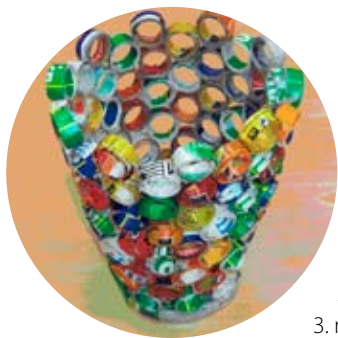
V natečaju je sodelovalo **76 ustanov, ki so pripravile 209 izdelkov** v različnih kategorijah. Otroci so ustvarili **okrasne izdelke, denarnice, ogrlice, kazala, ovitke za knjige, copate, košare**. Učenci z osnovnih in srednjih šol pa so pripravili zanimive **ozaveščevalne akcije** ravnanja z odpadno KEMS in **raziskave** o ravnanju z odpadno KEMS med otroki in starši. Nekateri so se izkazali tudi na literarnem področju s pisanjem **stripov, esejev in pesmic**. Navdušeni pa smo tudi nad ozaveščevalnimi filmi o pravilnem ravnanju z odpadno KEMS, ki so objavljeni na spletnem mestu YouTube Eko-paket.

Nagrajeni so bili projekti in ustanove:

Prva starostna skupina (vrtci):

1. mesto: **OŠ Jurija Vege Moravčeve, Vrtec Vojke Napokoj** (računalnik)
2. mesto: **Vrtec Miškolin** (podstavki za kozarce)
3. mesto: **Vrtec Škratek Svit Vodice** (denarnica in ovitek za knjige)

Druga starostna skupina (1. triada OŠ):

1. mesto: **OŠ Dobrovo, POŠ Kojško** (copati, natikači, ovitek za knjige, okrasni lonček, ogrlica)
2. mesto: **OŠ Ljudski vrt Ptuj, Podružnica Grajena** (Rdeča kapica)
3. mesto: **JZ-OŠ Marjana Nemca Radeče, POŠ Svibno** (stotični kvadrat)

Tretja starostna skupina (2. triada OŠ):

1. mesto: **OŠ Livada Ljubljana** (ozaveščevalni strip, film Ekodetekтиви)
2. mesto: **OŠ Cankova** (zemljevid občine iz odpadne KEMS z ozaveščevalnimi sporočili)
3. mesto: **OŠ Franca Rozmana Staneta Ljubljana** (ozaveščevalni plakat z izdelki iz KEMS)

Četrta starostna skupina (3. triada OŠ in SŠ):

1. mesto: **Biotehniški center Naklo** (ozaveščevalni film Na mladih svet stoji in esej Tetra in Pak)
2. mesto: **Biotehniška šola Maribor** (ozaveščevalni film Ste za?, ki govori o izdelkih, ki nastanejo iz reciklirane odpadne KEMS)
3. mesto: **OŠ Brinje Grosuplje** (raziskovalna naloga in ozaveščevalni plakat)

EVROPSKI TEDEN ZMANJŠEVANJA KOLIČINE ODPADKOV

Evropski teden zmanjševanja količine odpadkov (ETZO), ki je potekal od **17. do 25. novembra 2012**, je štiriletni evropski projekt, namenjen preprečevanju nastajanja odpadkov in krepitvi zavedanja, da so odpadki surovine, ki jih je mogoče znova uporabiti. V okviru projekta so pripravljena **priporočila in nasveti za preprečevanje nastajanja odpadkov**, ki je prvi korak pri odgovornem ravnanju z odpadki. V programu Ekošola smo ustanove spodbujali k izvajanju različnih aktivnosti: izdelavi vrečk za večkratno uporabo, izdelavi nalepk na nabiralniku proti prejemanju nenaslavljenе pošte, racionalni uporabi hrane, nakupu izdelkov v velikih embalažah, nakupu izdelkov za ponovno polnjenje embalaže, uporabo vode iz pipe namesto iz plastenke, omejitvi uporabe tiskalnikov, spodbujanju kompostiranja, podarjanju starih oblačil, izposoji ali najemu orodja, popravilu izdelkov in naprav itd.

V Sloveniji smo pri projektu sodelovali tretjič. Učenci so izdelali **vrečke za večkratno uporabo iz starih plastenk in kartonske škatle za rabljeni tekstil** (stare majice, rjuhe, kratke majice, rabljeno bombažno blago). Pri izdelavi so jim pomagali tudi starši. Malico so pripravili iz zelenjave s šolskega vrta, pri čemer ni nastala odpadna embalaža, za kosilo so uporabili sestavine iz večje in manjše embalaže ter ugotavljali razliko v količini nastale odpadne embalaže. Organizirali so **piknik brez odpadkov**, pri katerem so uporabili stekleno posodo, biološke odpadke pa so odložili v šolski kompostnik.

Da je piknik lahko drugačen, so ugotovili tudi na **OŠ Ivana Babiča-Jagra Marezige**, ki so jedilnik za piknik sestavili iz **sezonskega sadja in zelenjave** ter uporabili **izdelke oziroma hrano, pridelano v lokalnem okolju**. To so bili posušeni in

sveži kaki, lešniki, orehi, domači pirin in pšenični kruh, jabolčni sok, različni čaji, med, domače marmelade, pecivo iz sezonskega sadja in domače moke. Učenci so sami ugotovili, da je mogoče sicer vsakodnevne dogodke pripraviti premišljeno in okolju prijazno, s tem pa zmanjševati količino odpadkov, se zdravo prehranjevati in spodbujati lokalno pridelavo hrane.

Dijaki **Srednje šole Zagorje, oddelek programa gastronomija**, so v okviru praktičnega pouka pripravili **obrok brez embalaže**. V domači shrambi so nabrali lokalno pridelana živila, ki niso posebej embalarana, med njimi: zelje, čebulo, krompir, korenje, por, moko iz domačega mlina, jabolka, med, jajca in maslo. Iz naštetih živil so sestavili okusen obrok: milijonsko juho, grenadirmarš, zeljnato solato in jabolčni zavitek. Ugotovili so, da je uporaba doma pridelanih živil učinkovit način za zmanjševanje količin odpadne embalaže.

OKOLJE IN INOVACIJA 2012 – ZMANJŠEVANJE KOLIČIN ODPADKOV

Četrti cikel mednarodnega projekta Okolje in inovacija 2010–2012 je poudaril temo **zmanjševanja količin odpadkov**. Projekt vodi Mednarodna fundacija za okoljsko izobraževanje (FEE International) prek programa Ekošola v partnerstvu s Toyota Motor Europe, ki je s tem namenom ustanovila Sklad Toyota za Evropo. Namen projekta je spodbujati šole, da na izbrano temo oblikujejo praktične in inovativne rešitve za obstoječe okoljske probleme. V četrtem ciklu so projekt izvajali v Sloveniji, Litvi, Turčiji in na Danskem, sodelovalo pa je več kot 40 šol, ki so razvile inovativne rešitve, kako zmanjšati količine odpadkov. V tekmovanju najprej izberejo najboljši projekt v vsaki državi, zatem pa mednarodna žirija izbere absolutnega zmagovalca v mednarodni konkurenci. Mednarodno žirijo sestavljajo ugledni člani organizacij UNESCO, UNEP, Evropske agencije za okolje in TME.

Učenci z **OŠ Preserje pri Radomljah** so s svojim predlogom najprej **zmagali med slovenskimi projekti**, oktobra 2012 pa jih je **mednarodna žirija razglasila za absolutnega zmagovalca četrtega cikla projekta 2010–2012**. Izdelali so **kompostnik iz odpadnih avtomobilskih delov**. S pomočjo mentorjev in strokovnjakov iz lokalnega okolja jim je uspelo razviti in izdelati kompostnik iz večinoma odpadnih avtomobilskih delov ter drugega odpadnega materiala. Poleg tega so za delovanje kompostnika zasnovali poseben pogonski mehanizem, ki deluje na sončno energijo in ki samodejno obrača kompostni material. S tem so omogočili, da lahko zberejo več kot 170 kubičnih metrov bioloških odpadkov. Kompostnik je nastal kot del projekta o učilnici na prostem z namenom, da učenci pridobivajo znanje s pomočjo praktičnih zamisli in dela. Zmagovalna rešitev je izvrsten primer **interdisciplinarnega pristopa in učni pripomoček**, ki ga lahko prevzamejo tudi druge šole. Pri projektu je na šoli sodelovalo 400 učencev, pri načrtovanju in izvajanju so jim poleg učiteljev pomagali številni strokovnjaki iz podjetij v lokalnem okolju.

• Voda

BREZ VODE NAS NI

Leto 2013 je Mednarodno leto sodelovanja na področju voda, zato so ustanove pripravile številne aktivnosti, s katerimi so opozarjale na pomen pitne vode ter uvajale ukrepe za manjšo porabo pitne vode. Aktivnosti programa Ekošola ob svetovnem dnevu vode so potekale s skupnim sloganom Brez vode nas ni in so ga zaznamovale na prav poseben način.

Prva anketa: Moje ravnanje z vodo

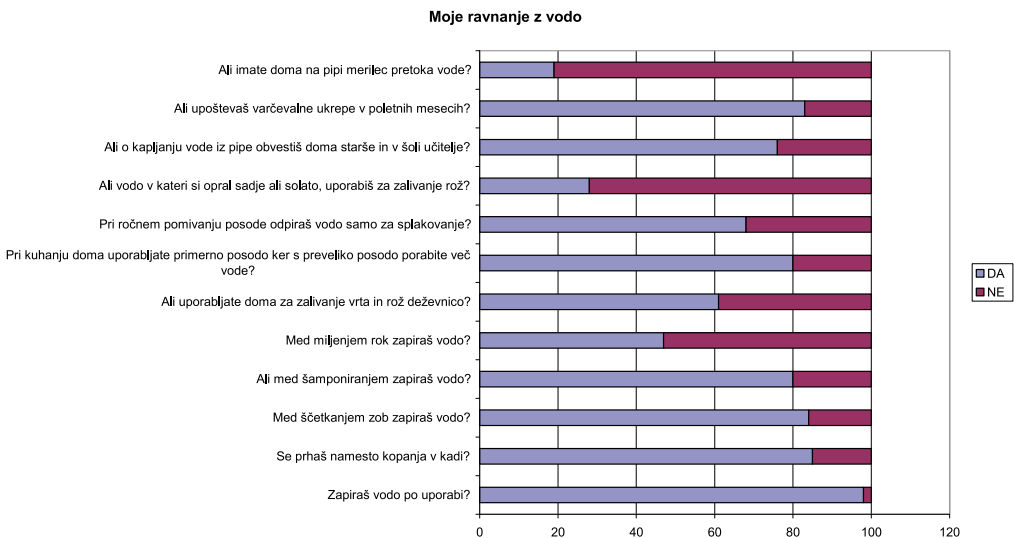
V anketi Moje ravnanje z vodo je sodelovalo 1159 učencev. Rezultati so pokazali, da so učenci na ekošolah varčni, saj se tako mentorji kot učenci zavedajo pomena vode za vse žive organizme. Voda je življenjsko bogastvo živalskega in rastlinskega sveta v interakciji s človekom.

Na **OŠ Bršljin** je anketa spodbudila učence in učitelje, da so razmišljali o odnosu do vode in življenja sploh. Anketo so izvedli vsi učitelji, odziv pa je bil napovprečen. Rezultati so pokazali, da so učenci in njihove družine dokaj varčni pri porabi vode.

Med zanimivimi komentarji na vprašanje, zakaj med miljenjem ne zaprejo vode iz pipe, je bil odgovor, ker jim drsi in potem pipe ne morejo znova odpreti.

»Ukrepe in potrebo po varčevanju pitne vode poznajo in upoštevajo predvsem učenci 2. in 3. triade, saj z njimi že vseskozi govorimo o tej tematiki in varčevanju sploh. Ne zavedamo pa se še, tudi odrasli in predvsem starejši, da je pitna voda dobrina v omejenih količinah. Ne zavedamo se, da se vsaka kapljica iztočene vode iz pipe spremeni v odplako. Družine na podeželju (živinoreja – napajanje živali) in tiste z vrtovi imajo večinoma vodnjake ali kakšne druge lovilce deževnice, ki še kako prav pridejo v poletnih mesecih ob suši. Nekaterim tudi za pranje perila in čiščenje. Tako tudi varčujejo z vodo iz vodovoda,« je dejala koordinatrica OŠ Bršljin Bernarda Kobe.

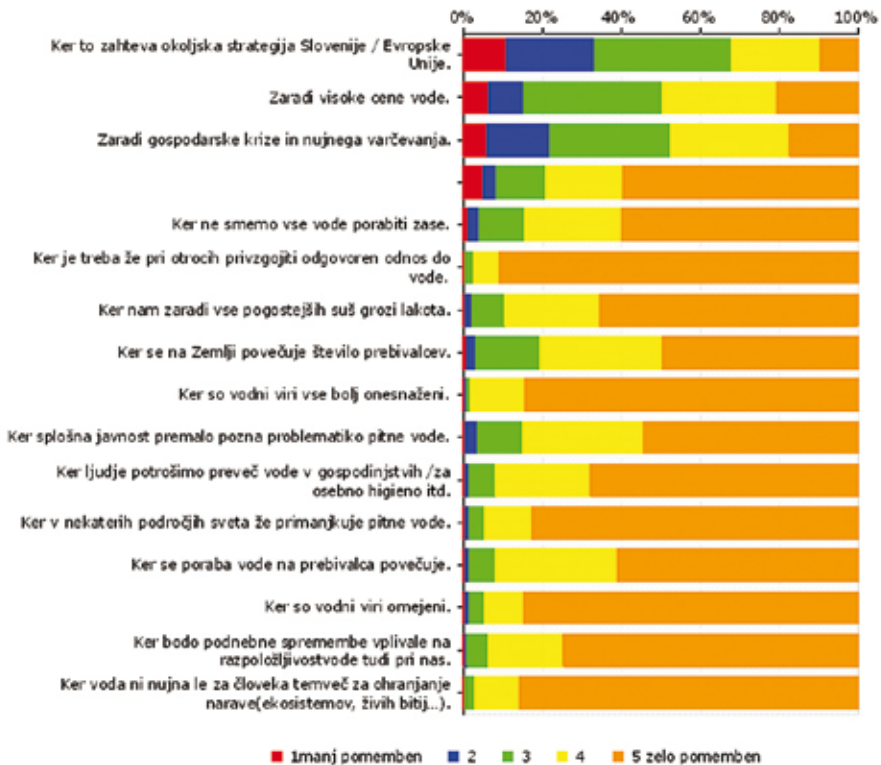
Tabela: Rezultati ankete Moje ravnanje z vodo

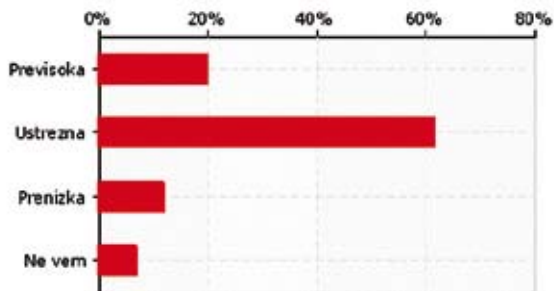
Druga anketa: Zakaj je pomembno govoriti o odgovornem ravnanju z vodo?

Druga anketa je bila namenjena mentorjem in ravnateljem ekošol, ki so odgovarjali na vprašanje »Zakaj je pomembno govoriti o odgovornem ravnanju z vodo?«. Kar 91 odstotkov mentorjev in ravnateljev se je strinjalo, da je treba že pri otrocih privzgojiti odgovoren odnos do vode. Da voda ni nujna le za človeka, temveč za ohranjanje naravnih ekosistemov, se jih strinja 86 odstotkov.

Tabela: Rezultati ankete »Zakaj je pomembno govoriti o odgovornem ravnanju z vodo?« (n = 457)

Na vprašanje, kakšna je po vašem mnenju cena vode, jih je 60 odstotkov odgovorilo, da je ustrezna. (n = 458).

VODNI AGENT

Osrednja aktivnost projekta **Vodni agent – vsaka kapljica šteje** je bilo merjenje porabe količine vode na navadni armaturi za vodo s posebnim **merilnikom oziroma prikazovalnikom vode**. Ob odprtju ventila na armaturi se zaslon prikazovalnika samodejno prižge in začne meriti količino iztočene vode.

Projekt je potekal v več fazah:

1. faza: Učenci so opazovali svoje ravnanje pri uporabi vode v učilnici od jutranjega prihoda do konca pouka in **beležili porabo vode** na opazovalni list. Spremljali so, ali med umivanjem rok zapirajo vodo in koliko časa je trajalo umivanje rok.
2. faza: Ugotovili so, da je poraba vode manjša v dneh, ko imajo učenci toplo malico v jedilnici, ker si roke umivajo v avli ali jedilnici. Poraba vode pa je bila sorazmerno večja, ko je bila na urniku likovna vzgoja.
3. faza: Seznanili so se z **merilnikom pretoka vode** in preizkusili njegovo delovanje ter utrdili poznavanje enot za merjenje tekočine.

MOJA REKA SI

Peto leto nagradnega natečaja Moja reka si je bilo naslovljeno **Superjunak za mojo reko**, s katerim smo spoznavali slovenske reke in druge vrste voda. Vsaka skupina sodelujočih učencev je morala opredeliti problem na vodah oziroma na izbrani reki. V sodelovanju s strokovnjaki in različnimi organizacijami, ki skrbijo za vode, so pripomogli k rešitvam problemov. Superjunak za mojo reko je s svojimi znanji, sposobnostmi in lastnostmi reševal probleme reke, jezera, močvirja ali potoka.

V projektu Moja reka si so ekipe iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol ustvarile **62 superjunakov**. Med njimi je žirija izbrala pet najboljših, ki so dobro opredelili probleme rek, našli rešitve, se o tem posvetovali v lokalni skupnosti in lastnosti rešiteljev upodobili v superjunaku.

Zmagovalnega superjunaka so ustvarili v **OŠ Trebnje – POŠ Šentlovrenc**. Superjunakinja Zlata marioneta je izdelana iz odpadne plastenke, mladi ustvarjalci pa so njeno poslanstvo predstavili s pesmijo. Med prvih pet so se uvrstili še **OŠ Vrhovci** s superjunakinjo Ečko, **Biotehniška šola Maribor** s superjunakom Volekom, **Vrtec Šoštanj** s Tresimirjem in njegovo čistilno napravo ter **OŠ Vojnik** s supergasilcem Vojčem.

ZLATA MARIONETA

*Temenica naša reka,
nisi več tako lepa,
nisi več tako cvetoča,
kakor si bila.*

*Refren: Temenica, naša reka,
rešila te bo Zlata marioneta.*

*Ribe več se ne igrajo,
rakci več ne klepetajo
in drsalci so se odločili,
da domove bodo zapustili.*
*Refren: Temenica, naša reka,
rešila te bo Zlata marioneta.*

*Metali vate smo odpadke
in zlivali vate vse odplake,
čisto pa smo pozabili,
da smo tebi zelo škodili.*
*Refren: Temenica, naša reka,
rešila te bo Zlata marioneta.*

*Prosim zlata marioneta
povrni Temenico v stara leta,
radi bi se spet igrali
in v vodo spet skakali.*
*Refren: Temenica, naša reka,
rešila te bo Zlata marioneta.*

EVROPSKE ŠOLE ZA ČISTE VODE - EKOREGATA

Mednarodni projekt Evropske šole za čiste vode 2013 (European Schools for Clean Water) je v šolskem letu 2012/2013 potekal v osmih evropskih državah. Pri njem so poleg slovenskih sodelovale še ekošole iz **Poljske, Romunije, Slovaške, Češke, Avstrije, Madžarske in Švice**, ki so raziskovale sladke vode in ekosisteme. Strokovno podporo projektu je tudi letos zagotovila ena največjih okoljevarstvenih organizacij na svetu, World Wide Fund for Nature (WWF).

Na **OŠ Šmartno v Tuhinju** so raziskovali kakovost vode pred vstopom v Ekoterme Snovik in po njem. Ugotovili so, da je voda neoporečna in da Terme Snovik niso onesnaževalci. Z anketo, ki so jo pripravili za učence in starše, so ugotovili, da je stopnja ozaveščenosti o porabi vode med prebivalci nizka. Večina vprašanih v anketi ne ve, kaj pomeni vodni odtis.

Učenci **OŠ Lava Celje** in **OŠ Frana Kranjca Celje** so neodvisno drug od drugega raziskovali kakovost in čistost Savinje in njenih pritokov. Ugotovili so, da je stanje boljše, kot so predvidevali. Slabšo kakovost vode so izmerili tam, kjer ni urejena kanalizacija.

Učenci **OŠ Sava Kladnika iz Sevnice** so obširneje raziskovali reko Savo. Spoznali so čistilno napravo, mrtve betonske rečne brežine, ribjo stezo in hidroelektrarno ter svoj ogled povezali s kulturnimi znamenitostmi ob Savi. Ugotovili so, da imajo ljudje različna mnenja o vodi in da je pomembno, da spoznamo in spoštujemo različna mnenja. Druge ustanove in udeleženci v projektu so **raziskovali še termalne in mineralne vode po Sloveniji**, spremljali vsakoletno upadanje števila dvoživk v jezeru, raziskovali vaške vodnjake in kakovost vode v njih, povezali značilnosti reke s turistično ponudbo ter proučevali čistost voda v svojih ribnikih in potokih.

• Energija

V tematskem sklopu Energija je letos sodelovalo veliko ustanov, ki so spremljale porabo energije, ponovno ali na novo spoznavale različne možnosti varčevanja z energijo, iskale rešitve s predlogi ukrepov za učinkovito rabo energije in manjše onesnaževanje, skušale prenašati izkušnje in znanje v prakso in domače okolje ter izvajale aktivnosti za ozaveščanje odgovornih na občinah za večjo podporo šolam v prizadevanjih za učinkovito rabo energije.

MLADI V SVETU ENERGIJE

Namen projekta Mladi v svetu energije je ozaveščanje učencev in dijakov, učiteljev in profesorjev ter mentorjev o trajnostnih virih energije, načinih proizvodnje električne energije, preskrbi z električno energijo in njeni rabi, o ukrepih za učinkovito rabo energije ter prihodnosti preskrbe z električno energijo v Sloveniji in svetu.

V letošnjem šolskem letu je bil nagradni natečaj razdeljen na tri starostne skupine. Učenci in dijaki so na različne načine raziskovali področje energije in skušali čim bolj celovito predstaviti svoj pogled na energetiko – kaj je energija, od kod prihaja, kateri so načini pridobivanja in porabe električne energije, kako je bilo nekoč in kako je danes ter kako si predstavljajo, da bo v prihodnosti. Učenci so se seznanili tudi z mešanico energetskih virov v Sloveniji, lastnostmi energentov in elektroenergetskim sistemom.

Pri projektu je sodelovalo več kot **550 učencev in dijakov**, ki so ustvarili več kot **219 različnih izdelkov**: makete, plakate, risbe, kolaže, zgodbice, slikanice, fotografije, predstavitve, videoizdelke, spise, stripe in raziskovalne naloge.

Zmagovalne projekte v treh starostnih kategorijah so pripravile naslednje šole:

Prva starostna stopnja – malčki:

1. mesto: **OŠ Trebnje**
2. mesto: **OŠ Ljubečna**
3. mesto: **OŠ in Vrtec Sveta Trojica**

Druga starostna stopnja – glavnice:

1. mesto: **OŠ Drska**
2. mesto: **OŠ III Murska Sobota**
3. mesto: **OŠ Puconci**

Tretja starostna stopnja – raziskovalci:

1. mesto: **Ekonomska šola Murska Sobota**
2. mesto: **SPSŠ Bežigrad Ljubljana**
3. mesto: **Gimnazija Krško**

KDOR VARČUJE, ZMAGUJE

Projekt Kdor varčuje, zmaguje v programu Ekošola pripravljamo v sodelovanju s podjetjem Knauf Insulation. Učenci in dijaki so ugotavljali porabo energije posameznih porabnikov električne energije ter zbirali podatke o porabi energentov za ogrevanje. Na podlagi zbranih podatkov so pripravili analizo in predloge ukrepov za varčevanje oz. za manjšo porabo energije. Ugotovili so, da za ogrevanje sanitarne vode poleg električne energije čedalje več uporabljamo tudi **toplotne črpalke in sončne kolektorje**. To je čista alternativa fosilnim gorivom. Spoznali so pomen energijskih nalepk in doma ugotavljali, kako varčne naprave imajo. Na letni ravni so opazovali porabo energentov. Izdelali so **energetske izkaznice šole**, kjer so ugotovili, kako veliki porabniki so. Porabo električne energije so zmanjšali z ugašanjem luči. Na podlagi pripravljenih piktoqramov so prikazali, da po nepotrebnem gorijo luči v tistih prostorih, kjer ni nikogar. **Razredni detektivi** pa so pred poukom, po malici in kosilu pregledovali, ali so luči na hodnikih ugasnjene.

URE IN OVE

Projekt Učinkovita raba energije (URE) in obnovljivi viri energije (OVE), ki smo ga izvedli skupaj z družbo Petrol, je bil namenjen spodbujanju k bolj premišljeni in varčni rabi energije tako v šoli kot tudi doma. Za doseg tega cilja smo pripravili **priročnik**, ki opisuje številne aktivnosti in prinaša več kot 50 nasvetov za varčevanje z energijo. S t. i. mehкими ukrepi lahko porabo energije zmanjšamo za 10 do 15 odstotkov na leto. Ti prihranki pa so lahko še večji, če se odločimo za nakup varčnih aparatov in drugih naprav, če se nekoliko manj vozimo z avtomobilom ter nekoliko več pešamo in kolesarimo. Največje prihranke pa seveda lahko dosežemo pri gradnji ali obnovi, kjer so poraba energije in s tem povezani stroški tudi do desetkrat nižji.

V okviru projekta smo pripravili **natečaj za izdelavo nalepk in sloganov za stikala električnih naprav in luči za izboljšanje energetske učinkovitosti**. Prejeli smo kar **223 predlogov** za nalepke in stikala.

*»Če ne varčujemo z električno energijo, le-te zmanjka in moramo prižgati svečko.«
(Vrtec Ormož, skupina Mehurčki)*

Zmagovalci v treh starostnih skupinah so bili:

Vrtci:

- Vrtec Radovljica, skupina Kužki
- Vrtec pri OŠ Dušana Muniha, Most na Soči, skupina Krtki
- Vrtec Otona Župančiča, Slovenska Bistrica, enota Sonček

Osnovne šole in centri šolskih in obšolskih dejavnosti:

- OŠ Ljudski vrt, Ptuj (Nika Levanič)
- OŠ Puconci (Katja Prem)
- OŠ Preserje pri Radomljah (Nina Grilj)

Srednje šole in dijaški domovi:

- Dijaški dom Ivana Cankarja, Ljubljana
- I. gimnazija Maribor
- Šolski center Celje, Srednja šola za storitvene dejavnosti in logistiko

- Trajnostna mobilnost

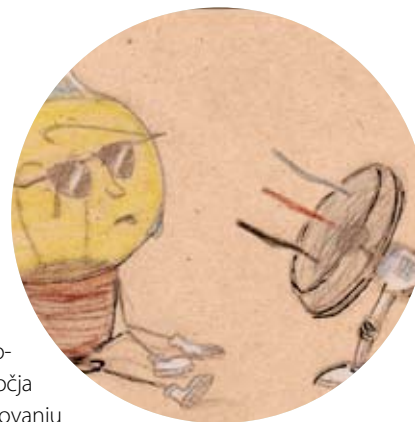
OKOLJE IN INOVACIJA 2012-2014 – TRAJNOSTNA MOBILNOST

V šolskem letu 2012/2013 se je začel peti cikel mednarodnega tekmovanja Okolje in inovacija, ki ekošolarje tokrat spodbuja k inovativnim rešitvam s področja **trajnostne mobilnosti**. Slovenske ekošole so bile znova povabljene k sodelovanju zaradi izjemno domiselnih rešitev in zmagovalnega projekta v četrtem ciklu, poleg njih pa so k sodelovanju povabili še ekošole iz Danske in Turčije.

Vsak cikel projekta traja dve šolski leti:

- v prvem letu šole pripravijo predlog rešitve ter praktični, organizacijski in finančni načrt za izvedbo rešitve, državna komisija pa izbere najboljše predloge rešitev, ki prejmejo finančna sredstva za njihovo izvedbo,
- v drugem letu šole, ki so prejele finančna sredstva, izvedejo projekt.

Na koncu šolskega leta 2012/2013 je državna komisija izbrala osem slovenskih osnovnih in srednjih šol, ki bodo prejele **20.000 evrov** iz Toyotinega sklada za Evropo: **OŠ Brinje Grosuplje, OŠ Grm Novo mesto, OŠ Preserje pri Radomljah, OŠ Šturje Ajdovščina, OŠ Zadobrova Ljubljana, Gimnazija Jožeta Plečnika Ljubljana ter ŠC Celje – Srednja šola za storitvene dejavnosti in logistiko**. S prejetimi finančnimi sredstvi bodo uresničile svoje zamisli s področja trajnostne mobilnosti. Med njimi je predvidena izdelava koles, okolju prijaznih plovil, lesenega avtomobila z električnim motorjem, skuterja na sončni pogon ter zasnova Varne poti v šolo in gradnja kolesarnice, uporaba lednih svetil na avtomobilih podnevi ter predelava železniškega vagona za praktičen prevoz koles.

- Okolica šole

ŠOLSKA VRTILNICA

Letošnjemu vrtiljaku najlepših vrtov se je pridružilo **141 osnovnih šol in 8195 učencev ter 758 učiteljev**, ki so urejali večje ali manjše vrtove. Projekt Šolska VRTilnica smo skupaj s Semenarno Ljubljana organizirali tretje leto in rezultati ob koncu šolskega leta so pokazali, da pri projektu poskrbimo za tako rekoč vse korake: **zasnovo, izvedbo, načrtovanje šolskega ekovrta, spoznavanje ekološkega vrtnarjenja, učno rabo šolskega vrta in izobraževanje učiteljev**. Kljub temu so obogatili šolske jedilnike s svojimi pridelki: bučami, paradiznikom, fižolom, solato, različnimi zelišči, krompirjem, zeljem, peso, jagodami in drugimi.

V okviru projekta so spoznavali različne vrste vrtov, še zlasti zeliščnega, kjer so opazovali, vonjali, tipali in okušali različna zelišča. Sejali ter opazovali so kalitev in rast rastlin v lončkih, presajali rastline v visoke grede ter urejali in skrbeli za zeliščno-zelenjavni vrtiček. Poseben poudarek je bil namenjen avtohtonim vrstam semen, ki jih je prispevala Semenarna Ljubljana in ki so prilagojene slovenskim podnebnim in življenjskim razmeram ter imajo značilen okus. Za pomoč pri vrtnarjenju in vzgoji rastlin so mentorji prejeli tudi *Valentinov koledar opravil*, ki poleg nasvetov vsebuje zapise skozi vse leto.

Rezultati projekta kažejo, da mladi pridobivajo bogate in praktične izkušnje, kako uporabiti ekovrt v učne in raziskovalne namene v okviru naravoslovnih in tehniških dni ter naravoslovnih predmetov, da je treba razvijati spoštljiv odnos do rastlin in živali. Sodelovanje v vseh fazah rasti se je pokazalo tudi v skupinskem delu dela, saj so bile upoštewane zmožnosti posameznikov pri nastanku skupnega projekta. Spoznavanje dela v rastlinjaku in oblikovanje vrtička na okenski polici je trajalo vse šolsko leto. Učenci so več časa preživeli na prostem, okolica šole in učilnice pa so zaradi urejenih vrtov tudi bolj estetske.

Zeliščarski vrtnarski dnevnik

Zasaditev in obdelovanje zeliščnega vrta imata več pomenov. Učenci se srečujejo z delom na vrtu in se seznanjajo z osnovnimi vidiki samooskrbe, med seboj se dogovarjajo za organizacijo dela in sodelujejo pri izvedbi. Pri skrbi in obdelovanju zeliščnega vrta so vodili evidenco dela v **zeliščarskem dnevniku** kot didaktičnem pripomočku za spremljanje opravljenih vrtnarskih opravil po mesecih.

V sodelovanju s podjetjem Unicommerce smo za otroke in učence pripravili didaktično gradivo *Zeliščarski vrtnarski dnevnik*, ki je namenjen predšolskim otrokom in učencem, ki so vpisovali opravljena vrtnarska

opravila in spremljali spremembe na zeliščnem vrtu. Vsak mesec so vnašali in zapisovali svoja spoznanja ter dodali ustrezne fotografije (načrtovanje zeliščnega vrta, oskrba zelišč v lončkih, pregledovanje rastlin v lončkih in sajenje zelišč, presajanje zelišč in posod, priprava gredic za setev, sajenje zeliščnih trajnic, dodajanje lubja med zelišča, pobiranje listov, sušenje, nabiranje zeliščnih semen, obrezovanje zelišč, zaščita občutljivih zelišč s tunelom, prestajanje zelišč v zabojnike in skrb za zelišča v lončkih).

»Šolska VRTilnica je naš neprecenljiv vir vsakodnevnih pozitivnih izkušenj. Šolski vrtiček omogoča neposredno pridobivanje novih znanj prek vseh čutil, ki je za naše učence še posebej pomembno.«

Nataša Škrbinc, CUDV Draga

• Ohranjanje našega sveta

EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE

V sodobnem času informacijske tehnologije je spodbujanje pozitivnega odnosa do knjige še posebej nujno in pomembno. Podatki kažejo, da ekošolarji prepoznajo pomen knjig z ekološko vsebino. Letošnje število sodelujočih bralcev pri projektu Ekobranje za ekoživljenje je bilo **21.359**, usmerjalo jih je **1443 mentorjev**. Vsaka skupina je posamezno knjigo obravnavala tako, kot je najbolj ustrezalo sposobnostim in zmožnostim skupine oziroma posameznika. Vsebina obravnavanih knjig je učence in mentorje spodbudila, da so pred branjem, med njim ali po njem izvajali **izjemno raznolike in zanimive dodatne aktivnosti**: pisali, se pogovarjali in obnavljali vsebino, izdelali plakate in lepljenke, risali, ročno oblikovali, vadili gibalne igre, peli, pripravili predstavitve, lutkovne predstave, pantomimo, stripe – lepljenke, odigrali skeče, izdelovali so lastne ekoknjige, iz starih majic so ustvarjali nove, imeli so mesečni ekokotiček, ekorazstave, ekotorbo, ekovrtiček, izdelke iz ekomaterialov, nekateri pa so se odločili za vzgajanje rastlin v razredu. Ob aktivnostih so se v skupinah odpirale tudi teme solidarnosti, skrbi za sočloveka in vsega, kar nam je zaupano v varstvo.

LENO POROČILO 2013

43

Projekt je bil **zelo dobro sprejet tako pri otrocih in učencih kot pri starših**. Tovrstne vsebine bogatijo delo v oddelkih podaljšanega bivanja, kjer so učenci izjemno ustvarjalni. Njihovi izdelki bogatijo preddverja, avle in knjižnice šol. Nekateri so izbrali dan v tednu, namenjen ekologiji; učenci so se ga pogosto vnaprej veselili in tudi radi prinašali ustrezne materiale za delo. Nekateri so učilnice obogatili z ekovoščilnicami, drugi z zeliščnimi lončki, tretji so izdelovali ekoigrače za mlajše učence.

Knjige z okoljsko tematiko so pripomogle h globlji okoljski ozaveščenosti učencev in otrok v vrtcih. Zanimiva popestritev so tudi najrazličnejše aktivnosti, ki so jih izvajali pod vodstvom mentorjev, saj so imeli ekošolarji ob tem priložnost, da poleg prebranih knjig tudi sami izrazijo svoje mnenje, izkušnje in poglede na prebrano literaturo in svoj odnos do narave in okolja, v katerem živijo.

- Splošno

ALTERMED

Na sejmu Altermed se je od 15. do 17. marca 2013 na Celjskem sejmu predstavilo **65 ustanov programa Ekošola** z izhodiščnim naslovom »**Ekološko pridelana hrana v lokalnem okolju – v ekovrtcih in ekošolah**«. Vrtci in šole so pripravili nadvse bogat in zanimiv program, s katerim so predstavili celotno ustanovo, vsakodnevne vzgojne, izobraževalne in povezane okoljske dejavnosti. V pripravah in predstavitvah na sejmu je sodelovalo **2530 otrok in 184 učiteljev**.

Na različno oblikovanih razstavnih prostorih so predstavili:

- zdravo prehrano otrok in učencev ter zdrav način življenja,
- ekološko pridelano hrano in spodbujanje pridelave zdrave hrane v pokrajini in regiji,
- pomen lokalno pridelane hrane,
- pridelovanje in zagotavljanje svežih vrtnin, sadja, mlevskih in mlečnih izdelkov,
- pridelovanje sadja, marmelad in sokov,
- zeliščne in skutne namaze,
- piro in polnozrnatne izdelke, sadni kruh,
- solate in kaše,
- zdrave zajtrke,
- sajenje zelišč, zeliščne vrtove, naravno kozmetiko iz zelišč in druge.

Dogajanje so popestrili na **predstavitvenem odru** in v **predstavitveni kuhinji**, ki so si jih obiskovalci sejma vse tri dni z zanimanjem ogledovali in poskusili različno pripravljeno hrano, pripravljeno po receptih slovenskih ekošolarjev. Učenci so skupaj z mentorji pokazali, da lahko sami pripravijo okusen obrok, ki je ekološko pridelan, zdrav in hkrati poceni.

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica je predstavil njihovo samooskrbo na lokalni ravni, kjer so vzpostavili sodelovanje z lokalnimi kmetovalci, ki se ukvarjajo z zelenjadarstvom, sadjarstvom in poljščinami, mlekarni ter pridelovalci mesa in mesnimi izdelki kot podporo prebivalcem podeželja.

V **vrtcu Manka Golarja Gornja Radgona** se zavedajo zdrave, ekološko pridelane hrane, ki je energijsko in hranilno uravnotežena ter prilagojena specifičnim potrebam otrok v fazi rasti in razvoja. V jedilnike vključujejo ekološka živila iz lokalnega okolja (bio zelenjavo in sadje, bio mlevske in bio mlečne izdelke). Z uvajanjem ekoloških živil v obroke, namenjene najmlajšim, pomembno prispevajo k zdravju otrok, varovanju okolja in ohranitvi pristnega slovenskega podeželja. V vrtcu so pridelali grozdje, iz katerega so izdelali marmelado in sok, ter ju poimenovali jurmelada in jurkosok. Pridelali so 162 litrov soka in 21 kilogramov marmelade.

Za zelišča in ekološko pridelavo hrane skrbijo tudi na **Srednji šoli za gostinske storitve Celje**, kjer uporabljajo lokalno pridelano hrano. Na sejmu so predstavili postopke priprave izdelkov in lastno pridelavo zelišč.

Naj herbariziran cvet, Naj herbariziran list

V okviru sejma Altermed smo podelili **nagrade na razpisan natečaj Naj herbariziran cvet in Naj herbariziran list**, na katerih so prikazali rastline in obogatili svoje znanje o njih. Posušene rastline so prikazali kot del **herbarijske zbirke**. Na razpis je prispelo **43 herbariziranih primerkov**. Nagradni natečaj smo organizirali v sodelovanju s podjetjem Unicommerce.

Podeljeni sta bili **dve nagradi za izjemno skrbno pripravljen herbarij**, ki sta ju prejela:

- **Nika Brlec z OŠ Preserje pri Radomljah** in
- **Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona**.

Nagrade za naj herbariziran cvet so dobili:

1. mesto: **Dijaški dom Ivana Cankarja Ljubljana**
1. mesto: **OŠ Vižmarje Brod**
2. mesto: **Vrtec Ilke Devetak Bignami**
3. mesto: **Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona**
4. mesto: **OŠ Louisa Adamiča Grosuplje - POŠ Št. Jurij**
5. mesto: **Vrtec Mavrica Trebnje**
6. mesto: **OŠ Šmarje pri Jelšah, POŠ KristanVrh**

Nagradi za naj herbariziran list sta dobila:

1. mesto: **Vrtec Murska Sobota**
2. mesto: **Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona**

PRIMERI DOBRE PRAKSE

Vrtec pri OŠ Puconci skrbi za samoskrbo in prideluje jabolka, med, krompir, zelje, fižol, koruzo, solato, sončnice, buče, piro, ajdo in drugo, kar otrokom ponudi kot svežo in zdravo hrano pri vrtčevskih in šolskih obrokih. Za čebelnjak skrbijo mladi čebelarji in med uporabljajo kot namaz, za sladkanje čaja in peko medenjakov. Njihov cilj za naprej je, da bodo otrokom ponudili še večjo količino sadja, zelenjave, medu in zelišč neposredno iz njihovega okolja ter se tako izognili transportu, skladiščenju in konzerviranju hrane. Hkrati pa otroci s spoznavanjem dejavnosti v vrtcu in sadovnjaku oblikujejo odgovoren odnos do narave z dobrim zgledom in neposredno izkušnjo. Otroci koristno preživljajo prosti čas in razvijajo zdrav življenjski slog. Pri centralni šoli OŠ Puconci leži petnajst arov velika njiva, na kateri vsako leto pridelajo različne pridelke. Lani so pridelali štiri tone zelja.

EKOKVIZ ZA OSNOVNE ŠOLE

Ekokviz je skupinsko tekmovanje v ekoznanju za šeste, sedme in osme razrede osnovnih šol. Šolske skupine so prvič tekmovali v šolskem letu 2001/2002, od šolskega leta 2008/2009 pa tekmovanje v celoti poteka po spletu. Pobudo za prenos Ekokviza na splet je dal Telekom Slovenije, ki se je v šolskem letu 2008/2009 kot partner organizacije in izvedbe Ekokviza pridružil programu Ekošola.

V šolskem letu 2012/2013 so bile določene tri aktualne teme:

- **zdravje in dobro počutje za učence šestih razredov:**

največji poudarek je bil namenjen vsebinam, kako lahko skrbijo za svoje zdravje in dobro počutje, kako si sami na naraven način pomagajo okrepiti imunski sistem, kaj je zdrava prehrana, kako varno shranjujejo živila, kakšen je zdrav in ekološki način kuhanja, zakaj je pomembno gibanje, kakšna je razlika med virozo in bakterijsko okužbo in zakaj moramo ustrezno poskrbeti za odpadna zdravila;

- **energija za učence sedmih razredov:**

spoznavali so energijske zakonitosti, ki so potrebne za normalno delovanje telesa, porabo energije v vsakdanjem življenju, spoznali so zmote in mite o energiji, načine pridobivanja energije nekoč in danes ter kakšni so učinki pridobivanja energije na okolje in

- **trajnostna mobilnost za učence osmih razredov:**

ukvarjali so se s pomenom in razvojem prometa, poučili so se o zgodovini prevoznih sredstev ter ugotavljali, kakšne učinke ima promet na družbeno življenje in naravno okolje.

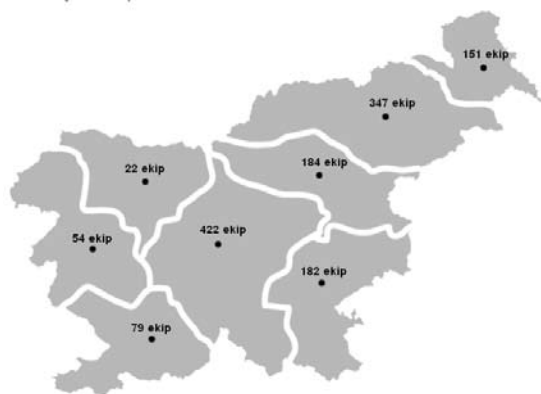
Ekokviz izvajamo v dveh delih:

1. najprej se na **šolskem tekmovanju** pomerijo skupine znotraj ene šole, ki kandidirajo še na regijski ravni,
2. osem regijskih zmagovalcev in dodatno dve ekipi z največ točkami se uvrstijo na **državno tekmovanje**.

Šolsko tekmovanje

Na letošnji Ekokviz se je prijavilo 1551 tekmovalnih skupin in 170 osnovnih šol. Na šolskih tekmovanjih se je pomerilo **1441 skupin (skupaj 4323 učencev) s 170 osnovnih šol iz vse Slovenije**. Največ ekip je bilo iz Osrednjeslovenske regije (glej zemljevid).

Zastopanost tekmovalnih skupin po regijah na šolskih tekmovanjih

Pregled sodelujočih šol in učencev v Ekokvizu za OŠ po letih

Ekokviz za osnovne šole				teme
leto	št. ekošol	št. tekmovalnih skupin	št. učencev	
2008/2009	176	1.035	3.105	odpadki • energija • podnebne spremembe
2009/2010	186	1.288	3.864	Natura 2000 v Sloveniji
2010/2011	170	1.252	3.768	biotska raznovrstnost • podnebne spremembe • učinkovita raba energije
2011/2012	153	1.429	3.936	odpadki • voda • prehrana
2012/2013	170	1.441	4.323	zdravje in dobro počutje • energija • trajnostna mobilnost

Državno tekmovanje

Na državnem tekmovanju, ki smo ga organizirali 19. aprila 2013 na OŠ Martina Krpana v Ljubljani, je tekmovalo 10 skupin: dve z OŠ Spodnja Šiška in po ena ekipa z OŠ Radenci, OŠ Benedikt, OŠ Ob Dravinji, OŠ Frankolovo, OŠ Škofja Loka Mesto, OŠ Šturje Ajdovščina, OŠ dr. Pavla Lunačka Šentrupert in OŠ Elvire Vatovec Prade.

Zmagale so tekmovalne skupine:

1. mesto: **OŠ Benedikt**
2. mesto: **OŠ Šturje Ajdovščina**
3. mesto: **OŠ Ob Dravinji**
4. mesto: **OŠ Spodnja Šiška (ena skupina)**
5. mesto: **OŠ Spodnja Šiška (druga skupina)**

Udeležence državnega tekmovanja Ekokviza za OŠ je nagovorila državna sekretarka za okolje na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje mag. Andreja Jerina. Partner projekta, družba Telekom Slovenije, je zmagovalnim skupinam predal donacije za ekonaložbe v skupni vrednosti 6000 evrov.

Vprašanje, ki je na šolskih tekmovanjih učenec povzročilo največ preglavic, se je nanašalo na delež elektrike, ki ga proizvajajo vodne elektrarne. Na voljo so bili štiri odgovori. Napačno so se ekipe odločile kar 1338-krat. Drugo najtežje vprašanje se je nanašalo na tematski sklop Trajnostna mobilnost, in sicer vprašanje, koliko ljudi vsako leto umre na cestah po svetu glede na podatke WHO. Napačnih je bilo 1235 odgovorov.

Največ napačnih odgovorov na državnem tekmovanju pa je bilo povezanih s temo Zdravje in dobro počutje, kjer so morali tekmovalci pravilno povezati oznake pojmov iz zdravstva s katicami. Drugo najtežje vprašanje je bilo iz sklopa Trajnostna mobilnost, kjer so morali pravilno povezati osebe z idejami in njihovimi izumi.

EKOKVIZ ZA SREDNJE ŠOLE

Ekokviz za srednje šole je v šolskem letu 2012/2013 že desetič združil dijake in mentorje, ki so poglobljeno obravnavali **energijo in energetiko**, vire energije, pomen energije za vsakdanje življenje, električno energijo in tehnologije za njeno proizvodnjo ter pomena električne energije in njenih čezmejnih pretokov. Za šole smo pripravili obsežno gradivo, v katerem je bilo opisano električno omrežje, kdo nas oskrbuje z električno energijo, kako elekrika potuje do naših domov, koliko elektrike porabimo, kakšne so možnosti za uporabo alternativnih virov ter novosti in izboljšave na področju preskrbe z električno energijo. Dijakom smo želeli omogočiti, da kritično razmišljajo o vsebinah. Pri pripravi gradiva je sodelovala družba Eles.

Tudi Ekokviz za srednje šole smo izvedli v dveh delih:

- **šolskega tekmovanja**, ki smo ga organizirali 7. februarja 2013, se je udeležilo **2067 dijakov s 37 srednjih šol**:

Dijaki so reševali naloge različnih tipov v vseh treh kategorijah Ekokviza. Najvišje število točk je bilo 30, če so dijaki dosegli enako število točk, je dodatno, 31. vprašanje ocenjevala strokovna komisija. Dodatno vprašanje se je razlikovalo glede na raven izobraževanja.

- **Državno tekmovanje** je potekalo na Gimnaziji in srednji šoli Kočevje, v znanju o energiji se je pomerilo **170 dijakov in dijakinj s 36 srednjih šol** iz vse Slovenije.

Vsi dijaki in mentorji so prejeli didaktični pripomoček, zemljevid elektroenergetskega omrežja RS, ki prikazuje prenosno omrežje električne energije ter podatke o proizvodnji, prenosu in distribuciji električne energije v Sloveniji. Zmagovalci v vseh treh kategorijah so prejeli nagrade, ki sta jih prispevala družba Eles in podjetje Kerber.

Zmagovalci Ekokviza za srednje šole so postali:

- srednje poklicno izobraževanje (SPI):
 1. mesto: **Jure Vavdi, ŠC Celje - SŠ za gradbeništvo in varovanje okolja**
 2. mesto: **Žan Bergant, Ekonomska šola Celje**
 3. mesto: **Patricija Revinšek, Srednja zdravstvena šola Celje**
- srednje strokovno in poklicno-tehnično izobraževanje (SSI in PTI):
 1. mesto: **Tadeja Glamočak, ŠC Celje - SŠ za gradbeništvo in varovanje okolja**
 2. mesto: **Nik Dobnikar, Srednja gradbena, geodetska in okoljevarstvena šola Ljubljana**
 3. mesto: **Rok Rečnik, ŠC Celje - SŠ za kemijo, elektrotehniko in računalništvo**
- strokovna in splošna gimnazija (SSG):
 1. mesto: **Žan Pirc, Gimnazija Litija**
 2. mesto: **Tina Besal, Gimnazija in srednja šola Kočevje**
 3. mesto: **Lina Valentinčič, Gimnazija in srednja šola Rudolfa Maistra Kamnik**

PO KEKČEVIH STOPINJAH DO ZNANJA

Kekec je v šolskem letu 2012/2013 tretjič zapored ostal simbol prijateljstva, dobrote, poštenja in znal prisluhniti vsem živim bitjem. Otroci in učenci so dokazali, da si prizadevajo nadaljevati njegovo poslanstvo, saj so izdelali lepljenke iz naravnih materialov (listja, lubja, slame, vejic, lesa, semen, blaga) kot ogledalo neokrnjene narave. Izdelki so predstavljali Kekce in Mojce, kako skrbijo za gozd, urejajo odpadke, skrbijo za živali, kako se učijo in živijo danes, v dobi računalnikov.

V natečaju je skupaj sodelovalo več kot **1300 otrok z 59 ustanov**, ki so pripravili **260 izdelkov**. Nagrade so bile podeljene v dveh skupinah:

- vrtci: **Vrtec Agata pri OŠ Poljane, skupina Zmaji**, in **Vrtec Vojke Napokoj pri OŠ Jurija Vege Moravče**,
- šole: **OŠ Ob Rinži Kočevje**.

Sklepna prireditev likovnega natečaja z razstavo je potekala v Oranžeriji Mengeš, kjer se je legendarni pevec Kekčeve pesmi iz filma Srečno Kekec pridružil zmagovalcem in skupaj z njimi zapel pesem. Nagrajenci so prejeli vrednostni bon v vrednosti 1900 evrov za naravoslovni tabor, kjer bodo spoznavali junake v Pravljicnem gozdu v Logarski dolini.

Podelili smo **posebno nagrado za izvirnost izdelkov**, ki so jo prejeli učenci:

- **Centra za usposabljanje Elvira Vatovec Strunjan** in
- **OŠ Roje**.

Izmed prispelih izdelkov je komisija posebej izbrala **izdelke dvanajstih šol in vrtcev**, ki bodo upodobljeni na koledarju družbe Henkel Slovenija.

»V šolskem letu 2011/2012 smo učenci 1.b razreda OŠ Dragomelj sodelovali pri projektu Po Kekčevih stopinjah do znanja. Zelo smo se razveselili, ko so nas maja obvestili, da smo med zmagovalci in da smo za nagrado prejeli tri dni v neokrnjeni naravi, v Ekohiši Kekek v Srednjem Vrhu nad Gozdom - Martuljkom. Tam smo se naučili aktivnosti v naravnem okolju in si pridobili dodatna znanja. Učenci so zelo uživali, saj so za nas lepo poskrbeli. Nastanjeni smo bili v sobah po šest učencev, hrana je bila zelo dobra, osebje pa zelo prijazno. Veliko smo se sprehajali, si ogledali kmetije ter naravne lepote. Obiskal nas je tudi gorski reševalec s svojo psičko in nam predstavil svoje delo. Obiskal nas je še gozdar in nas vodil po gozdu ter razkril tamkajšnje lepote. Ko smo se vračali, smo nabirali suho dračje in pripravili taborni ogenj. Spoznali smo nove prijatelje iz Škofje Loke, se z njimi spoprijateljili in se od njih tudi kaj naučili.«

OŠ Dragomelj, Gabrijela Visenjak

»Natečaj Po Kekčevih stopinjah do znanja se je lepo ujemal z našim letnim delovnim načrtom, zato smo se nanj takoj prijaviли. Z otroki smo že jeseni obiskali Kekčevo deželo in se navdušili nad junaki v zgodbah o Kekcu. Spomladi pa smo imeli rezerviran termin na Srednjem Vrhu, kamor smo že nekajkrat peljali otroke našega vrtca na tridnevni Vrtec v naravi. Otrok ni bilo težko motivirati za izdelovanje lutk iz naravnih materialov, saj je bil spomin na Kekca, Pehto, boječega Brinčlja in strašnega Bedanca še zelo živ. Vzgojiteljice so se z otroki dogovorile, kakšne lutke bi izdelovali, po skupinah smo zbrali material in s skupnimi močmi so nastali zanimivi izdelki. Izdelali smo več kot 60 lutk in nekaj najbolj izvirnih poslali na natečaj. Vsi, še posebej otroci, smo nestrpno čakali rezultate in bili zelo veseli nagrade. Za starše smo v vrtcu pripravili razstavo naših lutk in jih seznanili z dobro novico.

Na taboru so otroci uživali. Program je bil pester in zanimiv, otrokom sta bila še posebej všeč reševalec s psom, ki je predstavil delo reševalca, in gozdar, ki je na zanimiv način otrokom približal gozd. Gospa Milena Polak, ki je spremljala otroke in koordinirala program, se je zelo trudila, da je bilo otrokom in njihovim spremljevalkam prijetno ter da so se domov vrnili polni doživetij. Še posebej smo bili veseli, da smo lahko nagrado izkoristili v terminu našega načrtovanega Vrtca v naravi.«

Vrtec Železniki, Martina Markelj

„Naši učenci so bili nad nagrado v obliki tabora navdušeni. Komaj so čakali dan odhoda. Tudi starši so zelo pozitivno sprejeli nagrado. Učenci so bili navdušeni nad okolico, Kekčevo hišo, gostoljubjem in hrano. Najbolj so jim ostali v spominu obisk gozdarja, hoja po gozdu in namakanje nog v reki, prav tako pa nabiranje drv za kurjenje kresa. Radi se spominjajo tudi družabnih in športnih iger, pa tudi druženja z učenci drugih nagrajenih šol. Mislim, da je bila nagrada za otroke zelo koristna z vidika učenja o naravi, druženja z novimi prijatelji, bivanja brez staršev nekaj dni in uživanja v naravi. Učenci so za svoje delo, ob katerem so se tudi nekaj naučili o varovanju narave, dobili lepo nagrado, kar jim daje pozitivno povratno informacijo o tem, da delo prinaša nekaj lepega.“

OŠ Jela Janežiča, Urša Brenkuš

ZGODNJE NARAVOSLOVJE – PRVA UČILNICA ZA ŽIVLJENJE

Zgodnje naravoslovje je osrednji projekt programa Ekošola za ekovrtnice. Spodbuja doživetja v naravi, kjer se otroci gibajo in živijo. **Narava pomeni sredstvo in učilnico**, s katerima vplivamo na otroka, na njegov razvoj in odnos do narave in okolja.

Programska dejavnost ekovrtncev je usmerjena v naravno okolje in okolje otrokovega doma. Narava daje motivacijo za iskanje še neodkritih in razumevanje nejasnega, povezovanje vzrokov in posledic. Temeljni cilj zgodnjega naravoslovja v predšolskem obdobju je uvajanje otrok v svet naravoslovja. Naravoslovne dejavnosti motivirajo otroke v naravi, doma in v vrtcu, spodbujajo otrokovo ustvarjalnost in radovednost. S tem jim omogočamo čustveno doživljanje narave v interakciji z medsebojno spoštljivimi odnosi. Skrb za naravo in izvajanje povezanih dejavnosti je način življenja vsakega ekovrtnca. V predšolskem obdobju otoci spoznavajo naravo z različnimi oblikami otroških iger med sprehodi in opazovanjem narave v posameznih letnih časih.

Aktivnosti zgodnjega naravoslovja so ustanove v šolskem letu 2012/2013 izvajale v naravnem okolju, v ekosistemih, ki povezujejo rastlinstvo, živalstvo, človeka in neživo naravo. Izvedle so naslednje projekte oziroma aktivnosti:

- **Vodni viri mojega kraja:** Otroci so si ogledali in raziskovali vodne vire v okolici, pogovarjali o njih, jih proučevali in fotografirali. V vseh letnih časih so spoznavali vodni krog, pomen podtalnice in vzroke onesnaževanja. Spoznavali in raziskovali so obrežja potokov in rek. Spoznali so vodne vire v svojem kraju ter njihov pomen in pomen ohranjanja čistih voda. Izvedli so, kako in zakaj je treba varčevati z vodo, ki je hkrati tudi osnovna in zdrava pijača za potešitev žeje.
- **Voda – vrednota živega sveta:** Otroci so spoznali nastanek vode in njen pomen za življenje. Opazovali in raziskovali so življenje v akvariju, usvojili pomen vode za živa bitja, ugotavljali njena agregatna stanja, vreme in podnebja. Z igro, raziskovanjem, neposrednim opazovanjem, primerjanjem, pogovori in zapisovanjem so spoznavali lastnosti vode in njeno porabo. Spoznali so pomen vode za ljudi, živali in celotno okolje. Zaradi večje ozaveščenosti so se naučili varčevati z vodo in tako se je v vrtcih zmanjšala tudi poraba.
- **Čebela, naš zaveznik:** Otroci so opazovali čebelnjake skozi letne čase ter spoznavali razvoj in življenje čebel. Odkrivali, doživljali in spoznavali so čebele kot pomembnega zaveznika človeka. Spoznali so čebeljo družino, pomen medu in zbirali recepte za pripravo medenih sladici.
- **Ekoizdelek za ptičje krmilnice:** Otroci so zbirali različne odpadne materiale, še zlasti odpadno embalažo, za izdelavo ptičjih krmilnic, sodelovali pri izdelavi ptičjih hišic in obenem prepoznavali ptice iz bližnjega okolja. Mnogi so bili še posebno zadovoljni, ko so ugotovili, da so pomagali poskrbeti za ptice pozimi.

- **Ekopazovalni dnevnik »Moje drevo«:** Učili so se, raziskovali in primerjali drevesa, ki so jih zasadili. Svoja opažanja so beležili, fotografirali, jih risali. Spoznali so pomen dreves za vsa živa bitja, prav tako pa tudi, kako ljudje vplivamo na naravo in kako lahko dejavno pripomoremo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- **Čaji iz našega zeliščnega vrta:** Spoznali so rast zelišč in njihovo uporabo, povezanost rastlin in ljudi, pili so čaje namesto drugih napitkov. Spoznali so postopke za pripravo čajnih mešanic, poimenovali nekatera zelišča in aktivno sodelovali pri pripravi čajev.
- **Mi in klopi:** Pogovarjali so se in s pomočjo fotografij in strokovne literature tudi opazovali klopa ter se učili, kako je treba odgovorno in preventivno ukrepati pri izletih v naravo.
- **Ekokotiček za moj fižolček:** Zbirali so fižolova zrna, jih sadili in spremljali proces od kalitve do zorenja ter spremembe beležili v priročnik. Rezultate od semena do fižolove rastline so zapisali z risbo. Pridobili so samostojnost in zaupanje v svoje delo ter prevzemali skrb za posajene rastline.

Skupno število sodelujočih pri projektu Zgodnje naravoslovje:

št. ekovrtcev	št. otrok	št. vzgojiteljev
252	33.582	3.647

OŠ Martina Krpana – Barbara Žitnik Ternovec, ravnateljica

Naše izkušnje z izvajanjem programa Ekošola so zelo pozitivne, saj smo v času od vključitve v program na naši šoli na različne načine pripomogli k večji okoljski ozaveženosti naših učencev. Najmlajše učence smo k zanimanju za okoljsko problematiko pritegnili z branjem eko bralne značke, uredili ekokotiček, spodbudili učence k ponovni uporabi odpadkov, omejili uporabo plastenk z nakupom pitnikov za vodo, sodelovali na tekmovanju v ekoznanju in se prek njega vsako leto podrobneje poglobili v tri okoljske teme. Program Ekošola pa ni deloval zgolj v okviru šole, ampak je prek zbiralnih akcij papirja, tonerjev, kartuš, starih oblačil segel tudi v okvire širše stanovanske skupnosti okrog šole.

Zelo veliko razliko v primerjavi z obdobjem pred vključenostjo v program Ekošola lahko opazimo že zunaj šole, kjer so učitelji v sodelovanju z učenci uredili šolski ekovrt, ki v obdobju, ko obrodi prve sadove, popestri tudi jedilnik naših učencev. Učenci lahko pri šolskih obrokih okusijo razliko med zelenjavo, ki ima za seboj že tisoče kilometrov in zori v hladilnicah po vsem svetu, in zelenjavo, ki je lokalne pridelave, saj je nabrana za vokalom šole, na šolskem ekovrtu. Največji užitek pri prehranjevanju z njo pa je ta, da so jo sami posejali, okopali in se seznanili z morebitnimi škodljivci, ki so jim poskušali pridelok zmanjšati.

Poleg vsega naštetega pa največjo razliko med časom, ko šola ni bila vključena v program Ekošola, opazamo v pozitivnih odnosih na vseh ravneh, tako do sebe, svojega telesa, svojih sošolcev, staršev, drugih odraslih, rastlin, živali in planeta Zemlja na splošno.

Menim, da je ena glavnih prednosti programa Ekošole zgodnje in sistematično izobraževanje otrok z ekološkimi vsebinami. Znanje, pridobljeno s pomočjo prebranih knjig, literature, revij z ekološko vsebino in podobnimi temami, prenašamo tudi na starejše, ki se z učenci srečajo v obliki neformalnega druženja, kar posledično vpliva na ravnanje družbe.

Na Osnovni šoli Martina Krpana smo posebno ponosni na učence, ki so se v šolskem letu 2010/2011 in 2011/2012 dvakrat zaporedoma uvrstili na drugo mesto Ekokviza za osnovne šole, ponosni smo na šolski ekovrt, zasaditev sadovnjaka v okolici šole, gradnjo visoke grede ter na dejstvo, da smo v šolskem letu 2012/2013 prejeli znak Ekovrt. Ponosni smo tudi na uspešne zbiralne akcije papirja, tonerjev, baterij in pločevink, objave člankov v reviji Eko velikan in na portalu Šolski ekovrt. V okviru programa Ekošola smo bili tudi dobrodelni: zbrali smo namreč velikansko količino zamaškov, s pomočjo katerih invalidnim osebam pomagamo pri nakupu potrebnih pripomočkov. Na Osnovni šoli Martina Krpana smo zelo ponosni tudi na to, da je skoraj dve tretjini učencev v šolskem letu 2012/2013 bralo za bralno značko z ekološko vsebino. Ne nazadnje smo ponosni na dejstvo, da smo v šolskem letu 2012/2013 gostili državno tekmovanje iz Ekokviza.

Naš največji ponos v zvezi s programom Ekošola pa je ta, da v njegovem okviru sodelujejo vsi: učitelji, učenci, vodstvo šole, starši in širša skupnost. Tako ohranjamo lepo, čisto in urejeno okolico, posredno pa tudi planet.

OŠ Louisa Adamiča Grosuplje – Janja Zupančič, ravnateljica

V program Ekošola smo vključeni četrto leto, od začetka sodelovanja do danes sta se povečala kolektivno zavedanje in vključenost v aktivnosti na področju varovanja okolja, zdravega življenja in trajnostnega razvoja. Dejavnosti segajo na delovna področja vseh zaposlenih in naših uporabnikov. Okrepili smo sodelovanje z zunanjimi ustanovami in posamezniki s prej navedenih področij. Okrepili smo zavest o pomenu sodelovanja pri varovanju okolja, pomenu vsakega posameznika in njegovo odgovornost do skupnosti, sedanjih in prihodnjih rodov, o izrazitejšem povezovanju in prenosu znanj ter idej. Ekošola je vsešolski projekt, ki se dotika prav vseh učencev in zaposlenih, posredno pa tudi staršev in lokalne skupnosti.

SEZNAM DOBITNIKOV ZELENIH ZASTAV V ŠOLSKEM LETU 2012/2013

USTANOVE - KI SO ZASTAVE PREJELE PRVIC

EKONOMSKA ŠOLA CELJE
GIMNAZIJA JOŽETA PLEČNIKA
JVIZ MOZIRJE - OE VRTEC MOZIRJE
JVIZ MOZIRJE - OE VRTEC MOZIRJE - DE REČICA
OŠ APACE - VRTEC APACE
OŠ LIVADA
OŠ ŠMARJE PRI JELŠAH - POŠ MESTINJE
OTROŠKI VRTEC METLIKA
PRVA GIMNAZIJA MARIBOR
SS DOMŽALE

POTRDILENE ZASTAVE ZA ŠOLSKO LETO 2012/13

Osnovne šole

CENTER ZA USPOSABLJANJE, DELO IN
VARSTVO, DOLFKE BOŠTJANČIČ DRAGA
CENTER ZA USPOSABLJANJE, DELO IN VARSTVO
DOBNA
CKSG - PORTOROŽ
DOŠ DOBROVNIK
DOŠ LENDAVA
DOŠ PROSENIJAKOVCI / KÁI PÁRTOSFALVA
I. OŠ CELJE
I. OŠ ŽALEC
I. OŠ ŽALEC - POŠ GOTOVLJE
I. OŠ ŽALEC - POŠ PONIKVA PRI ŽALCU
II. OŠ ŽALEC
III. OŠ CELJE
JVIZ - II. OŠ ROGAŠKA SLATINA
JVIZ - II. OŠ ROGAŠKA SLATINA - POŠ
KOSTRIVNICA
JVIZ - II. OŠ ROGAŠKA SLATINA - POŠ SV.
FLORIJAN
JVIZ OŠ DOBREPOLJE
JVIZ OŠ DOBREPOLJE - POŠ KOMPOLJE
JVIZ OŠ DOBREPOLJE - POŠ PONIKVE
JVIZ OŠ DOBREPOLJE - POŠ STRUGE
JVIZ DESTRIK-TRNOVSKA VAS
JVIZ DESTRIK-TRNOVSKA VAS - POŠ
TRNOVSKA VAS
JZ - OŠ MARIJANA NEMCA RADEČE
JZ - OŠ MARIJANA NEMCA RADEČE - POŠ
SVIBNO
OŠ 8 TALCEV LOGATEC
OŠ ADAMA BOHORICA BRESTANICA
OŠ ANGELA BESEDNJAKA

OŠ ANICE ČERNJEVE MAKOLE
OŠ ANTONA AŠKERCA RIMSKE TOPLICE
OŠ ANTONA AŠKERCA VELENJE
OŠ ANTONA INGOLČICA SPODNJA POLSKAVA
OŠ ANTONA MARTINA SLOMŠKA VRHNIKA
OŠ ANTONA SIBELJA - STJENKA KOMEN
OŠ ANTONA ŽNIDERSKA ILIRSKA BISTRICA
OŠ APACE
OŠ ARTIČE
OŠ BAKOVCI
OŠ BELOKRANJSKEGA ODREDA SEMIČ
OŠ BELTINCI
OŠ BIČEVJE
OŠ BLANCA
OŠ BORCEV ZA SEVERNO MEJO
OŠ BOŠTANJ
OŠ BOŽIDARJA JAKCA
OŠ BOŽIDARJA JAKCA - POŠ HRUŠICA
OŠ BRATOV LETONJA
OŠ BREG
OŠ BRINJE GROSUPLJE
OŠ BRINJE GROSUPLJE - POŠ POLICA
OŠ BRINJE GROSUPLJE - POŠ S PP
OŠ BRŠLJIN
OŠ ČANKOVA
OŠ CENTER NOVO MESTO
OŠ CENTER NOVO MESTO - POŠ MALI SLATNIK
OŠ CERKVENJAK - VITOMARCI
OŠ CERKVENJAK - VITOMARCI - POŠ VITOMARCI
OŠ CIRKOVCE
OŠ ČRNA NA KOROŠKEM
OŠ DOBOVA
OŠ DOBOVA - POŠ KAPELE
OŠ DOBRAVLJE
OŠ DOBRAVLJE - POŠ ČRNIČE
OŠ DOBRAVLJE - POŠ SKRILJE
OŠ DOBRAVLJE - POŠ VIPAVSKI KRIZ
OŠ DOBRAVLJE - POŠ VRTOVIN
OŠ DOBROVO
OŠ DOBROVO - POŠ KOJSKO
OŠ DOLENJSKE TOPLICE
OŠ DOMŽALE
OŠ DOMŽALE - POŠ IHAN
OŠ DR. LJUDEVITA PIVKA PTUJ
OŠ DR. PAVLA LUNAČKA ŠENTRUPERT
OŠ DR. VITA KRAIGHERJA
OŠ DRAGA KOBALA MARIBOR
OŠ DRAGA KOBALA MARIBOR - POŠ BREZJE
OŠ DRAGOMELJ
OŠ DRAGOMIRJA BENČIČA BRKINA HRPELJE
OŠ DRAVLJE
OŠ DRSKA

OŠ DUŠANA BORDONA SEMEDELA KOPER
OŠ DUŠANA FLISA HOČE
OŠ DUŠANA FLISA HOČE - POŠ REKA
OŠ DUŠANA MUNIHA MOST NA SOČI
OŠ ELVIRE VATOVEC PRADE
OŠ FARA
OŠ FRANA KRANJCA CELJE
OŠ FRANA ROŠA
OŠ FRANCA LEŠNIKA - VUKA
OŠ FRANCA ROZMANA STANETA LJUBLJANA
OŠ FRANCETA PREŠERNA CRENŠOVCI
OŠ FRANCETA PREŠERNA MARIBOR
OŠ FRANCETA PREŠERNA MARIBOR - POŠ
STANETA LENARDONA
OŠ FRANJA GOLOBA PREVALJE
OŠ FRANKOLOVO
OŠ GORNJA RADGONA
OŠ GORNJI PETROVCI
OŠ GRAD
OŠ GRM NOVO MESTO
OŠ GUSTAVA ŠILHA
OŠ GUSTAVA ŠILHA - POŠ ŠENTILJ
OŠ HEROJA JANEŽA HRIBARJA STARI TRG
PRI LOŽU
OŠ I MURSKA SOBOTA
OŠ IDRIJA
OŠ IDRIJA - POŠ GODOVIČ
OŠ IDRIJA - POŠ ZAVRATEC
OŠ IG
OŠ III MURSKA SOBOTA
OŠ IV MURSKA SOBOTA
OŠ IVANA BABIČA - JAGRA MAREZIGE
OŠ IVANA ROBA ŠEMPETER PRI GORICI
OŠ IVANA ROBA ŠEMPETER PRI GORICI - POŠ
VRTIJOBA
OŠ IVANA TAVČARJA GORENJA VAS
OŠ IVANA TAVČARJA GORENJA VAS - POŠ
LUCINE
OŠ IVANA TAVČARJA GORENJA VAS - POŠ
SOVDENJ
OŠ IVANKOVCI
OŠ JANKA GLAZERJA RUŠE
OŠ JANKA PADEŽNIKA
OŠ JELA JANEŽIČA
OŠ JELŠANE
OŠ JOŽETA GORJUPA KOSTANJEVICA NA KRKI
OŠ JOŽETA HUDALESJA JUROVSKI DOL
OŠ JURICEVEGA DREIČKA
OŠ JURILJA DALMATINA KRSKO
OŠ JURILJA VEGE
OŠ JURILJA VEGE MORAVČE - POŠ VRHPOLJE
OŠ KAPELA

OŠ KAŠELJ
OŠ KARLA DESTOVNIKA - KAJUHA ŠOŠTANJ
OŠ KOBILJE
OŠ KOLEZIJA LJUBLJANA
OŠ KOPRIVNICA
OŠ KOŠANA
OŠ KRIZEVCI
OŠ KRMEJL
OŠ LAVA
OŠ LEDINA
OŠ LENART
OŠ LESČNO
OŠ LESKOVEC PRI KRŠKEM
OŠ LESKOVEC PRI KRŠKEM - POŠ VELIKI
PODLOG
OŠ Ljubčena
OŠ LJUDSKI VRT PTUJ
OŠ LJUDSKI VRT PTUJ - POŠ GRAJENA
OŠ LOG - DRAGOMER
OŠ LOG - DRAGOMER - POŠ BEVKE
OŠ LOUISA ADAMIČA GROSUPLJE
OŠ LOUISA ADAMIČA GROSUPLJE - POŠ
KOPANJ
OŠ LOUISA ADAMIČA GROSUPLJE - POŠ
ŠMARJE-SAP
OŠ LOUISA ADAMIČA GROSUPLJE - POŠ
ST. JURJ
OŠ LOUISA ADAMIČA GROSUPLJE - POŠ
ŽALNA
OŠ LOUISA ADAMIČA - DISLOCIRANA ENOTA
ADAMIČIČA
OŠ LOVRENC NA POHORJU
OŠ MALEČNIK
OŠ MARJUE VERE
OŠ MARTINA KONŠAKA
OŠ MARTINA KRAPAN
OŠ METLIKA
OŠ METLIKA - POŠ SUHOR
OŠ MEZICA
OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU - POŠ
DOBROVCE
OŠ MIKLAVŽ PRI ORMOŽU
OŠ MIKLAVŽ PRI ORMOŽU - POŠ KOG
OŠ MILANA MAJČINA ŠENTJANŽ
OŠ MILOJKE ŠTRUKELJ NOVA GORICA
OŠ MILOJKE ŠTRUKELJ NOVA GORICA - POŠ
LEDINE
OŠ MIRANA JARCA ČRNOMELJ
OŠ MIREN
OŠ MIREN - POŠ BILJE
OŠ MIREN - POŠ KOSTANJEVICA

OŠ MIŠKA KRANJCA
 OŠ MIŠKA KRANJCA VELIKA POLANA
 OŠ MLADIKA
 OŠ MUTA
 OŠ MUTA – ENOTA S PP
 OŠ NOTRANJSKI ODRED CERKNICA
 OŠ NOTRANJSKI ODRED CERKNICA – POŠ 11.
 MAJ GRAHOVO
 OŠ NOVE FUŽINE
 OŠ NOVE JARŠE
 OŠ OB DRAVINJI
 OŠ OB RINZI KOČEVIJE
 OŠ ODRANCI
 OŠ OLGE MEGLIČ PTUJ
 OŠ ORMOZ
 OŠ OSKARIJA KOVAČIČA
 OŠ OSKARIJA KOVAČIČA – POŠ RUDNIK
 OŠ POD GORO SLOVENSKE KONJICE
 OŠ PODGORA – KUTEŽEVO
 OŠ POHORSKEGA BATALJONA OPLOTNICA
 OŠ POHORSKEGA BATALJONA OPLOTNICA
 – POŠ KEBELJ
 OŠ POHORSKEGA BATALJONA OPLOTNICA –
 POŠ PRIHOVA
 OŠ POHORSKEGA ODREDA SLOVENSKA
 BISTRICA
 OŠ POHORSKEGA ODREDA SLOVENSKA
 BISTRICA – POŠ ZG. LOZINICA
 OŠ POLJANE – LJUBLJANA
 OŠ POLJANE – POLJANE
 OŠ POLJE
 OŠ POLZELA
 OŠ PRESERJE PRI RADOMLJAH
 OŠ PREŽIHOVEGA VORANCA BISTRICA
 OŠ PUČONCI
 OŠ PUČONCI – POŠ BODONCI
 OŠ PUČONCI – POŠ MAČKOVCI
 OŠ RAČE
 OŠ RADENCI
 OŠ RADLJE OB DRAVI
 OŠ RADLJE OB DRAVI – PŠ REMŠNIK
 OŠ RADLJE OB DRAVI – PŠ VUHRED
 OŠ RAKA
 OŠ RODICA
 OŠ ROJE
 OŠ ROVTE
 OŠ ROVTE – POŠ VRH SVETIH TREH KRALJEV
 OŠ SAVA KLADNIKA SEVNICA
 OŠ SAVA KLADNIKA SEVNICA – POŠ LOKA PRI
 ZIDANEM MOSTU
 OŠ SAVA KLADNIKA SEVNICA – POŠ STUDENEC
 OŠ SLADKI VRH
 OŠ SLAVE KLAVORE MARIBOR
 OŠ SPODNJA ŠIŠKA
 OŠ STARA CERKEV
 OŠ STARA CERKEV – POŠ ZELINE
 OŠ STARI TRG OB KOLPI
 OŠ STOPIČE
 OŠ STRANJE
 OŠ SVETA TROJICA
 OŠ SVETI JURJ OB ŠČAVNICI
 OŠ SVETI JURJU ROGAŠOVCI
 OŠ SVETI JURJU ROGAŠOVCI – POŠ PERTOČA
 OŠ SALOVI
 OŠ SENTJERNEJ
 OŠ SENTJERNEJ – POŠ OREHOVICA
 OŠ SENTVID LJUBLJANA
 OŠ ŠMARJE PRI JELŠAH
 OŠ ŠMARJE PRI JELŠAH – POŠ KRISTAN VRH
 OŠ ŠMARJE PRI JELŠAH – POŠ SLADKA GORA
 OŠ ŠMARJE PRI JELŠAH – POŠ SVETI ŠTEFAN
 OŠ ŠMARJE PRI JELŠAH – POŠ SENTVID
 OŠ ŠMARJE PRI JELŠAH – POŠ ZIBIKA
 OŠ ŠMARJETA
 OŠ ŠMARTNO PRI SLOVENI GRADCU
 OŠ ŠMARTNO V TUHINJU
 OŠ SMIHEL

OŠ SMIHEL – POŠ BIRČNA VAS
 OŠ ŠTORE
 OŠ ŠTURJE AJDOVŠČINA
 OŠ TABORI MARIBOR
 OŠ TIŠINA
 OŠ TOMA BREJCA
 OŠ TONČKE ČEČ
 OŠ TONETA ČUFARJA LJUBLJANA
 OŠ TONETA ČUFARJA MARIBOR
 OŠ TONETA OKROGARJA
 OŠ TONETA OKROGARJA – POŠ KISOVEC
 OŠ TONETA PAVČKA
 OŠ TONETA ŠRAJA ALJOŠE
 OŠ TREBNJE
 OŠ TREBNJE – POŠ DOBRNIC
 OŠ TREBNJE – POŠ DOLENJA NEMŠKA VAS
 OŠ TREBNJE – POŠ SENTLOVRENC
 OŠ TRZIŠČE
 OŠ TURNIŠČE
 OŠ VAVTA VAS
 OŠ VELIKI GABER
 OŠ VIDE PREGARČ
 OŠ VIZMARJE BROAD
 OŠ VODICE
 OŠ VODICE – POŠ UTIK
 OŠ VOJKE SMUCI ZOLA
 OŠ VOJKE SMUCI ZOLA – POŠ KORTE
 OŠ VOJNIK
 OŠ VRANSKO – TABOR
 OŠ VRANSKO – TABOR – POŠ TABOR
 OŠ VUZENICA
 OŠ XIV. DIVIZIJE SENOVO
 OŠ ZADOBROVA
 OŠ ZELENJICE IN VRTEC
 VIZ OŠ ROGATEC
 VIZ OŠ ROGATEC – POŠ DOBOVEC
 VIZ OŠ ROGATEC – POŠ DONAČKA GORA

Vrtci

JVIZ OŠ DOBREPOLJE – VRTEC CICIBAN
 KOMPOLJE
 JVIZ OŠ DOBREPOLJE – VRTEC RINGARAJA
 JVIZ DESTRIK-TRNOVSKA VAS – VRTEC PRI
 POŠ TRNOVSKA VAS
 JZ – OŠ MARIJANA NEMCA RADEČE – ENOTA
 VRTCA
 KRANJSKI VRTCI – VRTEC MOJCA
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA BIBA
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA CICIBAN
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA ČEBELICA
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA ČENČA
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA ČIRA ČARA
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA ČIRČE
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA JAKOB ALJAŽ
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA JANINA
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA JEZEK
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA KEKEK
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA MATIJA ČOP
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA MOJCA RAZVOJNI
 ODDELEK
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA NAJDIHOJCA
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA OSTRZEK
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA SONČEK
 KRANJSKI VRTCI – ENOTA ŽIV-ZAV
 OŠ ARTIČE – VRTEC RINGARAJA PRI OŠ
 OŠ BRATOV LETONJA – VRTEC SONČEK
 OŠ CERKVENJAK – VITOMARCI – VRTEC
 PIKAPOLONICA CERKVENJAK
 OŠ ČRNA NA KOROŠKEM – VRTEC ČRNA
 OŠ DOBROVA – VRTEC NAJDIHOJCA
 OŠ DOBROVO – VRTEC DOBROVO
 OŠ DOBROVO – VRTEC KOJSKO
 OŠ DR. PAVLA LUNAČKA ŠENTRUPERT – VRTEC
 ČEBELICA
 OŠ DUŠANA FLISA HOČE – VRTEC HOČE

OŠ DUŠANA FLISA HOČE – VRTEC SONČEK
 ROGOZA
 OŠ FRANCETA PREŠERNA ČRENŠOVCI – ENOTA
 VRTEC ČRENŠOVCI
 OŠ GORJE – ENOTA VRTEC GORJE
 OŠ IVANA TAVČARJA GORENJA VAS – VRTEC
 ZALA
 OŠ IVANKOVCI – VRTEC IVANKOVCI
 OŠ JOŽETA GORIUPA KOSTANJEVICA NA
 KRKI – VVZ PRI OŠ
 OŠ JURJUA VEGE MORAVČE – VRTEC VOJKE
 NAPOKOJ
 OŠ KOŠANA – VRTEC KOŠANA
 OŠ KRIZEVCI – VRTEC PRI OŠ
 OŠ LENART – ENOTA VRTEC LENART
 OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU – VRTEC
 CICIBAN
 OŠ MIKLAVŽ NA DRAVSKEM POLJU – VRTEC
 VRTILJAK
 OŠ MIKLAVŽ PRI ORMOŽU – ENOTA VRTCA
 MIKLAVŽ
 OŠ MIKLAVŽ PRI ORMOŽU – ENOTA VRTCA KOG
 OŠ MIREN – ENOTA VRTCA BILJE
 OŠ MIREN – ENOTA VRTCA KOSTANJEVICA
 OŠ MIREN – ENOTA VRTCA MIREN
 OŠ MIREN – ENOTA VRTCA OPATJE SELO
 OŠ MOKRONOG – VRTEC MOKRONOŽI
 OŠ MUTA – VRTEC MUTA
 OŠ POLJANE – VRTEC AGATA
 OŠ POLZELA – ENOTA VRTEC
 OŠ PUČONCI – VRTEC PRI OŠ
 OŠ RADLJE OB DRAVI – ENOTA VRTCA VUHRED
 OŠ SVETA TROJICA – VRTEC SVETA TROJICA
 OŠ SVETI JURJU OB ŠČAVNICI – VRTEC SONČEK
 OŠ SVETI JURJU ROGAŠOVCI – VRTEC PRI OŠ
 OŠ ŠENTJERNEJ – VRTEC ČEBELICA
 OŠ ŠTORE – VRTEC LIPA
 OŠ TONETA PAVČKA – VRTEC CEPETAČEK
 OŠ TONETA ŠRAJA ALJOŠE – VRTEC NOVA VAS
 OŠ TURNIŠČE – VRTEC TURNIŠČE
 OŠ VRANSKO – TABOR – VRTEC TABOR
 SCUOLA DELL'INFANZIA LA COCCINELLA
 PIRANO
 VIZ OŠ ROGATEC – VRTEC ROGATEC
 VIZ VRTEC ORMOZ – ENOTA PODGORCI
 VIZ VRTEC ORMOZ – ENOTA VELIKA NEDELJA
 VIZ VRTEC ORMOZ – VRTEC ORMOZ
 VRTEC ANICE ČERNEJEVE – ENOTA BOLNIŠNICA
 VRTEC ANICE ČERNEJEVE – ENOTA HRIBČEK
 VRTEC ANICE ČERNEJEVE – ENOTA LUNA
 VRTEC ANICE ČERNEJEVE – ENOTA MAVRICA
 VRTEC ANICE ČERNEJEVE – ENOTA SONCE
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 CEPETAČEK
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 KAMENČEK
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 KEKEK
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 MARIJETA
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 MOJCA
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 OBLAČEK
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 PALČEK
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 PEDENUPED
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 PESTRNA
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 POLŽKI
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 ROZLE
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 SNEGULJIČA
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA

SONČEK
 VRTEC ANTONA MEDVEDA KAMNIK – ENOTA
 TINKARA
 VRTEC BELTINCI – ENOTA BELTINCI
 VRTEC BELTINCI – ENOTA DOKLEŽOVIJE
 VRTEC BELTINCI – ENOTA GANČANI
 VRTEC BELTINCI – ENOTA IZAKOVCI
 VRTEC BELTINCI – ENOTA LIPOVCI
 VRTEC BELTINCI – ENOTA MELINCI
 VRTEC BLEED – ENOTA BLEED
 VRTEC BLEED – ENOTA BOHINJSKA BELA
 VRTEC BORISA PEČETA MARIBOR – ENOTA
 BRESTERNICA
 VRTEC BORISA PEČETA MARIBOR – ENOTA
 KAMNICA
 VRTEC BORISA PEČETA MARIBOR – ENOTA
 KOŠAKI
 VRTEC BORISA PEČETA MARIBOR – ENOTA
 TOMSIČEVA
 VRTEC BREZOVICA – ENOTA BREZOVICA
 VRTEC BREZOVICA – ENOTA NOTRANJE GORICE
 VRTEC BREZOVICA – ENOTA POPEČEK
 VRTEC BREZOVICA – ENOTA PRI OŠ BREZOVICA
 VRTEC BREZOVICA – ENOTA RAKITNA
 VRTEC BREZOVICA – ENOTA VNAVJE GORICE
 VRTEC ČRNUČE – ENOTA GMAJNA
 VRTEC ČRNUČE – ENOTA OSTRZEK
 VRTEC ČRNUČE – ENOTA SAPRAMISKA
 VRTEC ČRNUČE – ENOTA SONČEK
 VRTEC GALJEVICA
 VRTEC GALJEVICA – ENOTA ORLOVA
 VRTEC GALJEVICA – ENOTA POT K RIBNIKU
 VRTEC GALJEVICA – LOKACIJA DOLENSKA
 CESTA
 VRTEC IDRİJA – ENOTA ARKOVA
 VRTEC IDRİJA – ENOTA ČRNI VRH
 VRTEC IDRİJA – ENOTA GODOVIČ
 VRTEC IDRİJA – ENOTA PRELOVČEVA
 VRTEC IDRİJA – ENOTA SP. IDRİJA
 VRTEC ILKE DEVETAK BIGNAMI TOLMIN
 VRTEC ILKE DEVETAK BIGNAMI TOLMIN –
 ENOTA PRI OŠ FRANCETA BEVKA
 VRTEC IVANA GLIŠKA – ENOTA GLEDALIŠKA
 VRTEC IVANA GLIŠKA – ENOTA GREGORČIČEVA
 – KREKOVA
 VRTEC IVANA GLIŠKA – ENOTA KOSRAJEVA
 VRTEC IVANA GLIŠKA – ENOTA PRISTAN
 VRTEC IVANA GLIŠKA – ENOTA RIBŠKA
 VRTEC IVANA GLIŠKA – ENOTA SMETANOVA
 VRTEC JADVIŠEK BIGNAMI MARIBOR
 VRTEC JELKA – ENOTA JELKA
 VRTEC JELKA – ENOTA PLAČKI
 VRTEC JELKA – ENOTA SNEGULJIČA
 VRTEC JELKA – ENOTA ŠTORŽEK
 VRTEC JELKA – ENOTA VILA
 VRTEC JOŽEFA MASLO ILIRSKA BISTRICA
 VRTEC JOŽIČE FLANDER – ENOTA RAZVANJE
 VRTEC JOŽIČE FLANDER – ENOTA SAPRAMISKA
 VRTEC JOŽIČE FLANDER – ENOTA VANČEK ŠARH
 VRTEC JOŽIČE FLANDER – ENOTA ZVRGOLIŠČE
 VRTEC LEDNIA
 VRTEC LENDAVA – LENDVAI OVODA – DE
 DOLGA VAS
 VRTEC LENDAVA – LENDVAI OVODA – DE
 GABERJE
 VRTEC LENDAVA – LENDVAI OVODA – DE
 GENTEROVCI
 VRTEC LENDAVA – LENDVAI OVODA – DE I
 LENDAVA
 VRTEC LENDAVA – LENDVAI OVODA – DE
 II LENDAVA
 VRTEC LENDAVA – LENDVAI OVODA – DE
 PETIŠLUVCI
 VRTEC LENDAVA – LENDVAI OVODA – ENOTA
 HOTIZA
 VRTEC LITUA – ENOTA GRIČEK
 VRTEC LITUA – ENOTA JURČEK

VRTEC LITIJA - ENOTA KEKEC
 VRTEC LITIJA - ENOTA KRESNIČKA
 VRTEC LITIJA - ENOTA MEDVEDEK
 VRTEC LITIJA - ENOTA NAJDIHOJČA
 VRTEC LITIJA - ENOTA SONČEK
 VRTEC LITIJA - ENOTA TAČEK
 VRTEC LITIJA - ENOTA ZELENA HIŠA
 VRTEC MANKA GOLARJA GORNJA RADGONA - ENOTA ČREŃENČI
 VRTEC MANKA GOLARJA GORNJA RADGONA - ENOTA KOCLEJVA 2
 VRTEC MANKA GOLARJA GORNJA RADGONA - ENOTA KOCLEJVA 4
 VRTEC MANKA GOLARJA GORNJA RADGONA - ENOTA NEGOVA
 VRTEC MAVRICA IZOLA
 VRTEC MAVRICA TREBNJE
 VRTEC MAVRICA VOJNIK - ENOTA FRANKOLOVO
 VRTEC MAVRICA VOJNIK - ENOTA NOVA CERKEV
 VRTEC MAVRICA VOJNIK - ENOTA SOCKA
 VRTEC MAVRICA VOJNIK - ENOTA ŠMARTNO V ROŽNI DOLINI
 VRTEC MAVRICA VOJNIK - ENOTA VOJNIK I
 VRTEC MEDVODE - ENOTA DO ŠOLA
 VRTEC MEDVODE - ENOTA MEDVOŠKA
 VRTEC MEDVODE - ENOTA NOVI SMLEDNIK
 VRTEC MEDVODE - ENOTA OSTRŽEK
 VRTEC MEDVODE - ENOTA PIRINČEK
 VRTEC MEDVODE - ENOTA PRESKA
 VRTEC MEDVODE - ENOTA SENICA
 VRTEC MEDVODE - ENOTA SMLEDNIK
 VRTEC MEDVODE - ENOTA SORA
 VRTEC MENGEŠ - ENOTA GOBICA
 VRTEC MENGEŠ - ENOTA OBLAČEK
 VRTEC MENGEŠ - ENOTA SONČEK
 VRTEC MEŽICA
 VRTEC MIŠKOLIN
 VRTEC MOJCA
 VRTEC MOJCA - ENOTA KEKEC
 VRTEC MOJCA - ENOTA MUČA
 VRTEC MOJCA - ENOTA TINKARA
 VRTEC MORJE LUCJA
 VRTEC MORJE LUCJA - ENOTA JEŽEK
 VRTEC MORJE LUCJA - ENOTA STRUNJAN
 VRTEC MURSKA SOBOTA
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA ČEBELICA
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA GOZDIČEK
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA KRTEK
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA MIŠKE
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA RINGARAJA
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA ROMANO
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA SRNICA
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA URŠKA
 VRTEC MURSKA SOBOTA - ENOTA VEVERIČKA
 VRTEC NAJDIHOJČA - ENOTA AETERNIA
 VRTEC NAJDIHOJČA - ENOTA BIBA
 VRTEC NAJDIHOJČA - ENOTA ČENČA
 VRTEC NAJDIHOJČA - ENOTA PALČEK
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA LJUBLJANA - ENOTA ČEBELICA
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA LJUBLJANA - ENOTA ČURIMURJ
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA LJUBLJANA - ENOTA MEHURČKI
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA LJUBLJANA - ENOTA RINGA RAJA
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA LJUBLJANA - ENOTA ŽIV - ŽIV
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA MARIBOR
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA MARIBOR - ENOTA LENKA
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA MARIBOR - ENOTA MEHURČKI
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA CIGIBAN
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA ČEBELICA

VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA KEBELJ
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA MAKOLE
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA MEHURČKI
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA OPLIOTNICA I
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA OPLIOTNICA II
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA PIKAPOLONICA
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA PRAGERSKO
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA PRIHOVA
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA SONČEK
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA SP. POLSKAVA
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA STUDENICE
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA TINJE
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA ZG. POLSKAVA
 VRTEC OTONA ŽUPANČICA SLOVENSKA BISTRICA - ENOTA ZGORNJA LOŽNICA
 VRTEC PEDENJEPED - ENOTA JANČE
 VRTEC PEDENJEPED - ENOTA KASELJ
 VRTEC PEDENJEPED - ENOTA LIPOGLAV
 VRTEC PEDENJEPED - ENOTA VEVČE
 VRTEC PEDENJEPED - ENOTA ZADVOR
 VRTEC PEDENJEPED - ENOTA ZALOG
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR - ENOTA BREZJE
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR - ENOTA ČEBELICA
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR - ENOTA GRINČ
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR - ENOTA JASLI GRINČ
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR - ENOTA KEKEC
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR - ENOTA MOJCA
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR - ENOTA NAJDIHOJČA
 VRTEC POBREŽJE MARIBOR - ENOTA OB GOZDU
 VRTEC POLHEK PRI OŠ HEROJA JANEŽA HRIBARJA STARI TRIG PRI LOŽU
 VRTEC POSTOJNA
 VRTEC PRI OŠ ADAMA BOHORICA BRESTANICA
 VRTEC PRI OŠ DUŠANA MUNIHA MOST NA SOČI
 VRTEC PRI OŠ DUŠANA MUNIHA MOST NA SOČI - OV DOLENA TREBUŠA
 VRTEC PRI OŠ DUŠANA MUNIHA MOST NA SOČI - OV PODMELEC
 VRTEC PRI OŠ DUŠANA MUNIHA MOST NA SOČI - OV ŠENTVIŠKA GORA
 VRTEC RAČE
 VRTEC RIBNICA
 VRTEC ROGAŠKA SLATINA - ENOTA IZVIR
 VRTEC ROGAŠKA SLATINA - ENOTA KAPLIČA
 VRTEC ROGAŠKA SLATINA - ENOTA POTOČEK
 VRTEC ROGAŠKA SLATINA - ENOTA STUDENČEK
 VRTEC RUŠE
 VRTEC SEŽANA
 VRTEC SEŽANA - ENOTA DIVAČA
 VRTEC SEŽANA - ENOTA DUTOVLJE
 VRTEC SEŽANA - ENOTA HRPELJE
 VRTEC SEŽANA - ENOTA JASLI
 VRTEC SEŽANA - ENOTA KOMEN
 VRTEC SEŽANA - ENOTA LOKEV
 VRTEC SEŽANA - ENOTA MATERJA
 VRTEC SEŽANA - ENOTA POVIR
 VRTEC SEŽANA - ENOTA SENOZEČE
 VRTEC SEŽANA - ENOTA ŠTANJEL
 VRTEC SEŽANA - ENOTA TOMAJ
 VRTEC SLIVNICA PRI OŠ FRANCA LEŠNIKA-VUKA

VRTEC SONČEK PRI OŠ ŠMARIJETA
 VRTEC STUDENCI MARIBOR - ENOTA POLJANE
 VRTEC STUDENCI MARIBOR - ENOTA IZTOKOVA
 VRTEC STUDENCI MARIBOR - ENOTA LIMBUŠ
 VRTEC STUDENCI MARIBOR - ENOTA PEKRE
 VRTEC STUDENCI MARIBOR - ENOTA PEKRSKA
 VRTEC STUDENCI MARIBOR - ENOTA RADVANJE
 VRTEC ŠENTJUR
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA KALOBJE
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA PREVORJE
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA BLAGOVNA
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA DRAMLJE
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA HRUŠEVEC
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA LOKA PRI ŽUSMU
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA PEŠNICA
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA PLANINA
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA PONIKVA
 VRTEC ŠENTJUR - ENOTA SLIVNICA
 VRTEC ŠENTVID - ENOTA MISMAS
 VRTEC ŠENTVID - ENOTA MRAVLJIČEK
 VRTEC ŠENTVID - ENOTA SAPRAMIŠKA
 VRTEC ŠENTVID - ENOTA VID
 VRTEC ŠKOFJA LOKA - ENOTA BIBA
 VRTEC ŠKOFJA LOKA - ENOTA BUKOVICA
 VRTEC ŠKOFJA LOKA - ENOTA CIGIBAN
 VRTEC ŠKOFJA LOKA - ENOTA ČEBELICA
 VRTEC ŠKOFJA LOKA - ENOTA NAJDIHOJČA
 VRTEC ŠKOFJA LOKA - ENOTA PEDENJEPED
 VRTEC ŠKOFJA LOKA - ENOTA ROZLE
 VRTEC ŠKRATEK SVIT VODICE
 VRTEC ŠKRATEK SVIT VODICE - ENOTA SKARUČNA
 VRTEC ŠKRATEK SVIT VODICE - ENOTA UTIK
 VRTEC ŠOŠTANJI - ENOTA BARBA
 VRTEC ŠOŠTANJI - ENOTA BIBA
 VRTEC ŠOŠTANJI - ENOTA BRINA
 VRTEC ŠOŠTANJI - ENOTA LUČKA
 VRTEC ŠOŠTANJI - ENOTA MOJCA
 VRTEC ŠOŠTANJI - ENOTA URŠKA
 VRTEC TEZNO MARIBOR - ENOTA LUPINICA
 VRTEC TEZNO MARIBOR - ENOTA MEHURSKI
 VRTEC TEZNO MARIBOR - ENOTA MISMAS
 VRTEC TEZNO MARIBOR - ENOTA PEDENJEPED
 VRTEC TRBOVLJE - ENOTA BARBARA
 VRTEC TRBOVLJE - ENOTA MOJCA
 VRTEC URŠA DOMŽALE
 VRTEC VELENJE - OE CIGIBAN
 VRTEC VELENJE - OE LUČKA
 VRTEC VELENJE - OE NAJDIHOJČA
 VRTEC VELENJE - OE TINKARA
 VRTEC VELENJE - OE VRTILJAK
 VRTEC VITOMARCI
 VRTEC VODMAT - ENOTA KLINIČNI CENTER
 VRTEC VRHOVCI - ENOTA BRDO
 VRTEC VRHOVCI - ENOTA ROŽNIK
 VRTEC XIV. DIVIZIJE SENOV
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA KEKEC
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA SOSOBRRIN
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA MOJCA
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA PASTIRČEK
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA PIKA
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA ROZLE
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA TINKARA
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA TROBENTICA
 VVZ KEKEC GROSUPLJE - ENOTA ZVONČEK
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA BEGUNJE
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA BREZJE
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA KAMNA GORICA
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA KROPA
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA LESCE
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA LESCE OŠ
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA POSAVEC
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA RADOVLJICA
 VVZ RADOVLJICA - ENOTA RADOVLJICA OŠ

Srednje šole

BIOTEHNIŠKA ŠOLA MARIBOR
 BIOTEHNIŠKI CENTER NAKLO
 DIJAŠKI DOM DRAVA MARIBOR
 DIJAŠKI DOM IVANA CANKARJA LJUBLJANA
 EKONOMSKA ŠOLA MURSKA SOBOTA
 GIMNAZIJA CELJE - CENTER
 GIMNAZIJA IN SREDNJA KEMIJSKA ŠOLA RUŠE
 GIMNAZIJA IN SREDNJA ŠOLA KOČEVJE
 GIMNAZIJA MAISTRA KAMNIK
 GIMNAZIJA JURJIA VEGE
 GIMNAZIJA LEDINA
 GIMNAZIJA LITIJA
 GRM NOVO MESTO - CENTER BIOTEHNIKE IN TURIZMA
 IC PIRAMIDA - SŠ ZA PREHRANO IN ŽIVILSTVO II. GIMNAZIJA MARIBOR
 SREDNJA POKLICNA IN STROKOVNA ŠOLA BEŽIGRAD
 SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM CELJE
 SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM MARIBOR
 SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM RADENKI
 SREDNJA ŠOLA ŽAGORJE
 SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE
 SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA
 ŠC CELJE - SREDNJA ŠOLA ZA GRADBENŠTVO IN VAROVANJE OKOLJA
 ŠC CELJE - SREDNJA ŠOLA ZA STORITVENE DEJAVNOSTI IN LOGISTIKO
 ŠC LJUBLJANA - SREDNJA LESARSKA ŠOLA
 ŠC NOVO MESTO - SREDNJA STROJNA ŠOLA

ČŠOD

ČŠOD - DOM GORENJE
 ČŠOD - DOM PECA
 ČŠOD - DOM ŠTRK

Biotehniška šola Maribor – Anton Kranjc, ravnatelj

Izboljšave, ki jih opažamo v času od vključitve v program Ekošola v primerjavi z obdobjem pred vključitvijo, se kaže v:

- večji ozaveščenosti dijakov in delavcev šole glede ločevanja odpadkov, pomena varčevanja z energijo, dela z živalmi v šolskem hlevu in vivariju,
- večji skrbi za lepo urejenost notranjosti in zunanosti šole,
- večji prepoznavnosti šole v ožjem in širšem okolju in s tem več zanimanja za programe, ki jih izvajamo,
- s projekti, ki smo jih izvajali v okviru Ekošole, smo lažje prišli v medije, tako elektronske kot tiskane,
- z dobrodelnimi projekti (Pismo srca, zbiranje zamaškov, rdeči noski, sodelovanje z Društvom onkoloških bolnikov, Revščina po svetu in pri nas, Ustvarjam in pomagam) smo dvignili zavest med dijaki in zaposlenimi na šoli, da lahko vsi pomagamo, če si le vzamemo nekaj časa.

Prednosti v programu Ekošola, ki so pomembni za profesorje in dijake, pa tudi za starše in lokalno skupnost, so naslednje:

- večji spekter različnih dejavnosti iz naravoslovja, ki so tudi cilji izvajanja pouka in programov,
- dijaki so boljše spoznali mesto Maribor in njegove naravne danosti (zeleno površine, reka Drava),
- tesnejše navezovanje stikov s podobnimi partnerskimi šolami doma in v tujini,
- večje zadovoljstvo dijakov in staršev ob ustvarjanju ter doseženih rezultatih,
- uvajanje novih tehnik in tehnologij poučevanja.

Posebej smo ponosni na dosežke:

- uspešne predstavitve na sejmu ALTERMED, ki so bile tudi pri obiskovalcih zelo dobro sprejete, in prejeto priznanje za najlepše urejen razstaveni prostor v letu 2013;
- 3. mesto na razpisu Moja reka si 2013, ko so dijakinje ustvarile zgodbo o superjunaku Voleku in Voličinskem potoku;
- 2. mesto v okviru projekta Eko-paket za ozaveščevalni film Ste za?, tretje mesto za Strip o tetrapaku, kjer je predstavljen življenjski krog kartonske embalaže, in tretje mesto za maketo vetrnice, ki je predstavljala povezanost narave z vetrno energijo;
- več uvrstitev med prve tri na tekmovanju Ekokviz;
- vzpostavitev ločevanja odpadkov na šoli in v delavnicah za praktični pouk;
- izvedba odmevnih ozaveščevalnih prireditev v središču Maribora (Zero CO2 agenti, Odpadki so lahko uporabni);
- sodelovanje pri projektu U4energy, kjer smo ljudi na šoli in zunaj nje ozaveščali o pomenu energetske učinkovitosti; v okviru projekta smo posneli tudi film z naslovom Sprememba, ki je ljudi ozaveščal o pomenu varčevanja s toploto v stanovanju;
- publikacije o živalih (Živali in mi, Divje živali in ZOO);
- publikacija Skriti zakladi mestnih parkov, kjer smo podrobno predstavili park Biotehniške šole Maribor;
- uspešno izpeljani akciji Očistimo Slovenijo 2010 in 2012.

PROGRAM DELA ZA ŠOLSKO LETO 2013/2014

TEMATSKI SKLOPI

Tematski sklopi v šolskem letu 2013/2014 ostajajo nespremenjeni:

- vodilni sklopi so: *odpadki, energija in voda*,
- drugi sklopi: *biotska raznovrstnost, zdravje in dobro počutje, transport, okolica šole, ohranjanje našega sveta in splošno*.

PROJEKTI V ŠOLSKEM LETU 2013/2014

V ustanovi (osnovna šola, srednja šola, dijaški domovi, domovi CŠOD) izberete tri obvezne projekte s seznama projektov ter podrobnejše aktivnosti posameznega projekta opredelite v ekoakcijskem načrtu (za katerega je priporočljivo, da ga smiselno povežete z učnim načrtom). **Aktivnosti izvajate vse šolsko leto.** Nosilci aktivnosti so otroci, učenci ali dijaki, pri čemer jih usmerjate mentorji. K sodelovanju povabite druge zaposlene v ustanovi, prav tako pa tudi predstavnike lokalnih skupnosti, starše, organizacije in podjetja iz vašega kraja ter druge strokovnjake.

ODPADKI	<ul style="list-style-type: none">• TZO – TEDEN ZMANJŠEVANJA KOLIČINE ODPADKOV (ukrepi za preprečevanje nastajanja odpadkov; od 16. do 23. novembra 2013)• EKO-PAKET (zbiranje odpadne embalaže s poudarkom na kartonski embalaži za mleko in sokove; oktober 2013–maj 2014)
ENERGIJA	<ul style="list-style-type: none">• OKOLJSKI UČINKI IZOLACIJE - ECOEFFECT (energijsko učinkovite zgradbe)• MLADI V SVETU ENERGIJE (trajnostni viri energije; oktober 2013–maj 2014)• RAČUNALNIKI IN ELEKTRIČNA ENERGIJA (premišljena in varčna raba računalniške opreme)

VODA	<ul style="list-style-type: none"> • MOJA REKA SI (ozaveščanje o pomenu slovenskih rek in drugih voda; februar–maj 2014) • VODNI AGENT (nadzorovana poraba količine vode) • EVROPSKE ŠOLE RAZISKUJEJO ČISTE VODE (Ekoregata – sodelovanje z WWF; oktober 2013–maj 2014)
ZDRAVJE IN DOBRO POČUTJE	<ul style="list-style-type: none"> • ALTERMED (predstavitve na sejmu v Celju z vsebino na temo »Zdravje in uravnotežena prehrana«) • SLOVENSKA HRANA (Tradicionalni slovenski zajtrk) • SHEMA ŠOLSKEGA SADJA IN ZELENJAVE (priprava načrta za izvedbo zagotavljanja sadje in zelenjave ter spremljevalne izobraževalne dejavnosti)
BIOTSKA RAZNOVRSTNOST	<ul style="list-style-type: none"> • KEKEC V PRAVLJIČNEM GOZDU (obujanje Kekca in njegovih prijateljev; januar–maj 2014)
OHRANJANJE NAŠEGA SVETA	<ul style="list-style-type: none"> • EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE (branje literature z ekološko tematiko; september 2013–junij 2014) • MLADI POROČEVALCI (Vse barve naše šole – poročanje o okoljskih izzivih na šoli ali v lokalnem okolju in iskanju rešitev na opisane izzive; oktober 2013–maj 2014)
OKOLICA ŠOLE	<ul style="list-style-type: none"> • ŠOLSKA VRTILNICA - ZELIŠČNI VRT (ustvarjanje šolskih vrtov s poudarkom na slovenskih avtohtonih vrstah in zeliščnih vrtovih; september 2013–junij 2014)
SPLOŠNO	<ul style="list-style-type: none"> • EKOKVIZ ZA OSNOVNE ŠOLE (ekipno tekmovanje v ekoznanju za učence 6., 7., in 8. razredov v izbrani temi - podnebne spremembe; september 2013–april 2014) • EKOKVIZ ZA SREDNJE ŠOLE (posamično tekmovanje dijakov v ekoznanju za razpisano okoljsko temo; oktober 2013–marec 2014) • LIKOVNI NATEČAJ PREDNOVOLETNI ČAS (ustvarjalno likovno delovanje na temo Prednovoletni čas in zimskih motivov; oktober 2013–februar 2014)
OZAVEŠČEVALNE IN ZBIRALNE AKCIJE	<ul style="list-style-type: none"> • ZBIRANJE ODPADNIH TONERJEV, KARTUŠ IN TRAKOV • ZBIRANJE ODPADNE ELEKTRIČNE IN ELEKTRONSKE OPREME TER ODPADNIH BATERIJ • ZBIRANJE ODPADNEGA PAPIRJA • DRUGE OZAVEŠČEVALNE IN ZBIRALNE AKCIJE

KRITERIJI ZA PRIDOBITEV OZIROMA OHRANITEV ZELENE ZASTAVE ZA ŠOLSKO LETO 2013/2014

Za pridobitev oziroma ohranitev zelene zastave za šolsko leto 2013/2014 morajo osnovne in srednje šole, domovi CŠOD ter dijaški domovi opraviti:

OŠ, SŠ, CŠOD in dijaški domovi, ki so v program Ekošola vključeni na novo:	OŠ, SŠ, CŠOD in dijaški domovi, ki so v program Ekošola vključeni drugo leto ali dlje:
<ol style="list-style-type: none">1. Okoljski pregled (maj 2014)2. Ekoakcijski načrt 2014/20153. Poravnana pristojbina za šolsko leto 2013/2014	<ol style="list-style-type: none">1. Ekoakcijski načrt, ki vsebuje:<ul style="list-style-type: none">• tri obvezne projekte s seznama projektov, ki jih šola izbere na podlagi opravljenega okoljskega pregleda,• eno ozaveščevalno akcijo na ravni celotne šole,• eno zbiralno akcijo na ravni celotne šole,• obravnavo enega tematskega sklopa (izbirne aktivnosti).2. Poravnana pristojbina za šolsko leto 2013/2014

PROGRAM DELA ZA VRTCE ZA ŠOLSKO LETO 2013/2014

Vrtci, ki želijo v šolskem letu 2013/2014 pridobiti oziroma ohraniti zeleno zastavo, morajo v letu 2013/2014:

A. Izbrati najmanj eno področje v okviru projekta »Zgodnje naravoslovje«:

- Zeliščni vrt skozi zeliščarski vrtnarski dnevnik
- Herbarizirana zelišča našega vrta
- Jablane naših dedkov in babic
- Med kot hranilo in sladilo – Tradicionalni slovenski zajtrk
- Rosa in trava
- Zdrav življenjski slog
- Ekoopazovalni dnevnik »Moje drevo«
- Ekoizdelek za ptičje krmilnice

B. Izvesti aktivnosti iz dveh (izmed treh) obveznih tematskih sklopov:

Odpadki	Ločevanje odpadkov (uvajanje in izvajanje), odlaganje odpadkov na ekološke otoke, koristna izraba odpadkov, sodelovanje v humanitarnih zbiralnih akcijah. Vrsto odpadkov in način zbiranja določi vrtec sam.
Voda	Vrtec s programom opredeli aktivnosti in oblike varčevanja z vodo. Podrobnejšo temo in način izvedbe določi vrtec sam.
Energija	Ozaveščanje o učinkoviti rabi energije, varčevanje z energijo. Vrtec s programom določi aktivnosti in oblike varčevanja z energijo. Podrobnejšo temo in način izvedbe določi vrtec sam.

C. Sodelovati pri enem od naslednjih projektov:

- **EKO-PAKET** (zbiranje odpadne embalaže s poudarkom na kartonski embalaži za mleko in sokove)
- **SEJEM ALTERMED »ZDRAVJE IN URAVNOTEŽENA PREHRANA«**
- **MOJA REKA SI** (ozaveščanje o pomenu slovenskih rek in drugih voda)
- **LIKOVNI NATEČAJ – PREDNOVOLETNI ČAS** (likovno ustvarjanje na temo zimskih motivov)
- **KEKEC V PRAVLJIČNEM GOZDU** (obujanje Kekca in njegovih prijateljev)
- **EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE** (branje literature z ekološko tematiko)
- **TZO – OD 16. DO 23. NOVEMBRA 2013** (teden zmanjševanja količine odpadkov)
- **DRUŽENJE TREH GENERACIJ**

D. Izvesti okoljski pregled (maj 2014)

E. Poravnati pristojbino za šolsko leto 2013/2014

Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona – mag. Breda Forjanič, ravnateljica

Vrtec Manka Golarja Gornja Radgona je prvi ekološko varčen vrtec v slovenskem prostoru. Prenovljeno stavbo smo leta 2008 sprejeli z velikim navdušenjem, saj smo s prenovo vrtca otroci in zaposleni dobili primerno, zdravo in prijetno delovno okolje, obenem pa smo vrtec sprejeli tudi z veliko odgovornostjo. Zavedamo se, da je treba ekološko varčnemu vrtcu dati tudi ekovsebine, zato smo se pridružili veliki družini ekošol in ekovrtcev v Sloveniji.

Sodelovati in ustvarjati v okviru programa Ekošola je zanimiva in pozitivna izkušnja, ki je pripomogla k povečanju:

- *timskega sodelovanja med zaposlenimi, pestri ponudbi projektov, strokovnih člankov in gradiv, ki jih ustvarjajo zaposleni, tiskovne konference v lokalnih medijih in s tem promocija dela vrtca,*
- *vpogleda v ekonovosti, seznanitev s primeri dobrih praks,*
- *pridobivanju novih idej, s katerimi naše delo postaja bolj kreativno in pestro,*
- *možnosti sodelovanja, druženja, povezovanja, mreženja, kritičnega vrednotenja,*
- *boljši ozaveščenosti in zavedanju okoljskih problemov,*
- *večjemu številu stalnih ekokotičkov,*
- *večji ozaveščenosti o ločevanju odpadkov, varovanju narave – otroci tudi že sami opozarjajo na pravilno ravnanje/vedenje v naravi,*
- *pridobitvi ekološkega otoka.*

Pomembne prednosti programa Ekošola so predvsem:

- *ozaveščenost o ločevanju odpadkov, varčevanju z energijo in vodo,*
- *pravilno ločevanje v vrtcu, posledično tudi doma,*
- *zbiralne akcije,*
- *urejeno okolje,*
- *mreženje in povezovanje s strokovnimi delavci drugih vrtcev in šol,*
- *vključenost v čistilne akcije, ki pripomorejo k ozaveščanju, da je treba za naravo skrbeti – pridobitev moralnih vrednot,*
- *ekološka ozaveščenost,*
- *otroke bogatimo z »ekoznanjem«,*
- *povezava z lokalnim okoljem, sodelovanje,*
- *ustvarjanje iz odpadnega materiala – seznanitev s ponovno uporabo materiala, spodbujanje ustvarjalnosti,*
- *kritično mišljenje,*
- *prek igre otrokom približati pravilen pristop do narave – pridobitev trajnega znanja – uporaba le-tega,*
- *otroci v največji učilnici – naravi prek lastne aktivnosti prihajati do novih znanj/spoznanj,*
- *promocija dela vrtca na področju ekologije.*

Posebej smo ponosni na:

- *ekološko občutljivost vseh zaposlenih, otrok, staršev in posledično lokalne skupnosti,*
- *timsko sodelovanje celega vrtca, sodelovanje s starši (čistilne akcije, zbiralne akcije, skupna ekodruženja, sodelovanje z lokalno skupnostjo,*
- *povezovanje med otroki – vzgojitelji – starši,*
- *naši primeri dobre prakse – kolegialne hospitacije s področja ekologije, ki smo jih posneli in jih uporabljamo kot interno učno gradivo,*
- *sodelovanje na sejnih, mednarodnih posvetih,*
- *prejete nagrade za uspešno delo:*
- *doseženo 1. mesto na razstavnem prostoru Altermed 2013 na temo: V vrtcu smo pridelovali marmelado,*
- *doseženo 2. mesto na razstavnem prostoru Altermed 2012,*
- *doseženo 2. mesto za naj herbariziran cvet, Altermed 2013,*
- *doseženo 3. mesto za naj herbariziran cvet, Altermed 2013,*
- *več druženja med zaposlenimi v naravi (skupno kolesarjenje, telovadba ...), kar pripomore k boljšemu psihičnemu zdravju zaposlenih in boljši delovni klimi,*
- *skupna druženja med starši-otroki in zaposlenimi v naravi (jesensko kolesarjenje, spomladansko zabavno-športno popoldne Barvni noski in Pisani klobuki).*

Veselim se projektov in ekovsebin, ki jih že načrtujemo za novo šolsko leto, in se obenem zahvaljujemo Ekošoli za zanimive predloge in vsebinsko bogate predlagane vsebine, saj z njimi skupaj obogatimo učno okolje otrok v vrtcih.

SODELOVANJE S PARTNERJI IN PODPORNIKI

TelekomSlovenije

ENERGIJA

UNICOMMERCE

Telekom Slovenije, GEN Energija, Tetra Pak, Semenarna, Bitea, Knauf Insulation, Eko sklad, Henkel Slovenija v sodelovanju z Mercator d.d., Unicommerce, Eles, Petrol, ZEOS, Slopak, Družba Coca Cola Hellenic in Ministrstvo za kmetijstvo in okolje

Društvo DOVES - FEE Slovenia
Program Ekošola

Zavrtni 2, SI-1234 Mengeš

t. 059 955 550, m. 031 323 332, info@ekosola.si, www.ekosola.si